P. OVIDII NASONIS

CARMINA AMATORIA.

LVCIANVS MVELLER

RECOGNOVIT.

BEROLINI

SVMPTIBVS R. GAERTNERI.

A. MDCCCLXI.

P. OVIDII NASONIS

CARMINA AMATORIA.

BEROLINI

SVMPTIBVS RVD. GAERTNERI.

A. MDCCCLXI.

P. OVIDII NASONIS

CARMINA AMATORIA.

BEROLINI
SVMPTIBVS RVD. GAERTNERI.
A. MDCCCLXI.

[illegible]

P. OVIDII NASONIS
ARTIS AMATORIAE
LIBER PRIMUS.

Siquis in hoc artem populo non nouit amandi,
  Hoc legat et lecto carmine doctus amet.
Arte citae ueloque rates remoque mouentur,
  Arte leues currus. arte regendus amor.
Curribus Automedon lentisque erat aptus habenis,
  Tiphys in Haemonia puppe magister erat.
Me Venus artificem tenero praefecit Amori,
  Tiphys et Automedon dicar Amoris ego.
Ille quidem ferus est et qui mihi saepe repugnet,
  Sed puer est, aetas mollis et apta regi.
Phillyrides puerum cithara perfecit Achillem,
  Atque animos placida contudit arte feros.
Qui totiens socios, totiens exterruit hostes,
  Creditur annosum pertimuisse senem.
Quas Hector sensurus erat, poscente magistro
  Verberibus iussas praebuit ille manus.
Aeacidae Chiron, ego sum praeceptor Amoris.
  Saeuus uterque puer. natus uterque dea.
Sed tamen et tauri ceruix oneratur aratro,
  Frenaque magnanimi dente teruntur equi.

Et mihi cedet Amor, quamuis mea uulneret arcu
Pectora iactatas excutiatque faces.
Quo me fixit Amor, quo me uiolentius ussit,
Hoc melior facti uulneris ultor ero.
Non ego, Phoebe, datas a te mihi mentiar artes,
Nec nos Aoniae uoce monemur auis,
Nec mihi sunt uisae Clio Cliusque sorores
Seruanti pecudes uallibus, Ascra, tuis.
Vsus opus mouet hoc. uati parete perito.
Vera canam. coeptis, mater Amoris, ades!
Este procul, uittae tenues, insigne pudoris,
Quaeque tegis medios, instita longa, pedes.
Nos uenerem tutam concessaque furta canemus,
Inque meo nullum carmine crimen erit.
Principio quod amare uelis reperire labora,
Qui noua nunc primum miles in arma uenis.
Proximus huic labor est placitam exorare puellam.
Tertius, ut longo tempore duret amor.
Hic modus. haec nostro signabitur area curru.
Haec erit admissa meta premenda rota.
Dum licet, et loris passim potes ire solutis,
Elige cui dicas 'tu mihi sola places.'
Haec tibi non tenues ueniet delapsa per auras.
Quaerendast oculis apta puella tuis.
Scit bene uenator, ceruis ubi retia tendat,
Scit bene, qua frendens ualle moretur aper.
Aucupibus noti frutices. qui sustinet hamos,
Nouit, quae multo pisce natentur aquae.

Tu quoque, materiam longo qui quaeris amori,
Ante frequens quo sit disce puella loco.
Non ego quaerentem uento dare uela iubebo,
Nec tibi, ut inuenias, longa terenda uiast.
Andromedan Perseus nigris portarit ab Indis,
Raptaque sit Phrygio Graia puella uiro.
Tot tibi tamque dabit formosas Roma puellas,
'Haec habet' ut dicas 'quicquid in orbe fuit.'
Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos,
Aequore quot pisces, fronde teguntur aves,
Quot caelum stellas, tot habet tua Roma puellas,
Mater et Aeneae constat in urbe sui.
Seu caperis primis et adhuc crescentibus annis,
Ante oculos ueniet uera puella tuos,
Siue cupis iuuenem, iuuenes tibi mille placebunt,
Cogeris et uoti nescius esse tui,
Seu te forte iuuat sera et sapientior aetas,
Hoc quoque — crede mihi — plenius agmen erit.
Tu modo Pompeia lentus spatiare sub umbra,
Cum sol Herculei terga leonis adit,
Aut ubi muneribus nati sua munera mater
Addidit, externo marmore diues opus.
Nec tibi uitetur, quae priscis sparsa tabellis
Porticus auctoris Liuia nomen habet,
Quaque parare necem miseris patruelibus ausae
Belides et stricto stat ferus ense pater.
Nec te praetereat Veneri ploratus Adonis
Cultaque Iudaeo septima sacra Syro.

Nec fuge linigerae Memphitica templa iuuencae.
  Multas illa facit, quod fuit ipsa Iovi.
Et fora conueniunt, — quis credere possit? — Amori
  Flammaque in arguto saepe reperta foro.
Subdita qua Veneris facto de marmore templo
  Appias expressis aëra pulsat aquis,
Illo saepe loco capitur consultus Amori,
  Quique aliis cauit, non cauet ipse sibi.
Illo saepe loco desunt sua uerba diserto,
  Resque nouae ueniunt, causaque agenda suast.
Hunc Venus e templis, quae sunt confinia, ridet.
  Qui modo patronus, nunc cupit esse cliens.
Sed tu praecipue curuis uenare theatris.
  Haec loca sunt uoto fertiliora tuo.
Illic inuenies, quod ames, quod ludere possis,
  Quodque semel tangas, quodque tenere velis.
Ut redit itque frequens longum formica per agmen
  Granifero solitum cum uehit ore cibum,
Aut ut apes saltusque suos et olentia nactae
  Pascua per flores et thyma summa uolant,
Sic ruit in celebres cultissima femina ludos.
  Copia iudicium saepe morata meumst.
Spectatum ueniunt, ueniunt spectentur ut ipsae.
  Ille locus casti damna pudoris habet.
Primus sollicitos fecisti, Romule, ludos,
  Cum iuuit uiduos rapta Sabina uiros.
Tunc neque marmoreo pendebant uela theatro,
  Nec fuerant liquido pulpita rubra croco.

Illic quas tulerant nemorosa Palatia frondes,
Simpliciter positae, scaena sine arte fuit.
In gradibus sedit populus de caespite factis
Qualibet hirsutas fronde tegente comas.
Respiciunt oculisque notant sibi quisque puellam,
Quam uelit, et tacito pectore multa mouent.
Dumque rudem praebente modum tibicine Tusco
Ludius aequatam ter pede pulsat humum,
In medio plausu — plausus tunc arte carebant —
Rex populo praedae signa petenda dedit.
Protinus exiliunt animum clamore fatentes
Virginibus cupidas iniciuntque manus.
Vt fugiunt aquilas timidissima turba columbae,
Vtque fugit uisos agna nouella lupos,
Sic illae timuere uiros sine more ruentes.
Constitit in nulla qui fuit ante color.
Nam timor unus erat, facies non una timoris.
Pars laniat crines. pars sine mente sedet.
Altera maesta silet. frustra uocat altera matrem.
Haec queritur. stupet haec. haec manet. illa fugit.
Ducuntur raptae, genialis praeda, puellae,
Et potuit multas ipse decere timor.
Siqua repugnarat nimium comitemque negabat,
Sublatam cupido uir tulit ipse sinu,
Atque ita 'quid teneros lacrimis corrumpis ocellos?
Quod matri pater est, hoc tibi' dixit 'ero'.
Romule, militibus scisti dare commoda solus.
Haec mihi si dederis commoda, miles ero.

Scilicet ex illo sollemnia more theatra
Nunc quoque formosis insidiosa manent.
Nec te nobilium fugiat certamen equorum.
Multa capax populi commoda circus habet.
Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris,
Nec tibi per nutus accipienda notast.
Proximus a domina nullo prohibente sedeto,
Iunge tuum lateri qua potes usque latus.
Et bene, quod cogit, si nolit, linea iungi,
Quod tibi tangendast lege puella loci.
Hic tibi quaeratur socii sermonis origo,
Et moueant primos publica uerba sonos.
Cuius equi ueniant, facito, studiose, requiras.
Nec mora, quisquis erit, cui fauet illa, faue.
At cum pompa frequens certantibus ibit ephebis,
Tu Veneri dominae plaude fauente manu.
Vtque fit, in gremium puluis si forte puellae
Deciderit, digitis excutiendus erit.
Et si nullus erit puluis, tamen excute nullum.
Quaelibet officio causa sit apta tuo.
Pallia si terra nimium demissa iacebunt,
Collige et inmunda sedulus effer humo.
Protinus officii pretium patiente puella
Contingent oculis crura uidenda tuis.
Respice praeterea, post uos quicumque sedebit,
Ne premat opposito mollia terga genu.
Parua leuis capiunt animos. fuit utile multis
Puluinum facili composuisse manu.

Profuit et tenui uentos mouisse tabella
Et caua sub tenerum scamna dedisse pedem.
Hos aditus circusque nouo praebebit amori
Sparsaque sollicito tristis harena foro.
Illa saepe puer Veneris pugnauit harena,
Et qui spectauit uulnera uulnus habet.
Dum loquitur tangitque manum poscitque libellum
Et quaerit posito pignore, uincat uter,
Saucius ingemuit telumque uolatile sensit,
Et pars spectati muneris ipse fuit.
Quid, modo cum belli naualis imagine Caesar
Persidas induxit Cecropiasque rates?
Nempe ab utroque mari iuuenes, ab utroque puellae
Venere, atque ingens orbis in urbe fuit.
Quis non inuenit, turba quod amaret in illa?
Eheu, quam multos aduena torsit amor!
Ecce, parat Caesar domito quod defuit orbi,
Addere. nunc, oriens ultime, noster eris.
Parthe, dabis poenas. Crassi gaudete sepulti
Signaque barbaricas non bene passa manus.
Vltor adest primisque ducem profitetur in annis,
Bellaque non puero tractat agenda puer.
Parcite natales timidi numerare deorum.
Caesaribus uirtus contigit ante diem.
Ingenium caeleste suis uelocius annis
Surgit et ignauae fert male damna morae.
Paruus erat manibusque duos Tirynthius angues
Pressit et in cunis iam Ioue dignus erat.

Nunc quoque qui puer es, quantus tum, Bacche, fuisti,
Cum timuit thyrsos India uicta tuos!
Auspiciis annisque patris, puer, arma mouebis,
Et uinces annis auspieiisque patris.
Tale rudimentum tanto sub nomine debes,
Nunc iuuenum princeps, deinde future senum.
Cum tibi sint fratres, fratres ulciscere laesos,
Cumque pater tibi sit, iura tuere patris.
Induit arma tibi genitor patriaeque tuusque.
Hostis ab inuito regna parente rapit.
Tu pia tela feras, sceleratas ille sagittas.
Stabit pro signis iusque piumque tuis.
Vincuntur causa Parthi. uincantur et armis.
Eoas Latio dux meus addat opes.
Marsque pater Caesarque pater, date numen eunti.
Nam deus e uobis alter es, alter eris.
Auguror, en, uinces. uotivaque carmina reddam,
Et magno nobis ore sonandus eris.
Consistes aciemque meis hortabere uerbis.
O desint animis ne mea uerba tuis!
Tergaque Parthorum Romanaque pectora dicam
Telaque, ab auerso quae iacit hostis equo.
Qui fugis ut uincas, quid uicto, Parthe, relinqu
Parthe, malum iam nunc Mars tuus omen ha
Ergo erit illa dies, qua tu, pulcherrime rerum
Quattuor in niueis aureus ibis equis.
Ibunt ante duces onerati colla catenis,
Ne possint tuti, qua prius, esse fuga.

Spectabunt laeti iuuenes mixtaeque puellae,
Diffundetque animos omnibus ista dies.
Atque aliqua ex illis cum regum nomina quaeret,
Quae loca, qui montes, quaeue ferantur aquae,
Omnia responde, nec tantum siqua rogabit,
Et quae nescieris, ut bene nota refer.
Hic est Euphrates, praecinctus arundine frontem.
Cui coma dependet caerula, Tigris erit.
Hos facito Armenios. haec est Danaëia Persis.
Vrbs in Achaemeniis uallibus ista fuit.
Ille uel ille, duces — et erunt, quae nomina dicas,
Si poteris, uere, si minus, apta tamen.
Dant etiam positis aditum conuiuia mensis.
Est aliquid praeter uina, quod inde petas.
Saepe illic positi teneris adducta lacertis
Purpureus Bacchi cornua pressit Amor.
Vinaque cum bibulas sparsere Cupidinis alas,
Permanet et capto stat grauis ille loco.
Ille quidem pennas uelociter excutit udas,
Sed tamen et spargi pectus amore nocet.
Vina parant animos faciuntque caloribus aptos,
Cura fugit multo diluiturque mero.
Tum ueniunt risus, tum pauper cornua sumit,
Tum dolor et curae rugaque frontis abit.
Tunc aperit mentes aeuo rarissima nostro
Simplicitas artes excutiente deo.
Illic saepe animos iuuenum rapuere puellae,
Et Venus in uinis ignis in igne fuit.

Hic tu fallaci nimium ne crede lucernae.
  Iudicio formae noxque merumque nocent.
Luce deas caeloque Paris spectavit aperto,
  Cum dixit Veneri 'uincis utramque, Venus'.
Nocte latent mendae, uitioque ignoscitur omni,
  Horaque formosam quamlibet illa facit.
Consule de gemmis, de tincta murice lana,
  Consule de facie corporibusque diem.
Quid tibi femineos coetus uenatibus aptos
  Enumerem? numero cedet harena meo.
Quid referam Baias praetextaque litora uelis
  Et quae de calido sulphure fumat aquam?
Hinc aliquis uulnus referens in pectore dixit
  'Non haec, ut famast, unda salubris erat'.
Ecce suburbanae templum nemorale Dianae
  Partaque per gladios regna nocente manu.
Illa quod est uirgo, quod tela Cupidinis odit,
  Multa dedit populo uulnera, multa dabit.
Hactenus, unde legas quod ames, ubi retia pon
  Praecipit imparibus uecta Thalia rotis.
Nunc tibi, quae placuit, quas sit capienda per
  Dicere praecipuae molior artis opus.
Quisquis ubique, uiri, dociles aduertite mente
  Pollicitisque fauens, uulgus, adeste meis.
Prima tuae menti ueniat fiducia cunctas
  Posse capi. capies. tu modo tende plagas.
Vere prius uolucres taceant, aestate cicadae
  Maenalius lepori det sua terga canis,

Femina quam iuueni blande temptata repugnet.
Haec quoque, quam poteris credere nolle, uolet.
Vtque uiro furtiua uenus, sic grata puellae.
Vir male dissimulat. tectius illa cupit.
Conueniat maribus, nequam nos ante rogemus,
Femina iam partes uicta rogantis agat.
Mollibus in pratis admugit femina tauro.
Femina cornipedi semper adhinnit equo.
Parcior in nobis nec tam furiosa libido.
Legitimum finem flamma uirilis habet.
Byblida quid referam, uetito quae fratris amore
Arsit et est laqueo fortiter ulta nefas?
Myrrha patrem, sed non qua filia debet, amauit,
Et nunc obducto cortice pressa latet.
Illius lacrimis, quas arbore fundit odora,
Vnguimur, et dominae nomina gutta tenet.
Forte sub umbrosis nemorosae vallibus Idae
Candidus, armenti gloria, taurus erat,
Signatus tenui media inter cornua nigro,
Vna fuit labes, cetera lactis erant.
Illum Gnossiadesque Cydoneaeque iuuencae
Optarunt tergo sustinuisse suo.
Pasiphaë fieri gaudebat adultera tauri.
Inuida formosas oderat illa boues.
Nota cano. non hoc, centum quae sustinet urbes,
Quamuis sit mendax, Creta negare potest.
Ipsa nouas frondes et prata tenerrima tauro
Fertur inadsueta subsecuisse manu.

It comes armentis. nec ituram cura moratur
  Coniugis. et Minos a boue uictus erat.
Quo tibi, Pasiphaë, pretiosas sumere uestes?
  Ille tuus nullas sentit adulter opes.
Quid tibi cum speculo montana armenta petenti
  Quid totiens positas fingis, inepta, comas?
Crede tamen speculo, quod te negat esse iuuen
  Quam cuperes fronti cornua nata tuae!
Siue placet Minos, nullus quaeratur adulter,
  Siue uirum mauis fallere, falle uiro.
In nemus et saltus thalamo regina relicto
  Fertur ut Aonio concita baccha deo.
A, quotiens uaccam uultu spectauit iniquo,
  Et dixit 'domino cur placet ista meo?
Aspice, ut ante ipsum teneris exultet in herbis.
  Nec dubito, quin se stulta decere putet.'
Dixit, et ingenti iamdudum de grege duci
  Iussit et inmeritam sub iuga curua trahi,
Aut cadere ante aras commentaque sacra coe
  Et tenuit laeta pelicis exta manu.
Pelicibus quotiens placauit numina caesis,
  Atque ait exta tenens 'ite, placete meo!'
Et modo se Europen fieri, modo postulat Ic
  Altera quod bos est, altera uecta boue.
Hanc tamen impleuit, uacca deceptus acerr
  Dux gregis, et partus proditus auctor er
Cressa Thyesteo si se abstinuisset amore
  A, quantumst uni posse placere uiro —

Non medium rupisset iter cursuque retorto
Auroram uersis Phoebus adisset equis.
Filia purpureos Niso furata capillos
Pube premit rabidos inguinibusque canes.
Qui Martem terra, Neptunum effugit in undis,
Coniugis Atrides uictima dira fuit.
Cui non defletast Ephyraeae flamma Creusae
Et nece natorum sanguinolenta parens?
Fleuit Amyntorides per inania lumina Phoenix.
Hippolytum pauidi diripuistis equi.
Quid fodis inmeritis, Phineu, sua lumina natis?
Poena reuersurast in caput ista tuum.
Omnia feminea sunt ista libidine mota.
Acrior est nostra plusque furoris habet.
Ergo age ne dubita cunctas sperare puellas.
Vix erit e multis quae neget una tibi.
Quae dant quaeque negant gaudent tamen esse rogatae.
Vt iam fallaris, tuta repulsa tuast.
Sed cur fallaris, cum sit noua grata uoluptas,
Et capiant animos plus aliena suis?
Fertilior seges est alienis semper in agris,
Vicinumque pecus grandius uber habet.
Sed prius ancillam captandae nosse puellae
Cura sit. accessus molliet illa tuos.
Proxima consiliis dominae sit ut illa, uideto,
Neue parum tacitis conscia fida iocis.
Hanc tu pollicitis, hanc tu corrumpe rogando.
Quod petis, ex facili, si uolet illa, feres.

Illa leget tempus — medici quoque tempora seru:
Quo facilis dominae mens sit et apta capi.
Mens erit apta capi, tum cum laetissima rerui
Vt seges in pingui luxuriabit humo.
Pectora dum gaudent nec sunt adstricta doloi
Ipsa patent. blanda tum subit arte Venus.
Tum cum tristis erat, defensast Ilios armis.
Militibus grauidum laeta recepit equum.
Tum quoque temptandast, cum pelice laesa d
Tu facies opera, ne sit inulta, tua.
Hanc matutinos pectens ancilla capillos
Incitet et uelo remigis addat opem
Et secum tenui suspirans murmure dicat
'Vt puto, non poteras ipsa referre uicem'.
Tum de te narret, tum persuadentia uerba
Addat et insano iuret amore mori.
Sed propera, ne uela cadant auraeque residai
Vt fragilis glacies, interit ira mora.
Quaeris, an hanc ipsam prosit uiolare ministr
Talibus admissis alea grandis inest.
Haec a concubitu fit sedula, tardior illa.
Haec dominae munus te parat, illa sibi.
Casus in euentust. licet hic indulgeat ausis.
Consilium tamen est abstinuisse meum.
Non ego per praeceps et acuta cacumina uad
Nec iuuenum quisquam me duce captus erit
Si tamen illa tibi, dum dat recipitque tabellas
Corpore, non tantum sedulitate placet,

Fac domina potiare prius. comes illa sequatur.
Non tibi ab ancillast incipienda uenus.
Hoc unum moneo, siquid modo creditur arti,
Nec mea dicta rapax per mare uentus agit,
Aut numquam temptes aut perfice. tollitur index,
Cum semel in partem criminis ipsa uenit.
Non auis utiliter uiscatis effugit alis,
Non bene de laxis cassibus exit aper.
Saucius arrepto piscis teneatur ab hamo,
Perprime temptatam nec nisi uictor abi.
[Tunc neque te prodet communi noxia culpa,
Factaque erunt dominae dictaque nota tibi.]
Sed bene celetur. bene si celabitur index,
Notitiae suberit semper amica tuae.
Tempora qui solis operosa colentibus arua,
Fallitur, et nautis respicienda putat.
Nec semper credenda ceres fallacibus aruis,
Nec semper uiridi concaua puppis aquae.
Nec teneras semper tutum captare puellas.
Saepe dato melius tempore fiet idem.
Siue dies suberit natalis siue kalendae,
Quas Venerem Marti continuasse iuuat,
Siue erit ornatus non ut fuit ante sigillis,
Sed regum positas circus habebit opes,
Differ opus. tunc tristis hiems, tunc Pliades instant,
Tunc tener aequorea mergitur Haedus aqua.
Tunc bene desinitur. tunc siquis creditur alto,
Vix teneat lacerae naufraga membra ratis.

Tu licet incipias, qua flebilis Allia luce
  Vulneribus Latiis sanguinolenta fuit,
Quaque die redeunt rebus minus apta gerendis
  Culta Palaestino septima festa Syro.
Magna superstitio tibi sit natalis amicae,
  Quaque aliquid dandumst, illa sit atra dies.
Cum bene uitaris, tamen auferet. inuenit artem
  Femina, qua cupidi carpat amantis opes.
Institor ad dominam ueniet discinctus emacem,
  Expediet merces teque sedente suas,
Quas illa, inspicias, sapere ut uideare, rogabit.
  Oscula deinde dabit. deinde rogabit, emas.
Hoc fore contentam multos iurabit in annos,
  Nunc opus esse sibi, nunc bene dicet emi.
Si non esse domi, quos des, causabere nummos,
  Littera poscetur. ne didicisse iuuet.
Quid, quasi natali cum poscit munera libo,
  Et quotiens opus est, nascitur illa sibi?
Quid, cum mendaci damno maestissima plorat,
  Elapsusque caua fingitur aure lapis?
Multa rogant utenda dari, data reddere nolunt.
  Perdis et in damno gratia nulla tuo.
Non mihi, sacrilegas meretricum ut persequar art
  Cum totidem linguis sint satis ora decem.
Cera uadum temptet rasis infusa tabellis.
  Cera tuae primum conscia mentis eat.
Blanditias ferat illa tuas imitataque amantum
  Verba. nec exiguas, quisquis es, adde prr

Hectora donauit Priamo prece motus Achilles.
Flectitur iratus uoce rogante deus.
Promittas facito. quid enim promittere laedit?
Pollicitis diues quilibet esse potest.
Spes tenet in tempus, semel est si credita, longum.
Illa quidem fallax, sed tamen apta deast.
Si dederis aliquid, poteris ratione relinqui.
Praeteritum tulerit perdideritque nihil.
At quod non dederis, semper uideare daturus.
Sic dominum sterilis saepe fefellit ager.
Sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor,
Et reuocat cupidas alea saepe manus.
Hoc opus, hic labor est primo sine munere iungi.
Ne dederit gratis quae dedit, usque dabit.
Ergo eat et blandis peraretur littera uerbis
Exploretque animos primaque temptet iter.
Littera Cydippen pomo perlata fefellit,
Insciaquest uerbis capta puella suis.
Disce bonas artes moneo, Romana iuuentus,
Non tantum trepidos ut tueare reos.
Quam populus iudexque grauis lectusque senatus,
Tam dabit eloquio uicta puella manus.
Sed lateant uires. nec sis in fronte disertus.
Effugiant uoces uerba molesta tuae.
Quis nisi mentis inops tenerae declamat amicae?
Saepe ualens odii littera causa fuit.
Sit tibi credibilis sermo consuetaque uerba,
Blanda tamen, praesens ut uideare loqui.

Si non accipiet scriptum inlectumque remittet,
Lecturam spera propositumque tene.
Tempore difficiles ueniunt ad aratra iuuenci,
Tempore lenta pati frena docentur equi.
Ferreus adsiduo consumitur anulus usu.
Interit adsidua uomer aduncus humo.
Quid magis est saxo durum, quid mollius unda?
Dura tamen molli saxa cauantur aqua.
Penelopen ipsam — persta modo — tempore uinces
Capta uides sero Pergama, capta tamen.
Legerit et nolit rescribere? cogere noli.
Tu modo blanditias fac legat usque tuas.
Quae uoluit legisse, uolet rescribere lectis.
Per numeros uenient ista gradusque suos.
Forsitan et primo ueniet tibi littera tristis,
Quaeque roge, ne se stollicitare uelis.
Quod rogat illa, timet. quod non rogat, optat, ut instes
Insequere, et uoti postmodo compos eris.
Interea siue illa toro resupina feretur,
Lecticam dominae dissimulanter adi,
Neue aliquis uerbis odiosas offerat auris,
Quam potes ambiguis callidus abde notis,
Seu pedibus uacuis illi spatiosa teretur
Porticus, hic socias tu quoque iunge moras,
Et modo praecedas facito modo terga sequaris,
Et modo festines et modo lentus eas,
Nec tibi de mediis aliquot transire columnas
Sit pudor aut lateri continuasse latus.

Nec sine te curuo sedeat speciosa theatro.
Quod spectes, umeris adferet illa suis.
Illam respicias, illam mirere licebit.
Multa supercilio, multa loquare notis.
Et plaudas aliquam mimo saltante puellam,
Et faueas illi, quisquis agatur amans.
Cum surgit, surges. donec sedet illa, sedebis.
Arbitrio dominae tempora perde tuae.
Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos,
Nec tua mordaci pumice crura teras.
Ista iube faciant, quorum Cybeleia mater
Concinitur Phrygiis exululata modis.
Forma uiros neglecta decet. Minoida Theseus
Abstulit a nulla tempora comptus acu.
Hippolytum Phaedra — nec erat bene cultus — amauit.
Cura deae siluis aptus Adonis erat.
Munditie placeant, fuscentur corpora campo.
Sit bene conueniens et sine labe toga.
Linguaque ne rigeat, careant rubigine dentes,
Nec uagus in laxa pes tibi pelle natet.
Nec male deformet rigidos tonsura capillos.
Sit coma, sit tuta barba resecta manu.
Et nihil emineant et sint sine sordibus ungues,
Inque caua nullus stet tibi nare pilus.
Nec male odorati sit tristis anhelitus oris,
Nec laedat naris uirque paterque gregis.
Cetera lasciuae faciant concede puellae,
Et siquis male uir quaerit habere uirum.

Ecce, suum uatem Liber uocat. hic quoque amantis
Adiuuat et flammae, qua calet ipse, fauet.
Gnosis in ignotis amens errabat harenis,
Qua breuis aequoreis Dia feritur aquis.
Vtque erat e somno tunica uelata recincta,
Nuda pedem, croceas inreligata comas,
Thesea crudelem surdas clamabat ad undas
Indigno teneras imbre rigante genas.
Clamabat flebatque simul, sed utrumque decebat.
Non factast lacrimis turpior illa suis.
Iamque iterum tundens mollissima pectora palmis
'Perfidus ille abiit. quid mihi fiet?' ait.
'Quid mihi fiet?' ait. sonuerunt cymbala toto
Littore et adtonita tympana pulsa manu.
Excidit illa metu rupitque nouissima uerba.
Nullus in exanimi corpore sanguis erat.
Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis,
Ecce leues satyri, praeuia turba dei,
Ebrius, ecce, senex pando Silenus asello.
Vix sedet et pressas continet ante iubas.
Dum sequitur bacchas, bacchae fugiuntque petuntque,
Quadrupedem ferula dum malus urguet eques,
In caput aurito cecidit delapsus asello.
Clamarunt satyri 'surge age, surge, pater.'
Iam deus in curru, quem summum texerat uuis,
Tigribus adiunctis aurea lora dabat.
Et color et Theseus et uox abiere puellae.
Terque fugam petiit, terque retenta metust.

Horruit, ut sterilis agitat quas uentus aristas,
Vt leuis in madida canna palude tremit.
Cui deus 'en, adsum tibi cura fidelior' inquit,
'Pone metum. Bacchi, Gnosias, uxor eris.
Munus habe caelum. caelo spectabere sidus.
Saepe reget dubiam Cressa corona ratem.'
Dixit, et e curru, ne tigres illa timeret,
Desilit. inposito cessit harena pedi.
Implicitamque sinu — neque enim pugnare ualebat —
Abstulit. in facilist omnia posse deo.
Pars 'Hymenaee' canunt, pars clamant Euhion 'euhoe!'
Sic coeunt sacro nupta deusque toro.
Ergo ubi contigerint positi tibi munera Bacchi,
Atque erit in socii femina parte tori,
Nycteliumque patrem nocturnaque sacra precare,
Ne iubeant capiti uina nocere tuo.
Hic tibi multa licet sermone latentia tecto
Dicere, quae dici sentiat illa sibi,
Blanditiasque leues tenui perscribere uino,
Vt dominam in mensa se legat illa tuam,
Atque oculos oculis spectare fatentibus ignem.
Saepe tacens uocem uerbaque uultus habet.
Fac primus rapias illius tacta labellis
Pocula, quaque bibit parte puella, bibas.
Et quemcumque cibum digitis libauerit illa,
Tu pete. dumque petes, sit tibi tacta manus.
Sint etiam tua uota uiro placuisse puellae.
Vtilior uobis factus amicus erit.

Huic, si sorte bibis, sortem concede priorem.
Huic detur capiti missa corona tuo.
Siue erit inferior seu par, prior omnia sumat.
Nec dubites illi uerba secunda loqui.
Tuta frequensque uiast per amici fallere nomen.
Tuta frequensque licet sit uia, crimen habet.
Inde procurator nimium quoque multa procurat
Et sibi mandatis plura uidenda putat
Certa tibi a nobis dabitur mensura bibendi.
Officium praestent mensque pedesque suum.
Iurgia praecipue uino stimulata caueto
Et nimium faciles ad fera bella manus.
Occidit Eurytion stulte data uina bibendo.
Aptior est dulci mensa merumque ioco.
Si uox est, canta, si mollia brachia, salta,
Et quacumque potes dote placere, place.
Ebrietas ut uera nocet, sic ficta iuuabit.
Fac titubet blaeso subdola lingua sono,
Vt, quicquid facias dicasue proteruius aequo,
Credatur nimium causa fuisse merum.
Et bene dic dominae, bene, cum quo dormiat illa
Sed male sit tacita mente precare uiro.
At cum discedet mensa conuiua remota,
Ipsa tibi accessus turba locumque dabit.
Insere te turbae leuiterque admotus eunti
Velle latus digitis et pede tange pedem.
Conloquii iam tempus adest. fuge rustice longe
Hinc pudor. audentem Forsque Venusque iu

Non tua sub nostras ueniat facundia leges.
Fac tantum incipias, sponte disertus eris.
Est tibi agendus amans imitandaque uulnera uerbis.
Haec tibi quaeratur qualibet arte fides.
Nec credi labor est. sibi quaeque uidetur amanda.
Pessima sit, nulli non sua forma placet.
Saepe tamen uere coepit simulator amare,
Saepe, quod incipiens finxerat esse, fuit.
Quo magis o, faciles imitantibus este, puellae.
Fiet amor uerus, qui modo falsus erat.
Blanditiis animum furtim deprendere nunc sit,
Vt pendens liquida ripa subitur aqua.
Nec faciem nec te pigeat laudare capillos
Et teretes digitos exiguumque pedem.
Delectant etiam castas praeconia formae.
Virginibus curae grataque forma suast.
Nam cur in Phrygiis Iunonem et Pallada siluis
Nunc quoque iudicium non tenuisse pudet?
Laudandas ostendit auis Iunonia pinnas.
Si tacitus spectes, illa recondit opes.
Quadrupedes inter rapidi certamina cursus
Depexaeque iubae plausaque colla iuuant.
Nec timide promitte. trahunt promissa puellas.
Pollicito testes quoslibet adde deos.
Iuppiter ex alto periuria ridet amantum
Et iubet Aeolios inrita ferre notos.
Per Styga Iunoni falsum iurare solebat
Iuppiter. exemplo nunc fauet ipse suo.

Expedit esse deos. et, ut expedit, esse putemus.
Dentur in antiquos tura merumque focos.
Nec secura quies illos similisque sopori
Detinet. innocue uiuite, numen adest.
Reddite depositum. pietas sua foedera seruet.
Fraus absit. uacuas caedis habete manus.
Ludite, si sapitis, solas impune puellas.
Hac minus est una fraude tuenda fides.
Fallite fallentes. ex magna parte profanum
Sunt genus. in laqueos, quos posuere, cadant.
Dicitur Aegyptos caruisse iuuantibus arua
Imbribus atque annos sicca fuisse nouem,
Cum Thrasius Busirin adit monstratque piari
Hospitis adfuso sanguine posse Iouem.
Illi Busiris 'fies Iouis hostia primus'
Inquit 'et Aegypto tu dabis hospes aquam.'
Et Phalaris tauro uiolenti membra Perilli
Torruit. infelix inbuit auctor opus.
Iustus uterque fuit. neque enim lex aequior ullast
Quam necis artifices arte perire sua.
Ergo ut periuras merito periuria fallant,
Exemplo doleat femina laesa suo.
Et lacrimae prosunt. lacrimis adamanta mouebis,
Fac madidas uideat, si potes, illa genas.
Si lacrimae — neque enim ueniunt in tempore semper
Deficient, uda lumina tange manu.
Quis sapiens blandis non misceat oscula uerbi
Illa licet non det, non data sume tamen.

Pugnabit primo fortassis et 'improbe' dicet.
  Pugnando uinci se tamen illa uolet.
Tantum ne noceant teneris male rapta labellis,
  Neue queri possit dura fuisse, caue.
Oscula qui sumpsit, si non et cetera sumet,
  Haec quoque, quae data sunt, perdere dignus erit.
Quantum defuerat pleno post oscula uoto?
  Ei mihi, rusticitas, non pudor ille fuit.
Vim licet appelles. gratast uis ista puellis.
  Quod iuuat, inuitae saepe dedisse uolunt.
Quaecumquest ueneris subita uiolata rapina,
  Gaudet, et inprobitas muneris instar habet.
At quae cum posset cogi, non tacta recessit,
  Vt simulet uultu gaudia, tristis erit.
Vim passast Phoebe. uis est allata sorori.
  Et gratus raptae raptor uterque fuit.
Fabula nota quidem sed non indigna referri
  Scyrias Haemonio iuncta puella uiro.
Iam dea laudatae dederat mala praemia formae
  Colle sub Idaeo uincere digna duas.
Iam nurus ad Priamum diuerso uenerat orbe,
  Graiaque in Iliacis moenibus uxor erat.
Iurabant omnes in laesi uerba mariti.
  Nam dolor unius publica causa fuit.
Turpe, nisi hoc matris precibus tribuisset, Achilles
  Veste uirum longa dissimulatus erat.
Quid facis, Aeacide? non sunt tua munera lanae.
  Tu titulos alia Palladis arte petas.

Quid tibi cum calathis? clipeo manus apta ferendost.
Pensa quid in dextra, qua cadet Hector, habes?
Reice succinctos operoso stamine fusos!
Quassandast ista Pelias hasta manu.
Forte erat in thalamo uirgo regalis eodem.
Haec illum stupro comperit esse uirum.
Viribus illa quidem uictast. ita credere oportet,
Sed uoluit uinci uiribus illa tamen.
Saepe 'mane!' dixit, cum iam properaret Achilles.
Fortia nam posito sumpserat arma colo.
Vis ubi nunc illast? quid blanda uoce moraris
Auctorem stupri, Deidamia, tui?
Scilicet ut pudor est quaedam coepisse priorem,
Sic alio gratumst incipiente pati.
A, nimiast iuueni propriae fiducia formae,
Expectat siquis, dum prior illa roget.
Vir prior accedat, uir uerba precantia dicat,
Excipiat blandas comiter illa preces.
Vt potiare, roga. tantum cupit illa rogari.
Da causam uoti principiumque tui.
Iuppiter ad ueteres supplex heroidas ibat,
Corrupit magnum nulla puella Iouem.
Si tamen a precibus tumidos accedere fastus
Senseris, incepto parce referque pedem.
Quod refugit multae cupiunt. odere quod instat.
Lenius instando taedia tolle tui.
Nec semper ueneris spes est profitenda roganti.
Intret amicitiae nomine tectus amor.

Hoc aditu uidi tetricae data uerba puellae.
Qui fuerat cultor, factus amator erat.
Candidus in nauta turpis color. aequoris unda
Debet et a radiis sideris esse niger.
Turpis et agricolae, qui uomere semper adunco
Et grauibus rastris sub Ioue uersat humum.
Et tibi, Palladiae petitur cui palma coronae,
Candida si fuerint corpora, turpis eris.
Palleat omnis amans. hic est color aptus amanti.
Hoc decet. hoc nulli non ualuisse putent.
Pallidus in Side siluis errabat Orion,
Pallidus in lenta naide Daphnis erat.
Arguat et macies animum. nec turpe putaris
Palliolum nitidis inposuisse comis.
Attenuant iuuenum uigilatae corpora noctes
Curaque et in magno qui fit amore dolor.
Vt uoto potiare tuo, miserabilis esto,
Vt qui te uideat, dicere possit 'amas.'
Conquerar an moneam mixtum fas omne nefasque?
Nomen amicitiast, nomen inane fides.
Ei mihi, non tutumst, quod ames, laudare sodali.
Cum tibi laudanti credidit, ipse subit.
At non Actorides lectum temerauit Achillis.
Quantum ad Pirithoum, Phaedra pudica fuit.
Hermionam Pylades qua Pallada Phoebus, amabat,
Quodque tibi geminus, †Tyndari, Castor, erat.
Siquis idem sperat, iacturas poma myricas
Speret et e medio flumine mella petat.

Nil nisi turpe iuuat. curae sua cuique uoluptas.
Haec quoque ab alterius grata dolore uenit.
Heu facinus! non est hostis metuendus amanti.
Quos credis fidos, effuge, tutus eris.
Cognatum fratremque caue carumque sodalem.
Praebebit ueros haec tibi turba metus.
Finiturus eram. sed sunt diuersa puellis
Pectora. mille animos excipe mille modis.
Nec tellus eadem parit omnia. uitibus illa
Conuenit. haec oleis. hac bene farra uirent.
Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figurae.
Qui sapit, innumeris moribus aptus erit,
Vtque leues Proteus modo se tenuabit in undas,
Nunc leo, nunc arbor, nunc erit hirtus aper.
Hic iaculo pisces, illa capiuntur ab hamis,
Hic caua contento retia fune trahunt.
Nec tibi conueniet cunctos modus unus ad annos.
Longius insidias cerua uidebit anus.
Si doctus uideare rudi petulansue pudenti,
Diffidet miserae protinus illa sibi.
Inde fit, ut, quae se timuit committere honesto,
Vilis ad amplexus inferioris eat.
Pars superat coepti, pars est exhausta laboris.
Hic teneat nostras ancora iacta rates.

LIBER SECVNDVS.

Dicite 'io Paean!' et 'io' bis dicite 'Paean!'
Decidit in casses praeda petita meos.
Laetus amans donat uiridi mea carmina palma,
Praelata Ascraeo Maeonioque seni.
Talis ab armiferis Priameius hospes Amyclis
Candida cum rapta coniuge uela dedit.
Talis erat qui te curru uictore ferebat,
Vecta peregrinis Hippodamia rotis.
Quid properas, iuuenis? mediis tua pinus in undis
Nauigat. et longe, quem peto, portus abest.
Non satis est uenisse tibi me uate puellam.
Arte mea captast. arte tenenda meast.
Nec minor est uirtus, quam quaerere, parta tueri.
Casus inest illic. hoc erit artis opus.
Nunc mihi, siquando, puer et Cytherea, fauete,
Nunc Erato. nam tu nomen amoris habes.
Magna paro,quas possit Amor remanere per artes
Dicere, tam uasto peruagus orbe puer.
Et leuis est et habet geminas, quibus auolet, alas.
Difficilest illis inposuisse modum.
Hospitis effugio praestruxerat omnia Minos.
Audacem pinnis repperit ille uiam.
Daedalus ut clausit conceptum crimine matris
Semibouemque uirum semiuirumque bouem,

'Sit modus exilio', dixit 'iustissime Minos.
Accipiat cineres terra paterna meos.
Et quoniam in patria, fatis agitatus iniquis,
Viuere non potui, da mihi posse mori.
Da reditum puero, senis est si gratia uilis.
Si non uis puero parcere, parce seni.'
Dixerat haec. sed et haec et multo plura licebat
Dicere. regressus non dabat ille uiro.
Quod simul ut sensit, 'nunc nunc, o Daedale,' dixit
'Materiam, qua sis ingeniosus, habes.
Possidet et terras et possidet aequora Minos.
Nec tellus nostrae nec patet unda fugae.
Restat iter caeli. caelo temptabimus ire.
Da ueniam coepto, Iuppiter alte, meo.
Non ego sidereas adfecto tangere sedes.
Qua fugiam dominum, nulla nisi ista uiast.
Per Styga detur iter, Stygias transnabimus undas.
Sint mihi naturae iura nouanda meae'.
Ingenium mala saepe mouent. quis crederet umquam
Aerias hominem carpere posse uias?
Remigium uolucrum disponit in ordine pinnas
Et leue per lini uincula nectit opus,
Imaque pars ceris adstringitur igne solutis,
Finitusque nouae iam labor artis erat.
Tractabat ceramque puer pinnasque renidens,
Nescius haec umeris arma parata suis.
Cui pater 'his' inquit 'patriast adeunda carinis.
Hac nobis Minos effugiendus ope.

Aera non potuit Minos, alia omnia clausit.
Quem licet, inuentis aera rumpe meis.
Sed tibi non uirgo Tegeaea comesque Bootae
Ensiger Orion aspiciendus erit.
Me pinnis sectare datis. ego praeuius ibo.
Sit tua cura sequi. me duce tutus eris.
Nam siue aetherias uicino sole per auras
Ibimus, impatiens cera caloris erit,
Siue humiles propiore freto iactabimus alas,
Mobilis aequoreis pinna madescet aquis.
Inter utrumque uola. uentos quoque, nate, timeto,
Quaque ferent aurae, uela secunda dato.'
Dum monet, aptat opus puero monstratque moueri,
Erudit infirmas ut sua mater aues.
Inde sibi factas umeris accommodat alas
Perque nouum timide corpora librat iter.
Iamque uolaturus paruo dedit oscula nato,
Nec patriae lacrimas continuere genae.
Monte minor collis, campis erat altior aequis.
Hinc data sunt miserae corpora bina fugae.
Et mouet ipse suas et nati respicit alas
Daedalus et cursus sustinet usque suos.
Iamque nouum delectat iter, positoque timore
Icarus audaci fortius arte uolat.
103 Hos aliquis tremula dum captat arundine pisces
102 Vidit, et inceptum dextra reliquit opus.
Iam Samos a laeua — fuerant Naxosque relictae
Et Paros et Clario Delos amata deo —,

Dextra Lebynthos erat siluisque umbrosa Calymne
Cinctaque piscosis Astypalaea uadis,
Cum puer incautis nimium temerarius annis
Altius egit iter deseruitque patrem.
Vincla labant, et cera deo propiore liquescit,
Nec tenues uentos brachia mota tenent.
Territus a summo despexit in aequora caelo.
Nox oculis pauido uenit oborta metu.
Tabuerant cerae. nudos quatit ille lacertos.
Et trepidat nec quo sustineatur habet.
Decidit atque cadens 'pater, o pater, auferor!' inqui
Clauserunt uirides ora loquentis aquae.
At pater infelix nec iam pater, 'Icare!' clamat,
'Icare,' clamat 'ubi's? quoque sub axe uolas?'
'Icare' clamabat. pinnas aspexit in undis.
Ossa tegit tellus. aequora nomen habent.
Non potuit Minos hominis conpescere pinnas.
Ipse deum uolucrem detinuisse paro.
Fallitur, Haemonias siquis decurrit ad artes
Datque quod a teneri fronte reuellit equi.
Non facient, ut uiuat amor, Medeides herbae
Mixtaque cum magicis naenia Marsa sonis.
Phasias Aesoniden, Circe tenuisset Vlixem,
Si modo seruari carmine posset amor.
Nec data profuerint pallentia philtra puellis.
Philtra nocent animis uimque furoris habent.
Sit procul omne nefas. ut ameris, amabilis esto.
Quod tibi non facies solaue forma dabit,

Sit licet antiquo Nireus adamatus Homero,
Naiadumque tener crimine raptus Hylas.
Vt dominam teneas nec te mirere relictum,
Ingenii dotes corporis adde bonis.
Forma bonum fragilest, quantumque accedit ad annos,
Fit minor et spatio carpitur ipsa suo.
Nec uiolae semperue hyacinthina lilia florent,
Et riget amissa spina relicta rosa.
Et tibi iam uenient cani, formose, capilli,
Iam uenient rugae, quae tibi corpus arent.
Tu molire animum, qui duret, et adstrue formae.
Solus ad extremos permanet ille rogos.
Nec leuis ingenuas pectus coluisse per artes
Cura sit et linguas edidicisse duas.
Non formosus erat sed erat facundus Ulixes,
Et tamen aequoreas torsit amore deas.
O quotiens illum doluit properare Calypso
Remigioque aptas esse negauit aquas!
Haec Troiae casus iterumque iterumque rogabat,
Ille referre aliter saepe solebat idem.
Littore constiterant. illic quoque pulchra Calypso
Exigit Odrysii facta cruenta ducis.
Ille leui uirga — uirgam nam forte tenebat —
Quod rogat in spisso littore pingit opus.
'Haec' inquit 'Troiast' – muros in littore fecit –.
'Hic tibi sit Simois. haec mea castra puta.
Campus erat'- campumque facit-, 'quem caede Dolonis
Sparsimus, Haemonios dum uigil optat equos.

Illic Sithonii fuerant tentoria Rhesi.
Hac ego sum captis nocte reuectus equis.'
Pluraque pingebat, subitus cum Pergama fluc
Abstulit et Rhesi cum duce castra suo.
Tum dea 'quas' inquit 'fidas tibi credis ituro,
Perdiderint undae nomina quanta, uides?'
Ergo age fallaci timide confide figurae,
Quisquis es, aut aliquid corpore pluris hab
Dextera praecipue capit indulgentia mentes.
Asperitas odium saeuaque bella mouet.
Odimus accipitrem, quia uiuit semper in arm
Et pauidum solitos in pecus ire lupos.
At caret insidiis hominum, quia mitis, hirun
Quasque colat turres, Chaonis ales habet.
Este procul, lites et amarae proelia linguae.
Dulcibus est uerbis mollis alendus amor.
Lite fugent nuptaeque uiros nuptasque mariti
Inque uicem credant res sibi semper agi.
Hoc decet uxores. dos est uxoria lites.
Audiat optatos semper amica sonos.
Non legis iussu lectum uenistis in unum.
Fungitur in uobis munere legis amor.
Blanditias molles auremque iuuantia uerba
Adfer, ut aduentu laeta sit illa tuo.
Non ego diuitibus uenio praeceptor amandi.
Nil opus est illi, qui dabit, arte mea.
Secum habet ingenium, qui, cum libet, 'accip
Cedimus. inuentis plus placet ille meis.

Pauperibus uates ego sum, quia pauper amaui.
  Cum dare non possem munera, uerba dabam.
Pauper amet caute. timeat maledicere pauper
  Multaque diuitibus non patienda ferat.
Me memini iratum dominae turbasse capillos.
  Haec mihi quam multos abstulit ira dies!
Nec puto nec sensi tunicam laniasse. sed ipsa
  Dixerat et pretiost illa redempta meo.
At uos, si sapitis, uestri peccata magistri
  Effugite et culpae damna timete meae.
Proelia cum Parthis, cum culta pax sit amica
  Et iocus et causas quicquid amoris habet.
Si nec blanda satis nec erit tibi comis amanti,
  Perfer et obdura. postmodo mitis erit.
Flectitur obsequio curuatus ab arbore ramus.
  Frangis, si uires experiere tuas.
Obsequio tranantur aquae. nec uincere possis
  Flumina, si contra, quam rapit unda, nates.
Obsequium tigrisque domat Numidasque leones.
  Rustica paulatim taurus aratra subit.
Quid fuit asperius Nonacrina Atalanta?
  Succubuit meritis trux tamen illa uiri.
Saepe suos casus nec mitia facta puellae
  Flesse sub arboribus Milaniona ferunt.
Saepe tulit iusso fallacia retia collo,
  Saepe fera toruos cuspide fixit apros.
Sensit et Hylaei contentum saucius arcum.
  Sed tamen hoc arcu notior alter erat.

Non te Maenalias armatum scandere siluas
Nec iubeo collo retia ferre tuo.
Pectora nec missis iubeo praebere sagittis.
Artis erunt cauto mollia iussa meae.
Cede repugnanti. cedendo uictor abibis.
Fac modo, quas partis illa iubebit, agas.
Arguet, arguito. quicquid probat illa, probato.
Quod dicet, dicas. quod negat illa, neges.
Riserit, adride. si flebit, flere memento.
Imponat leges uultibus illa tuis.
Seu ludet numerosque manu iactabit eburnos,
Tu male iactato, tu male iacta dato,
Seu iacies talos, uictam ne poena sequatur,
Damnosi facito stent tibi saepe canes,
Siue latrocinii sub imagine calculus ibit,
Fac pereat uitreo miles ab hoste tuus.
Ipse tene distenta suis umbracula uirgis,
Ipse fac in turba, qua uenit illa, locum.
Nec dubita tereti scamnum producere lecto
Et tenero soleam deme uel adde pedi.
Saepe etiam dominae, quamuis horrebis et ipse,
Algenti manus est calfacienda sinu.
Nec tibi turpe puta, quamuis sit turpe — placebit —
Ingenua speculum sustinuisse manu.
Ille, fatigatae perimendo monstra nouercae
Qui meruit caelum, quod prior ipse tulit,
Inter Ioniacas calathum tenuisse puellas
Creditur et lanas excoluisse rudes.

Paruit imperio dominae Tirynthius heros.
I nunc et dubita ferre, quod ille tulit.
Iussus adesse foro iussa maturius hora
Fac semper uenias nec nisi serus abi.
Occurras aliquo, tibi dixerit. omnia differ.
Curre, nec inceptum turba moretur iter.
Nocte domum repetens epulo perfuncta redibit.
Tunc quoque pro seruo, si uocat illa, ueni.
Rure erit et dicet 'uenias'. Amor odit inertes.
Si rota defuerit, tu pede carpe uiam.
Nec graue te tempus sitiensque Canicula tardet
Nec uia per iactas candida facta niues.
Militiae species amor est. discedite, segnes.
Non sunt haec timidis signa tuenda uiris.
Nox et hiems longaeque uiae saeuique dolores
Mollibus his castris et labor omnis inest.
Saepe feres imbrem caelesti nube solutum,
Frigidus et nuda saepe iacebis humo.
Cynthius Admeti uaccas pauisse Pheraei
Fertur et in parua delituisse casa.
Quod Phoebum decuit, quem non decet? exue fastus,
Curam mansuri quisquis amoris habes.
Si tibi per tutum planumque negabitur ire,
Atque erit opposita ianua fulta sera,
At tu per praeceps tecto delabere aperto,
Det quoque furtiuas alta fenestra uias.
Laeta erit, ut causam tibi se sciet esse pericli.
Hoc dominae certi pignus amoris erit.

Saepe tua poteras, Leandre, carere puella.
  Transnabas, animum nosset ut illa tuum.
Nec pudor ancillas, ut quaeque erit ordine prima,
  Nec tibi sit seruos demeruisse pudor.
Nomine quemque suo — nullast iactura — saluta,
  Iunge tuis humiles, ambitiose, manus.
Sed tamen et servo — leuis est inpensa — roganti
  Porrige Fortunae munera parua die,
Porrige et ancillae, qua poenas luce pependit
  Lusa maritali Gallica ueste manus.
Fac plebem, mihi crede, tuam. sit semper in illa
  Ianitor et thalami qui iacet ante fores.
Nec dominam iubeo pretioso munere dones.
  Parua sed e paruis callidus apta dato.
Dum bene diues ager, dum rami pondere nutant,
  Adferat in calatho rustica dona puer.
Rure suburbano poteris tibi dicere missa,
  Illa uel in Sacra sint licet empta uia.
Adferat aut uuas aut quas Amaryllis amabat —
  At nunc castaneas non amat illa — nuces.
Quin etiam turdoque licet missaque columba
  Te memorem dominae testificere tuae.
Turpiter his emitur spes mortis et orba senectus.
  A, pereant, per quos munera crimen habent.
Quid tibi praecipiam teneros quoque mittere uer
  Ei mihi, non multum carmen honoris habet.
Carmina laudantur, sed munera magna petu
  Dummodo sit diues, barbarus ipse placet

Aurea sunt uere nunc saecula. plurimus auro
Venit honos. auro conciliatur amor.
Ipse licet uenias Musis comitatus, Homere,
Si nihil attuleris, ibis, Homere, foras.
Sunt tamen et doctae, rarissima turba, puellae.
Altera non doctae turba. sed esse uolunt.
Vtraque laudetur per carmina. carmina lector
Commendet dulci qualiacumque sono.
His ergo aut illis uigilatum carmen in ipsas
Forsitan exigui muneris instar erit.
At quod eris per te facturus et utile credes,
Id tua te facito semper amica roget.
Libertas alicui fuerit promissa tuorum.
Hanc tamen a domina fac petat ille tua.
Si poenam seruo, si uincula saeua remittis,
Quod facturus eras, debeat illa tibi.
Vtilitas tua sit, titulus donetur amicae.
Perde nihil, partis illa potentis agat.
Sed te, cuicumque est retinendae cura puellae,
Attonitum forma fac putet esse sua.
Siue erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus,
Siue erit in Cois, Coa decere puta.
Aurataat? ipso tibi sit pretiosior auro.
Gausapa si sumpsit. gausapa sumpta proba.
Astiterit tunicata, 'moues incendia' clama,
Sed timida, caueat frigora, uoce roga.
Conpositum discrimen erit, discrimina lauda.
Torserit igne comam, torte capille, place.

Brachia saltantis, uocem mirare canentis,
Et, quod desierit, uerba querentis habe.
Ipsos concubitus, ipsum uenerere licebit,
Quod iuuat, et praedam gaudia noctis habe.
Vt fuerit torua uiolentior illa Medusa,
Fiet amatori lenis et aequa suo.
Tantum ne pateas uerbis simulator in illis
Effice nec uultu destrue dicta tuo.
Si latet ars, prodest. adfert deprensa pudorem
Atque adimit merito tempus in omne fidem.
Saepe sub autumnum, cum formosissimus annus,
Plenaque purpureo subrubet uua mero,
Cum modo frigoribus premitur, modo soluitur aestu,
Aere non certo corpora languor habet.
Illa quidem ualeat. sed si male firma cubabit
Et uitium caeli senserit aegra sui,
Tunc amor et pietas tua sit manifesta puellae,
Tum sere, quod plena postmodo falce metas.
Nec tibi morosi ueniant fastidia morbi,
Perque tuas fiant quae sinet ipsa manus.
Et uideat flentem, nec taedeat oscula ferre,
Et sicco lacrimas conbibat ore tuas.
Multa uoue sed cuncta palam, quotiensque libebit,
Quae referas illi, somnia laeta uide.
Et ueniat, quae lustret anus lectumque locumque
Praeferat et tremula sulpur et oua manu.
Omnibus his inerunt gratae uestigia curae.
In tabulas multis haec uia fecit iter.

Nec tamen officiis odium quaeratur ab aegra.
Sit suus in blanda sedulitate modus.
Neue cibo prohibe nec amari pocula suci
Porrige. riualis misceat illa tuus.
Sed non quo dederas a litore carbasa u ento
Vtendum, medio cum potiere freto.
Dum nouus errat amor, uires sibi colligat usu
Si bene nutrieris, tempore firmus erit.
Quem taurum metuis, uitulum mulcere solebas.
Sub qua nunc recubas arbore, uirga fuit.
Nascitur exiguus sed opes adquirit eundo
Quaque uenit multas accipit amnis aquas.
Fac tibi consuescat. nil adsuetudine maius.
Quam tu dum capias, taedia nulla fuge.
Te semper uideat, tibi semper praebeat aures,
Exhibeat uultus noxque diesque tuos.
Cum tibi maior erit fiducia posse requiri,
Cum procul absenti cura futurus eris,
Da requiem. requietus ager bene credita reddit,
Terraque caelestes arida sorbet aquas.
Phyllida Demophoon praesens moderatius ussit,
Exarsit uelis acrius illa datis.
Penelopen absens solers torquebat Vlixes.
Phylacides aberat, Laodamia, tuus.
Sed mora tuta breuis. lentescunt tempore curae,
Vanescitque absens et nouus intrat amor.
Dum Menelaus abest, Helene, ne sola iaceret,
Hospitis est tepido nocte recepta sinu.

Quis stupor hic, Menelae, fuit? tu solus abibas?
Isdem sub tectis hospes et uxor erant?
Accipitri timidas credis, furiose, columbas.
Plenum montano credis ouile lupo.
Nil Helene peccat, nihil hic committit adulter.
Quod tu, quod faceret quilibet, ille facit.
Cogis adulterium dando tempusque locumque.
Quid nisi consiliost usa puella tuo?
Quid faciat? uir abest, et adest non rusticus hosp(
Et timet in uacuo sola cubare toro.
Viderit Atrides. Helenen ego crimine soluo.
Vsast humani commoditate uiri.
Sed neque fuluus aper media tam saeuus in iras
Fulmineo rabidos cum rotat ore canes,
Nec lea, cum catulis lactantibus ubera praebet,
Nec breuis ignaro uipera laesa pede,
Femina quam socii deprensa pelice lecti.
Ardet et in uultu pignora mentis habet.
In ferrum flammasque ruit positoque decore
Fertur ut Aonii cornibus icta dei.
Coniugis admissum uiolataque iura maritae
Barbara per natos Phasias ulta suos.
Altera dira parens haec en, quam cernis, hirund(
Aspice, signatum sanguine pectus habet.
Hoc bene compositos, hoc firmos soluit amores.
Crimina sunt cautis ista timenda uiris.
Nec mea uos uni damnat censura puellae.
Di melius! uix hoc nupta tenere potest.

Ludite, sed furto celetur culpa modesto.
Gloria peccati nulla petenda suist.
Nec dederis munus, cognosse quod altera possit,
Nec sint nequitiae tempora certa tuae.
Et ne te capiat latebris sibi femina notis,
Non unost omnis conuenienda loco.
Et quotiens scribes, totas prius ipse tabellas
Inspice, plus multae, quam sibi missa, legunt.
Laesa Venus iusta arma mouet, telumque remittit,
Et modo quod questast, ipse querare facit.
Dum fuit Atrides una contentus, et illa
Casta fuit. uitiost improba facta uiri.
Audierat laurumque manu uittasque ferentem
Pro nata Chrysen non ualuisse sua.
Audierat Lyrnesi tuos abducta dolores
Bellaque per turpis longius isse moras.
Haec tamen audierat. Priameida uiderat ipsam.
Victor erat praedae praeda pudenda suae.
Inde Thyestiaden animo thalamoque recepit
Et male peccantem Tyndaris ulta uirum.
Quae bene celaris, siqua tamen acta patebunt,
Illa, licet pateant, tu tamen usque nega.
Tum neque subiectus solito nec blandior esto.
Haec animi multum signa nocentis habent.
Sed lateri ne parce tuo. pax omnis in uno
Concubitu. prior est infitianda uenus.
Sunt, qui praecipiant herbas satureia nocentis
Sumere. iudiciis ista uenena meis.

Aut piper urticae mordacis semine miscent
Tritaque in annoso flaua pyrethra mero.
Sed dea non patitur sic ad sua gaudia cogi,
Colle sub umbroso quam tenet altus Eryx.
Candidus, Alcathoi qui mittitur urbe Pelasga,
Bulbus et, ex horto quae uenit, herba salax
Ouaque sumantur, sumantur Hymettia mella
Quasque tulit folio pinus acuta nuces.
Docta quid ad magicas Erato deuerteris artes?
Interior curru meta terenda meost.
Qui modo celabas monitu tua crimina nostro,
Flecte iter et monitu detege furta meo.
Nec leuitas culpanda meast. non semper eodem
Impositos uento panda carina uehit.
Nam modo Threicio borea, modo currimus euro,
Saepe tument zephyro lintea, saepe noto.
Aspice, ut in curru modo det fluitantia rector
Lora, modo admissos arte retentet equos.
Sunt quibus ingrate timida indulgentia seruit,
Et, si nulla subest aemula, languet amor.
Luxuriant animi rebus plerumque secundis,
Nec facilest aequa commoda mente pati.
Vt leuis absumptis paulatim uiribus ignis
Ipse latet, summo canet in igne cinis,
Sed tamen extinctas admoto sulpure flammas
Inuenit, et lumen, quod fuit ante, redit,
Sic, ubi pigra situ securaque pectora torpent.
Acribus est stimulis eliciendus amor.

Fac timeat de te tepidamque recalface mentem.
Palleat indicio criminis illa tui.
O quater et quotiens numero conprendere non est
Felicem, de quo laesa puella dolet.
Quae, simul inuitas crimen peruenit ad aures,
Excidit, et miserae uoxque colorque fugit.
Ille ego sim, cuius laniet furiosa capillos,
Ille ego sim, teneras cui petat ungue genas,
Quem uideat lacrimans, quem toruis spectet ocellis,
Quo sine non possit uiuere, posse uelit.
Si spatium quaeras, breue sit, quod laesa queratur,
Ne lenta uires colligat ira mora.
Candida iamdudum cingantur colla lacertis,
Inque tuos flens est accipienda sinus.
Oscula da flenti, Veneris da gaudia flenti,
Pax erit. hoc uno soluitur ira modo.
Cum bene saeuierit, cum certa uidebitur hostis,
Tum pete concubitus foedera, mitis erit.
Illic depositis habitat Concordia telis.
Illo, crede mihi, Gratia nata locost.
Quae modo pugnarunt, iungunt sua rostra columbae,
Quarum blanditias uerbaque murmur habet.
Prima fuit rerum confusa sine ordine moles,
Vnaque erat facies sidera terra fretum.
Mox caelum inpositum terris, humus aequore cinctast,
Inque suas partes cessit inane chaos.
Silua feras, uolucres aer accepit habendas,
In liquida pisces delituistis aqua.

Tum genus humanum solis errabat in agris,
Idque merae uires et rude corpus erat.
Silua domus fuerat, cibus herba, cubilia frondes,
Iamque diu nulli cognitus alter erat.
Blanda truces animos fertur mollisse uoluptas.
Constiterant uno femina uirque loco.
Quid facerent, ipsi nullo didicere magistro.
Arte Venus nulla dulce peregit opus.
Ales habet, quod amet. cum quo sua gaudia iungat,
Inuenit in media femina piscis aqua.
Cerua parem sequitur. serpens serpente tenetur.
Haeret adulterio cum cane nexa canis.
Laeta salitur ouis. tauro quoque laeta iuuencast.
Sustinet inmundum sima capella marem.
In furias agitantur equae spatioque remota
Per loca diuiduos amne secuntur equos.
Ergo age et iratae medicamina fortia praebe.
Illa feri requiem sola doloris habent.
Illa Machaonios superant medicamina sucos.
His, ubi peccaris, restituendus eris.
Haec ego cum canerem, subito manifestus Apollo
Mouit inauratae pollice fila lyrae.
In manibus laurus, sacris inducta capillis
Laurus erat. uates ille uidendus agit.
Is mihi 'lasciui' dixit 'praeceptor Amoris,
Duc age discipulos ad mea templa tuos,
Est ubi diuersum fama celebrata per orbem
Littera, cognosci quae sibi quemque iubet.

Qui sibi notus erit, solus sapienter amabit,
  Atque opus ad uires exiget omne suas.
Cui faciem natura dedit, spectetur ab illa.
  Cui color est, umero saepe patente cubet.
Qui sermone placet, taciturna silentia uitet.
  Qui canit arte, canat. qui bibit arte, bibat.
Sed neque declament medio sermone diserti,
  Nec sua non sanus scripta poeta legat.'
Sic monuit Phoebus. Phoebo parete monenti.
  Certa dei sacrost huius in ore fides.
Ad propiora uocor. quisquis sapienter amabit,
  Vincet et e nostra, quod petet, arte feret.
Credita non semper sulci cum foenore reddunt,
  Nec semper dubias adiuuat aura rates.
Quod iuuat, exiguum, plus est, quod laedat amantes.
  Proponant animo multa ferenda suo.
Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hybla,
  Caerula quot bacas Palladis arbor habet,
Littore quot conchae, tot sunt in amore dolores.
  Quae patimur, multo spicula felle madent.
Dicta erit isse foras, quam tu fortasse uidebis.
  Isse foras et te falsa uidere puta.
Clausa tibi fuerit promissa ianua nocte.
  Perfer et inmunda ponere corpus humo.
Forsitan et uultu mendax ancilla superbo
  Dicet 'quid nostras obsidet iste fores?'
Postibus et durae supplex blandire puellae
  Et capiti demptas in fore pone rosas.

Cum uolet, accedes. cum te uitabit, abibis.
Dedecet ingenuos taedia ferre sui.
'Effugere hunc non est' quare tibi possit amica
Dicere? non omni tempore sensus adest.
Nec maledicta puta nec uerbera ferre puellae
Turpe nec ad teneros oscula ferre pedes.
Quid moror in paruis? animus maioribus instat.
Magna canam. toto pectore, uulgus, ades.
Ardua molimur. sed nulla nisi ardua uirtus.
Difficilis nostra poscitur arte labor.
Riualem patienter habe, uictoria tecum
Stabit. eris magni uictor in orbe Iouis.
Haec tibi non hominem sed quercus crede Pelasgas
Dicere. nil istis ars mea maius habet.
Innuet illa. feras. scribet. ne tange tabellas.
Vnde uolet ueniat, quoque libebit eat.
Hoc in legitima praestant uxore mariti,
Cum tener ad partes tu quoque somne uenis.
Hac ego, confiteor, non sum perfectus in arte.
Quid faciam? monitis sum minor ipse meis.
Mene palam nostrae det quisquam signa puellae,
Et patiar, nec me quolibet ira ferat?
Oscula uir dederat, memini, suus. oscula questus
Sum data. barbaria noster abundat amor.
Non semel hoc uitium nocuit mihi. doctior ille,
Quo ueniunt alii conciliante uiri.
Sed melius nescisse fuit. sine furta tegantur,
Ne fugiat uicto laesus ab ore pudor.

Quo magis, o iuuenes, deprendere parcite uestras.
Peccent, peccantes uerba dedisse putent.
Crescit amor prensis. ubi par fortuna duorumst,
In causa damni perstat uterque sui.
Fabula narratur toto notissima caelo
Mulciberis capti Marsque Venusque dolis.
Mars pater insano Veneris turbatus amore
De duce terribili factus amator erat.
Nec Venus oranti — neque enim dea mollior ullast —
Rustica Gradiuo difficilisque fuit.
A, quotiens lasciua pedes risisse mariti
Dicitur et duras igne uel arte manus.
Marte palam simul est Vulcanum imitata. decebat,
Multaque cum forma gratia mixta fuit.
Sed bene concubitus primos celare solebant.
Plena uerecundi culpa pudoris erat.
Indicio Solis — quis Solem fallere possit? —
Cognita Vulcano coniugis acta suae.
Quam mala, Sol, exempla moues? pete munus ab ipsa.
Et tibi, si taceas, quod dare possit, habet.
Mulciber obscuros lectum circaque superque
Disponit laqueos. lumina fallit opus.
Fingit iter Lemnum. ueniunt ad foedus amantes.
Impliciti laqueis nudus uterque iacent.
Conuocat ille deos. praebent spectacula capti.
Vix lacrimas Venerem continuisse putant.
Non uultus texisse suos, non denique possunt
Partibus obscenis opposuisse manus.

Hic aliquis ridens 'in me, fortissime Mauors,
Si tibi sunt oneri, uincula transfer' ait.
Vix precibus, Neptune, tuis captiua resoluit
Corpora. Mars Threcen occupat, illa Paphum.
Hoc tibi profectum, Vulcane. quod ante tegebant,
Liberius faciunt, ut pudor omnis abest.
Saepe tamen demens stulte fecisse fateris,
Teque ferunt artis paenituisse tuae.
Hoc uetui. uos, ecce, uetat deprensa Dione
Insidias illas, quas tulit ipsa, dare.
Nec uos riuali laqueos disponite nec uos
Excipite arcana uerba notata manu.
Ista uiri captent, si iam captanda putabunt,
Quos faciet iustos ignis et unda uiros.
En, iterum testor. nihil hic nisi lege remissum
Luditur. in nostris instita nulla iocis.
Quis Cereris ritus ausit uulgare profanis
Magnaque Threicia sacra reperta Samo?
Exiguast uirtus praestare silentia rebus.
At contra grauis est culpa tacenda loqui.
O bene, quod frustra captatis arbore pomis
Garrulus in media Tantalus aret aqua.
Praecipue Cytherea iubet sua sacra taceri.
Admoneo, ueniat nequis ad illa loquax.
Condita si non sunt Veneris mysteria cistis,
Nec caua uaesanis ictibus aera sonant,
Attamen inter nos medio uersantur in usu,
Sed sic, inter nos ut latuisse uelint.

Ipsa Venus pubem, quotiens uelamina ponit,
  Protegitur laeua semireducta manu.
In medio passimque coit pecus. hoc quoque uiso
  Auertit uultus saepe puella suos.
Conueniunt thalami furtis et ianua nostris,
  Parsque sub iniecta ueste pudenda latet.
Et si non tenebras, at quiddam nubis opacae
  Quaerimus atque aliquid luce patente minus.
Tunc quoque, cum solem nondum prohibebat et imbrem
  Tegula, sed quercus tecta cibumque dabat,
In nemore atque antris, non sub Ioue iuncta uoluptas.
  Tanta rudi populo cura pudoris erat.
At nunc nocturnis titulos inponimus actis,
  Atque emitur magno nil nisi posse loqui.
Scilicet excuties omnis ubicumque puellas,
  Cuilibet ut dicas 'haec quoque nostra fuit'?
Ne desint, quas tu digitis ostendere possis,
  Vt quamque attigeris, fabula turpis erit?
Parua queror. fingunt quidam, quae uera negarent,
  Et nulli non se concubuisse ferunt.
Corpora si nequeunt, quae possunt, nomina tractant,
  Famaque non tacto corpore crimen habet.
I nunc, claude fores, custos odiose puellae,
  Et centum duris postibus obde seras.
Quid tuti superest, cum nominis extat adulter,
  Et credi, quod non contigit esse, cupit?
Nos etiam ueros parce profitemur amores,
  Tectaque sunt solida mystica furta fide.

Parcite praecipue uitia exprobrare puellis,
Vtile quae multis dissimulasse fuit.
Nec suus Andromedae color est obiectus ab illo,
Mobilis in gemino cui pede pinna fuit.
Omnibus Andromache uisast spatiosior aequo,
Vnus, qui modicam diceret, Hector erat.
Quod male fers, adsuesce, feres bene. multa uetustas
Lenit. at incipiens omnia sentit amor.
Dum nouus in uiridi coalescit cortice ramus,
Concutiat tenerum quaelibet aura, cadet.
Mox eadem uentis spatio durata resistet,
Firmaque adoptiuas arbor habebit opes.
Eximit ipsa dies omnis e corpore mendas,
Quodque fuit uitium, desinit esse mora.
Ferre nouae nares taurorum terga recusant.
Adsiduo domitas tempore fallit odor.
Nominibus mollire licet mala. fusca uocetur,
Nigrior Illyrica cui pice sanguis erit,
Si crassast, Veneris similis, si raua, Mineruae.
Sit gracilis, macie quae male uiua suast.
Dic habilem, quaecumque breuis, quae turgida, plenam,
Et lateat uitium proximitate boni.
Nec quotus annus eat nec quo sit nata require
Consule, quae rigidus munera censor habet,
Praecipue si flore caret, meliusque peractum
Tempus, et albentes iam leget illa comas.
Vtilis, o iuuenes, aut haec aut serior aetas.
Iste feret segetes, iste serendus ager.

Adde, quod est illis operum prudentia maior,
Solus et artifices qui facit usus adest.
Illae munditiis annorum damna rependunt,
Et faciunt cura, ne uideantur anus.
Vtque uelis, uenerem iungunt per mille figuras.
Inuenit plures nulla tabella modos.
Illis sentitur non inritata uoluptas.
Quod iuuet, ex aequo femina uirque ferant.
Odi concubitus, qui non utrumque resoluunt.
Hoc est, cur pueri tangar amore minus.
Odi quae praebet, quia sit praebere necesse,
Siccaque de lana cogitat ipsa sua.
Quae datur officio, non est mihi grata uoluptas.
Officium faciat nulla puella mihi.
Me uoces audire iuuat sua gaudia fassas,
Vtque morer memet sustineamque roget.
Aspiciam dominae uictos amentis ocellos.
Langueat et tangi se uetet illa diu.
Haec bona non primae tribuit natura iuuentae,
Quae cito post septem lustra uenire solent.
Qui properant, noua musta bibant. mihi fundat auitum
Consulibus priscis condita testa merum.
Nec platanus nisi sera potest obsistere phoebo,
Et laedunt nudos prata nouella pedes.
Scilicet Hermionen Helenae praeponere posses,
Et melior Gorge quam sua mater erat?
At uenerem quicumque uoles adtingere seram,
Si modo duraris, praemia digna feres.

669 Dum uires annique sinunt, tolerate labores
Iam ueniet tacito curua senecta pede.
Aut mare remigiis aut uomere findite terras
Aut fera belligeras addite in arma manus
Aut latus et uires operamque adferte puellis.
674 Hoc quoque militiast, hoc quoque quaerit opes.
703 Conscius, ecce, duos accepit lectus amantes
Ad thalami clausas, Musa, resiste fores.
Sponte sua sine te celeberrima uerba loquentur,
Nec manus in lecto laeua iacebit iners.
Inuenient digiti, quod agant in partibus illis,
In quibus occulte spicula tingit Amor.
Fecit in Andromache prius hoc fortissimus Hector,
Nec solum bellis utilis ille fuit.
Fecit et in capta Lyrneside magnus Achilles,
Cum premeret mollem lassus ab hoste torum.
Illis te tangi manibus, Brisei, sinebas,
Imbutae Phrygia quae nece semper erant?
An fuit hoc ipsum, quod te, lasciua, iuuaret,
Ad tua uictrices membra uenire manus?
Crede mihi, non est ueneris properanda uoluptas,
Sed sensim tarda prolicienda mora.
Cum loca reppereris, quae tangi femina gaudet,
Non obstet, tangas quo minus illa, pudor.
Aspicies oculos tremulo fulgore micantes,
Vt sol a liquida saepe refulget aqua.
Accedent questus, accedet amabile murmur,
Et dulces gemitus aptaque uerba ioco.

Sed neque tu dominam uelis maioribus usus
Desine, nec cursus ante eat illa tuos.
Ad metam properate simul. tum plena uoluptas,
Cum pariter uicti femina uirque iacent.
Hic tibi uersandus tenor est, cum libera dantur
Otia, furtiuum nec timor urguet opus.
Cum mora non tutast, totis incumbere remis
Vtile et admisso subdere calcar equo.
Finis adest operi. palmam date, grata iuuentus,
Sertaque odoratae myrtea ferte comae.
Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi,
Aeacides dextra, pectore Nestor erat,
Quantus erat Calchas extis, Telamonius armis,
Automedon curru, tantus amator ego.
Me uatem celebrate, uiri, mihi dicite laudes,
Cantetur toto nomen in orbe meum.
Arma dedi uobis. dederat Vulcanus Achilli.
Vincite muneribus, uicit ut ille, datis.
Sed quicumque meo superarit Amazona ferro,
Inscribat spoliis 'Naso magister erat.'
Ecce, rogant tenerae sibi dem praecepta puellae.
Vos eritis chartae proxima cura meae.

LIBER TERTIVS.

Arma dedi Danais in Amazonas. arma supersunt
Quae tibi dem et turmae, Penthesilea, tuae.
Ite in bella pares. uincant, quibus alma Dione
Fauerit et toto qui uolat orbe puer.
Non erat armatis aequum concurrere nudas.
Sic etiam uobis uincere turpe, uiri.
Dixerit e multis aliquis 'quid uirus in anguis
Adicis et rabidae tradis ouile lupae?'
Parcite paucarum diffundere crimen in omnes.
Spectetur meritis quaeque puella suis.
Si minor Atrides Helenen, Helenesque sororem
Quo premat Atrides crimine maior habet,
Si scelere Oeclides Talaioniae Eriphylae
Viuus et in uiuis ad Styga uenit equis,
Est pia Penelope lustris errante duobus
Et totidem lustris bella gerente uiro.
Respice Phylaciden et quae comes isse marito
Fertur et ante annos occubuisse suos.
Fata Pheretiadae coniunx Pagasia redemit,
Proque uirost uxor funere lata uiri.
'Accipe me, Capaneu, cineres miscebimus' inquit
Iphias in medios desiluitque rogos.
Ipsa quoque et cultust et nomine femina Virtus.
Non mirum, populo si placet illa suo.

Nec tamen hae mentes nostra poscuntur ab arte.
Conueniunt cumbae uela minora meae.
Nil nisi lasciui per me discuntur amores.
Femina praecipiam quo sit amanda modo.
Femina nec flammas nec saeuos discutit arcus.
Parcius haec uideo telá nocere uiris.
Saepe uiri fallunt, tenerae non saepe puellae,
Paucaque, si quaeras, crimina fraudis habent.
Phasidiam matrem fallax dimisit Iaso.
Venit in Aesonios altera nupta sinus.
Quantum in te, Theseu, uolucres Ariadna marinas
Pauit in ignoto sola relicta loco.
Quaere, nouem cur una uiae dicantur, et audi
Depositis siluas Phyllida flesse comis.
Et famam pietatis habet, tamen hospes et ensem
Praebuit et causam mortis, Elissa, tuae.
Quid uos perdiderit, dicam? nescistis amare.
Defuit ars uobis. arte perennat amor.
Nunc quoque nescirent. sed me Cytherea docere
Iussit et ante oculos constitit ipsa meos.
Tum mihi 'quid miserae' dixit 'meruere puellae?
Traditur armatis uulgus inerme uiris.
Illos artifices gemini fecere libelli.
Haec quoque pars monitis erudienda tuis.
Probra Therapnaeae qui dixerat ante maritae,
Mox cecinit laudes prosperiore lyra.
Si bene te noui — cultas ne laede puellas —,
Gratia, dum uiues, ista petenda tibist.'

Dixit, et e myrto — myrto nam uincta capillos
  Constiterat — folium granaque pauca dedit.
Sensimus acceptis numen quoque. purior aether
  Fulsit, et e toto pectore cessit onus.
Dum facit ingenium, petite hinc praecepta, puellae,
  Quas pudor et leges et sua iura sinunt.
Venturae memores iam nunc estote senectae.
  Sic nullum uobis tempus abibit iners.
Dum licet, et ueros etiam nunc carpitis annos,
  Ludite. eunt anni more fluentis aquae.
Nec quae praeteriit, iterum reuocabitur unda,
  Nec quae praeteriit, hora redire potest.
Vtendumst aetate. cito pede labitur aetas,
  Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.
Hos ego, qui canent, frutices uiolaria uidi.
  Hac mihi de spina grata corona datast.
Tempus erit, quo tu, quae nunc excludis amantes,
  Frigida deserta nocte iacebis anus,
Nec tua frangetur nocturna ianua rixa,
  Sparsa nec inuenies limina mane rosa.
Quam cito — me miserum — laxantur corpora rugis,
  Et perit in nitido qui fuit ore color.
Quasque fuisse tibi canas a uirgine iuras,
  Spargentur subito per caput omne comae.
Anguibus exuitur tenui cum pelle uetustas,
  Nec faciunt ceruos cornua iacta senes.
Nostra sine auxilio fugiunt bona. carpite florem,
  Qui, nisi carptus erit, turpiter ipse cadet.

Adde, quod et partus faciunt breuiora iuuentae
Tempora. continua messe senescit ager.
Latmius Endymion non est tibi, Luna, rubori,
Nec Cephalus roseae praeda pudenda deae.
Vt Veneri, quem luget adhuc, donetur Adonis,
Vnde habet Aenean Harmoniamque suos?
Ite per exemplum, genus o mortale, dearum,
Gaudia nec cupidis uestra negate uiris.
Vt iam decipiant, quid perditis? omnia constant.
Mille licet sumant, deperit inde nihil.
Conteritur ferrum, silices tenuantur ab usu.
Sufficit et damni pars caret illa metu.
Quis uetet adposito lumen de lumine sumi?
Quisue cauo uastas in mare seruet aquas?
Et tamen ulla uiro mulier 'non expedit' inquit?
Quid, nisi quam sumes, dic mihi, perdis aquam?
Nec uos prostituit mea uox. sed uana timere
Damna uetat. damnis munera uestra carent.
Sed me flaminibus uenti maioris iturum,
Dum sumus in portu, prouehat aura leuis.
Ordior a cultu. cultis bene Liber ab uuis
Prouenit, et culto stat seges alta solo.
Forma dei munus. forma quota quaeque superbit?
Pars uestrum tali munere magna caret.
Cura dabit faciem. facies neglecta peribit,
Idaliae similis sit licet illa deae.
Corpora si ueteres non sic coluere puellae,
Nec ueteres cultos sic habuere uiros.

Si fuit Andromache tunicas induta ualentes,
Quid mirum? duri militis uxor erat.
Scilicet Aiaci coniux ornata uenires,
Cui tegumen septem terga fuere boum?
Simplicitas rudis ante fuit. nunc aurea Rom
Et domiti magnas possidet orbis opes.
Aspice quae nunc sunt Capitolia quaeque fu
Alterius dices illa fuisse Iouis.
Curia concilio nunc est dignissima tanto.
De stipula Tatio regna tenente fuit.
Quae nunc sub Phoebo ducibusque Palatia f
Quid nisi araturis pascua bubus erant?
Prisca iuuent alios. ego me nunc denique na
Gratulor. haec aetas moribus apta meis.
Non quia nunc terrae lentum subducitur aur
Lectaque diuerso littore concha uenit,
Nec quia decrescunt effosso marmore montes
Nec quia caeruleae mole fugantur aquae,
Sed quia cultus adest, nec nostros mansit in
Rusticitas priscis illa superstes auis.
Vos quoque non caris aures onerate lapillis,
Quos legit in uiridi decolor Indus aqua,
Nec prodite graues insuto uestibus auro.
Per quas nos petitis, saepe fugatis, opes.
Munditiis capimur. non sint sine lege capilli.
Admotae formam dantque negantque manu
Nec genus ornatus unumst. quod quamque d
Eligat, et speculum consulat ante suum.

Longa probat facies capitis discrimina puri,
Sic erat ornatis Laodamia comis.
Exiguum summa nodum sibi fronte relinqui,
Vt pateant aures, ora rotunda uolunt.
Alterius crines umero iactentur utroque.
Talis es adsumpta, Phoebe canore, lyra.
Altera succinctae religetur more Dianae,
Vt solet, attonitas cum petit illa feras.
Huic decet inflatos laxe iacuisse capillos,
Illa sit adstrictis impedienda comis.
Hanc placet ornari testudine Cyllenea,
Sustineat similes fluctibus illa sinus.
Sed neque ramosa numerabis in ilice glandes,
Nec quot apes Hyble, nec quot in Alpe ferae,
Nec mihi tot positus numero conprendere fas est.
Adicit ornatus proxima quaeque dies.
Et neglecta decet multas coma. saepe iacere
Hesternam credas, illa repexa modost.
Ars casum simulet. sic capta uidit ut urbe
Alcides Iolen, 'hanc ego' dixit 'amo.'
Talem te Bacchus satyris clamantibus 'euhoe'
Sustulit in currus, Gnosi relicta, suos.
O quantum indulget uestro natura decori,
Quarum sunt multis damna pianda modis.
Nos male detegimur, raptique aetate capilli
Vt borea frondes excutiente cadunt.
Femina canitiem Germanis inficit herbis,
Et melior uero quaeritur arte color.

Femina procedit densissima crinibus emptis
Proque suis alios efficit aere suos.
Nec rubor est emisse palam. uenire uidemus
Herculis ante oculos uirgineumque chorum.
Quid de ueste loquar? nec nunc segmenta requiro
Nec quae de Tyrio murice lana rubes.
Cum tot prodierint pretio leuiore colores,
Quis furor est census corpore ferre suos?
Aeris, ecce, color, tum cum sine nubibus aer,
Nec tepidus pluuias concitat auster aquas,
Ecce, tibi similis, quae quondam Phrixon et Hellen
Diceris Inois eripuisse dolis.
Hic undas imitatur, habet quoque nomen ab undis.
Crediderim nymphas hac ego ueste tegi.
Ille crocum simulat. croceo uelatur amictu,
Roscida luciferos cum dea iungit equos.
Hic Paphias myrtos, hic purpureas amethystos.
Albentesue rosas Threiciamue gruem.
Nec glandes, Amarylli, tuae nec amygdala desunt.
Et sua uelleribus nomina cera dedit.
Quot noua terra parit flores, cum uere tepenti
Vitis agit gemmas pigraque fugit hiemps,
Lana tot aut plures sucos bibit. elige certos.
Nam non conueniens omnibus omnis erit.
Pulla decent niueas. Briseida pulla decebant.
Cum raptast, pulla tum quoque ueste fuit.
Alba decent fuscas. albis, Cephei, placebas.
Sic tibi uestitae pressa Seriphos erat.

Quam paene admonui, ne trux caper iret in alas,
Neue forent duris aspera crura pilis!
Sed non Caucasea doceo de rupe puellas,
Quaeque bibant undas, Myse Caice, tuas.
Quid, si praecipiam, ne fuscet inertia dentes,
Oraque suscepta mane lauentur aqua?
Scitis et inducta candorem quaerere creta.
Sanguine quae uero non rubet, arte rubet.
Arte supercilii confinia nuda repletis,
Paruaque sinceras uelat aluta genas.
Nec pudor est oculos tenui signare fauilla
Vel prope te nato, lucide Cydne, croco.
Est mihi, quo dixi uestrae medicamina formae,
Paruus sed cura grande libellus opus.
Hinc quoque praesidium laesae petitote figurae.
Non est pro uestris ars mea rebus iners.
Non tamen expositas mensa deprendat amator
Pyxidas. ars faciem dissimulata iuuat.
Quem non offendat toto faex inlita uultu,
Cum fluit in tepidos pondere lapsa sinus?
Oesypa quid redolent? quamuis mittatur Athenis
Demptus ab inmundo uellere sucus ouis.
Nec coram mixtas ceruae sumpsisse medullas
Nec coram dentes defricuisse probem.
Ista dabunt formam, sed erunt deformia uisu.
Multaque, dum fiunt, turpia, facta placent.
Quae nunc nomen habent operosi signa Myronis,
Pondus iners quondam duraque massa fuit.

Anulus ut fiat, primo conliditur aurum.
  Quas geritis uestis, sordida lana fuit.
Cum fieret, lapis asper erat. nunc nobile signum
  Nuda Venus madidas expremit imbre comas.
Tu quoque dum coleris, nos te dormire putemus.
  Aptius a summa conspiciere manu.
Cur mihi nota tuo causast candoris in ore?
  Claude forem thalami. quid rude prodis opus?
Multa uiros nescire decet. pars maxima rerum
  Offendat, si non interiora tegas.
Aurea quae pendent ornato signa theatro,
  Inspice, quam tenuis bractea ligna tegat.
Sed neque ad illa licet populo nisi facta uenire,
  Nec nisi summotis forma paranda uiris.
At non pectendos coram praebere capillos,
  Vt iaceant fusi per tua terga, ueto.
Illo praecipue ne sis morosa caueto
  Tempore nec lapsas saepe resolue comas.
Tuta sit ornatrix. odi, quae sauciat ora
  Vnguibus et rapta brachia figit acu.
Deuouet, ut tangit dominae caput, illa simulque
  Plorat in inuisas sanguinolenta comas.
Quae male crinitast, custodem in limine ponat,
  Orneturue Bonae semper in aede deae
Dictus eram subito cuidam uenisse puellae,
  Turbida peruersas induit illa comas.
Hostibus eueniat tam foedi causa pudoris,
  Inque nurus Parthas dedecus illud eat.

Turpe pecus mutilum, turpis sine gramine campus,
Et sine fronde frutex, et sine crine caput.
Non mihi uenistis, Semele Ledeue, docendae,
Perque fretum falso, Sidoni, uecta boue,
Aut Helene, quam non stulte, Menelae, reposcis,
Tu quoque non stulte, Troice raptor, habes.
Turba docenda uenit, pulchrae turpesque puellae.
Pluraque sunt semper deteriora bonis.
Formosae non artis opem praeceptaque quaerunt.
Est illis sua dos forma sine arte potens.
Cum mare compositumst, securus nauita cessat.
Cum tumet, auxiliis adsidet ille suis.
Rara tamen mendo facies caret. occule mendas,
Quaque potes, uitium corporis abde tui.
Si breuis es, sedeas, ne stans uideare sedere,
Inque tuo iaceas quantulacumque toro.
Hic quoque, ne possit fieri mensura cubantis,
Iniecta lateant fac tibi ueste pedes.
Quae nimium gracilis, pleno uelamina filo
Sumat, et ex umeris laxus amictus eat.
Pallida purpureis spargat sua corpora uirgis.
Nigrior ad Pharii confuge piscis opem.
Pes malus in niuea semper celetur aluta,
Arida nec uinclis crura resolue suis.
Conueniunt tenues scapulis analeptrides altis.
Angustum circa fascia pectus eat.
Exiguo signet gestu, quodcumque loquetur,
Cui digiti pingues et scaber unguis erit.

Cui grauis oris odor, numquam ieiuna loquetur,
Et semper spatio distet ab ore uiri.
Si niger aut ingens aut non erit ordine natus
Dens tibi, ridendo maxima damna feres.
Quis credat? discunt etiam ridere puellae,
Quaeritur aque illis hac quoque parte decor.
Sint modici rictus paruaeque utrimque lacunae,
Et summos dentes ima labella tegant.
Nec sua perpetuo contendant ilia risu,
Sed leue nescio quid femineumque sonent.
Est, quae peruerso distorqueat ora cachinno.
Cum risu laetast altera, flere putes.
Illa sonat raucum quiddam atque inamabile ridet,
Vt rudit a scabra turpis asella mola.
Quo non ars penetrat? discunt lacrimare decenter,
Quoque uolunt plorant tempore quoque modo.
Quid, cum legitima fraudatur littera uoce,
Blaesaque fit iusso lingua coacta sono?
In uitio decor est, quaedam male reddere uerba.
Discunt posse minus, quam potuere, loqui.
Omnibus his, quoniam prosunt, inpendite curam.
Discite femineo corpora ferre gradu.
Est et in incessu pars non contempta decoris.
Allicit ignotos ille fugatque uiros.
Haec mouet arte latus tunicisque fluentibus auras
Accipit extensos fertque superba pedes,
Illa uelut coniunx Vmbri rubicunda mariti
Ambulat ingentis uarica fertque gradus.

Sed sit ut in multis modus hic quoque. rusticus alter
  Motus, concesso mollior alter erit.
Pars umeri tamen ima tui, pars summa lacerti
  Nuda sit, a laeua conspicienda manu.
Hoc uos praecipue, niueae, decet. hoc ubi uidi,
  Oscula ferre umero, qua patet usque, libet.
Monstra maris Sirenes erant, quae uoce canora
  Quamlibet admissas detinuere rates.
His sua Sisyphides auditis paene resoluit
  Corpora. nam sociis inlita cera fuit.
Res est blanda canor. discant cantare puellae.
  Pro facie multis uox sua lena fuit.
Et modo marmoreis referant audita theatris
  Et modo Niliacis carmina lusa modis.
Nec plectrum dextra citharam tenuisse sinistra
  Nesciat arbitrio femina docta meo.
Saxa ferasque lyra mouit Rhodopeius Orpheus
  Tartareosque lacus tergeminumque canem.
Saxa tuo cantu, uindex iustissime matris,
  Fecerunt muros officiosa nouos.
Quamuis mutus erat, uoci fauisse putatur
  Piscis Arioniae fabula nota lyrae.
Disce etiam duplici genialia nablia palma
  Verrere. conueniunt dulcibus illa iocis.
Sit tibi Callimachi, sit Coi nota poetae,
  Sit quoque uinosi Teia Musa senis.
Nota sit et Sappho — quid enim lasciuius illa? —
  Cuiue pater uafri luditur arte Getae.

Et teneri possis carmen legisse Properti
  Siue aliquid Galli siue, Tibulle, tuum
Dictaque Varroni fuluis insignia uillis
  Vellera germanae, Phrixe, querenda tuae
Et profugum Aenean, altae primordia Romae.
  Quo nullum Latio clarius extat opus.
Forsitan et nostrum nomen miscebitur istis,
  Nec mea Lethaeis scripta dabuntur aquis.
Atque aliquis dicet 'nostri lege culta magistri
  Carmina, quis partes instruit ille duas.
Deue tener libris titulus quos signat amorum
  Elige, quod docili molliter ore legas,
Vel tibi composita cantetur epistola uoce.
  Ignotum hoc aliis ille nouauit opus.'
O ita, Phoebe, uelis. ita uos, pia numina uatum,
  Insignis cornu Bacche nouemque deae.
Quis dubitet, quin scire uelim saltare puellam,
  Vt moueat posito brachia iussa mero?
Artifices lateris, scenae spectacula, amantur.
  Tantum mobilitas illa decoris habet.
Parua monere pudet, talorum dicere iactus
  Vt sciat et uires, tessera missa, tuas.
Et modo tres iactet numeros, modo cogitet, apte
  Quam subeat partem callida, quamque uocet.
Cautaque non stulte latronum proelia ludat,
  Vnus cum gemino calculus hoste perit,
Bellatorque sua prensus sine compare bellat,
  Aemulus et coeptum saepe recurrit iter.

Reticuloque pilae leues fundantur aperto,
  Nec, nisi quam tolles, ulla mouenda pilast.
Est genus in totidem tenui ratione redactum
  Scriptula, quot menses lubricus annus habet.
Parua tabella capit ternos utrimque lapillos,
  In qua uicissest continuasse suos.
Mille facesse iocos! turpest nescire puellam
  Ludere. ludendo saepe paratur amor.
Sed minimus labor est sapienter iactibus uti.
  Maius opus mores composuisse suos.
Tum sumus incauti studioque aperimur in ipso,
  Nudaque per lusus pectora nostra patent.
Ira subit, deforme malum, lucrique cupido
  Iurgiaque et rixae sollicitusque dolor.
Crimina dicuntur, resonat clamoribus aether,
  Inuocat iratos et sibi quisque deos.
— Nulla fides tabulae — quae non per uota petuntur!
  Et lacrimis uidi saepe madere genas.
Iuppiter a uobis tam turpia crimina pellat,
  In quibus est ulli cura placere uiro.
Hos ignaua iocos tribuit natura puellis.
  Materia ludunt uberiore uiri.
Sunt illis celeresque pilae iaculumque trochique
  Armaque et in gyros ire coactus equus.
Nec uos campus habet nec uos gelidissima Virgo,
  Nec Tuscus placida deuehit amnis aqua.
At licet et prodest Pompeias ire per umbras,
  Virginis aetheriis qua caput ardet equis.

Visite laurigero sacrata Palatia Phoebo. —
  Ille Paraetonicas mersit in alta rates. —
Quaeque soror coniunxque ducis monimenta pararunt
  Naualique gener cinctus honore caput.
Visite turicremas uaccae Memphitidos aras,
  Visite conspicuis terna theatra locis.
Spectentur tepido maculosae sanguine harenae
  Metaque feruenti circueunda rota.
Quod latet, ignotumst. ignoti nulla cupido.
  Fructus abest, facies cum bona teste caret.
Tu licet et Thamyram superes et Amoebea cantu.
  Non erit ignotae gratia magna lyrae.
Si Venerem Cous nusquam posuisset Apelles,
  Mersa sub aequoreis illa lateret aquis.
Quid petitur sacris nisi tantum fama poetis?
  Hoc uotum nostri summa laboris habet.
Cura deum fuerant olim regumque poetae,
  Praemiaque antiqui magna tulere chori.
Sanctaque maiestas et erat uenerabile nomen
  Vatibus, et largae saepe dabantur opes.
Ennius emeruit — Calabris in montibus ortus —
  Contiguus poni, Scipio magne, tibi.
Nunc ederae sine honore iacent, operataque doctis
  Cura uigil Musis nomen inertis habet.
Sed famae uigilare iuuat. quis nosset Homerum,
  Ilias aeternum si latuisset opus?
Quis Danaen nosset, si semper clusa fuisset
  Inque sua turri perlatuisset anus?

Vtilis est uobis formosae turba puellae.
  Saepe uagos ultra limina ferte pedes.
Ad multas lupa tendit oues, praedetur ut unam,
  Et Iouis in multas deuolat ales aues.
Se quoque det populo mulier speciosa uidendam.
  Quem trahat, e multis forsitan unus erit.
Omnibus illa locis maneat studiosa placendi
  Et curam tota mente decoris agat.
Casus ubique ualet. semper tibi pendeat hamus.
  Quo minime credas gurgite, piscis erit.
Saepe canes frustra nemorosis montibus errant,
  Inque plagam nullo ceruus agente uenit.
Quid minus Andromedae fuerat sperare reuinctae
  Quam lacrimas ulli posse placere suas?
Funere saepe uiri uir quaeritur. ire solutis
  Crinibus et fletus non tenuisse decet.
Sed uitate uiros cultum formamque professos
  Quique suas ponunt in statione comas.
Quae uobis dicunt, dixerunt mille puellis.
  Errat et in nulla sede moratur amor.
Femina quid faciat, cum sit uir leuior ipsa
  Forsitan et plures possit habere uiros?
Vix mihi credetis, sed credite. Troia maneret,
  Praeceptis Priami si foret usa sui.
Sunt qui mendaci specie grassentur amoris
  Perque aditus talis lucra pudenda petant.
Nec coma uos fallat liquido nitidissima nardo
  Nec breuis in rugas lingula pressa suas,

Nec toga decipiat filo tenuissima nec si
  Anulus in digitis alter et alter erit.
Forsitan ex horum numero cultissimus ille
  Fur sit et uratur uestis amore tuae.
'Redde meum!' clamant spoliatae saepe puellae,
  'Redde meum!' toto uoce boante foro.
Has Venus e templis multo radiantibus auro
  Lenta uides lites Appiadesque tuae.
Sunt quoque non dubia quaedam mala nomina fama.
  Decepta armillis crimen amantis habet.
Discite ab alterius uestris timuisse querellis,
  Ianua fallaci ne sit aperta uiro.
Parcite, Cecropides, iuranti credere Theseo.
  Quos faciet testes fecit et ante deos.
Et tibi, Demophoon Thesei criminis heres.
  Phyllide decepta nulla relicta fides.
Si bene promittent, totidem promittite uerbis.
  Si dederint, et uos gaudia pacta date.
Illa potest uigiles flammas extinguere Vestae
  Et rapere e templis, Inachi. sacra tuis
Et dare mixta uiro tritis aconita cicutis,
  Accepto uenerem munere siqua negat.
Fert animus propius consistere. supprime habenas,
  Musa nec admissis exspatiare rotis.
Verba uadum temptent abiegnis scripta tabellis.
  Accipiat missas apta ministra notas.
Inspice, quodque leges, ex ipsis collige uerbis,
  Fingat an ex animo sollicitusque roget.

Postque breuem rescribe moram. mora semper amantes
Incitat, exiguum si modo tempus habet.
Sed neque te facilem iuueni promitte roganti,
Nec tamen eduro quod petit ore nega.
Fac timeat speretque simul, quotiensque remittes,
Spesque magis ueniat certa minorque metus.
Munda sed e medio consuetaque uerba, puellae,
Scribite. sermonis publica forma placet.
A, quotiens dubius scriptis exarsit amator,
Et nocuit formae barbara lingua bonae!
Sed quoniam, quamuis uittae careatis honore,
Est uobis uestros fallere cura uiros,
Ancillae puerique manu perarate tabellas.
Pignora nec iuueni credite uostra nouo.
Vidi ego pallentis isto terrore puellas
Seruitium miseras tempus in omne pati.
Perfidus ille quidem, qui talia pignora seruat,
Sed tamen Aetnaei fulminis instar habet.
Iudice me fraus est concessa repellere fraudem,
Armaque in armatos sumere iura sinunt.
Ducere consuescat multas manus una figuras.
A, pereant, per quos ista monenda mihi.
Nec nisi deletis tutum rescribere ceris,
Ne teneat geminas una tabella manus.
Femina dicatur scribenti semper amator.
Illa sit in uestris, qui fuit ille, notis.
Sed libet a paruis animum ad maiora referre
Plenaque curuato pandere uela sinu.

Pertinet ad faciem rabidos compescere mores.
Candida pax homines, trux decet ira feras.
Ora tument ira. nigrescunt sanguine uenae.
Lumina Gorgoneo saeuius igne micant.
'I procul hinc,' dixit 'non es mihi, tibia, tanti',
Vt uidit uultus Pallas in amne suos.
Vos quoque si media speculum spectetis in ira,
Cognoscat faciem uix satis ulla suam.
Nec minus in uultu damnosa superbia uestro.
Comibus est oculis alliciendus amor.
Odimus inmodicos — experto credite! — fastus.
Saepe tacens odii semina uultus habet.
Spectantem specta. ridenti mollia ride.
Innuet, acceptas tu quoque redde notas.
Sic ubi prolusit, rudibus puer ille relictis
Spicula de pharetra promit acuta sua.
Odimus et maestas. Tecmessam diligat Aiax,
Nos hilarem populum femina laeta capit.
Numquam ego te, Andromache, nec te, Tecmessa, ro-[garem,
Vt mea de uobis altera amica foret.
Credere uix uideor, cum cogar credere partu,
Vos ego cum uestris concubuisse uiris.
Scilicet Aiaci mulier maestissima dixit
'Lux mea' quaeque solent uerba iuuare uiros?
Quis uetat a magnis ad res exempla minores
Sumere nec nomen pertimuisse ducis?
Dux bonus huic centum commisit uite regendos,
Huic equites, illi signa tuenda dedit.

Vos quoque, de nobis quem quisque erit aptus ad usum,
Inspicite et certo ponite quemque loco.
Munera det diues, ius qui profitebitur, adsit.
Facundus causam saepe clientis agat.
Carmina qui facimus, mittamus carmina tantum.
Hic chorus ante alios aptus amare sumus.
Nos facimus placitae late praeconia formae.
Nomen habet Nemesis, Cynthia nomen habet.
Vesper et eoae nouere Lycorida terrae,
Et multi, quae sit nostra Corinna, rogant.
Adde, quod insidiae sacris a uatibus absunt,
Et facit ad mores ars quoque nostra suos.
Nec nos ambitio nec amor nos tangit habendi.
Contempto colitur lectus et umbra foro.
Sed facile haeremus ualidoque perurimur aestu
Et nimium certa scimus amare fide.
Scilicet ingenium placida mollimur ab arte,
Et studio mores conuenienter eunt.
Vatibus Aoniis faciles estote, puellae.
Numen inest illis, Pieridesque fauent.
Est deus in nobis et sunt commercia caeli.
Sedibus aetheriis spiritus ille uenit.
A doctis pretium scelus est sperare poetis.
Me miserum! scelus hoc nulla puella timet.
Dissimulate tamen nec prima fronte rapaces
Este. nouus uiso casse resistet amans.
Sed neque uector equum, qui nuper sensit habenas,
Comparibus frenis artificemque reget,

Nec stabilis animos annis uiridemque iuuentam
  Vt capias, idem limes agendus erit.
Hic rudis et castris nunc primum notus Amoris,
  Qui tetigit thalamos praeda nouella tuos,
Te solam norit, tibi semper inhaereat uni.
  Cingendast altis saepibus ista seges.
Effuge riualem. uinces, dum sola tenebis.
  Non bene cum sociis regna Venusque manent.
Ille uetus miles sensim et sapienter amabit
  Multaque tironi non patienda feret.
Nec franget postes nec saeuis ignibus uret
  Nec dominae teneras adpetet ungue genas
Nec scindet tunicasue suas tunicasue puellae,
  Nec raptus flendi causa capillus erit.
Ista decent pueros aetate et amore calentes.
  Hic fera composita uulnera mente feret.
Ignibus heu lentis uretur, ut umida faena,
  Vt modo montanis silua recisa iugis.
Certior hic amor est, grauis et fecundior ille.
  Quae fugiunt, celeri carpite poma manu.
Omnia tradantur. portas reserauimus hosti,
  Et sit in infida proditione fides.
Quod datur ex facili, longum male nutrit amorem.
  Miscendast laetis rara repulsa iocis.
Ante fores iaceat 'crudelis ianua' dicat
  Multaque summisse multa minanter agat.
Dulcia non ferimus. suco renouamur amaro.
  Saepe perit uentis obruta cumba suis.

Hoc est, uxores quod non patiatur amari.
Conueniunt illas, cum uoluere, uiri.
Adde forem, et duro dicat tibi ianitor ore
'Non potes', exclusum te quoque tanget amor.
Ponite iam gladios hebetes. pugnetur acutis.
Nec dubito, telis quin petar ipse meis.
Dum cadit in laqueos captus quoque nuper amator,
Solum se thalamos speret habere tuos.
Postmodo riualem partitaque foedera lecti
Sentiat. has artes tolle, senescit amor.
Tum bene fortis equus reserato carcere currit,
Cum quos praetereat quosque sequatur habet.
Quamlibet extinctos iniuria suscitat ignes.
En, ego — confiteor — non nisi laesus amo.
Causa tamen nimium non sit manifesta doloris,
Pluraque sollicitus, quam sciet, esse putet.
Incitat et ficti tristis custodia serui
Et nimium duri cura molesta uiri.
Quae uenit ex tuto, minus est accepta uoluptas.
Vt sis liberior Thaide, finge metus.
Cum melius foribus possis, admitte fenestra,
Inque tuo uultu signa timentis habe.
Callida prosiliat dicatque ancilla 'perimus!'
Tu iuuenem trepidum quolibet abde loco.
Admiscenda tamen uenus est secura timori,
Ne tanti noctes non putet esse tuas.
Qua uafer eludi possit ratione maritus,
Quaque uigil custos, praeteriturus eram.

Nupta uirum timeat. rata sit custodia nuptae.
Hoc decet, hoc leges iusque pudorque iubent.
Te quoque seruari, modo quam uindicta redemit,
Quis ferat? ut fallas, ad mea sacra ueni!
Tot licet obseruent — adsit modo certa uoluntas —
Quot fuerant Argo lumina, uerba dabis.
Scilicet obstabit custos, ne scribere possis,
Sumendae detur cum tibi tempus aquae,
Conscia cum possit scriptas portare tabellas,
Quas tegat in tepido fascia lata sinu,
Cum possit sura chartas celare ligatas
Et uincto blandas sub pede ferre notas?
Cauerit haec custos, pro charta conscia tergum
Praebeat, inque suo corpore uerba ferat.
Tuta quoquest fallitque oculos e lacte recenti
Littera. carbonis puluere tange, leges.
Fallet et, umiduli quae fiet acumine lini,
Et feret occultas pura tabella notas.
Adfuit Acrisio seruandae cura puellae.
Hunc tamen illa suo crimine fecit auum.
Quid faciat custos, cum sint tot in urbe theatra,
Cum spectet iunctos illa libenter equos,
Cum sedeat Phariae sistris operata iuuencae,
Quoque sui comites ire uetantur, eat,
Cum fuget a templis oculos Bona Diua uirorum,
Praeterquam siquos illa uenire iubet,
Cum custode foris tunicas seruante puellae
Celent furtiuos balnea multa iocos,

Cum, quotiens opus est, fallax aegrotet amica,
Et cedat lecto quamlibet aegra suo,
Nomine cum doceat, quid agamus, adultera clauis,
Quasque petas, non det ianua sola, uias?
Fallitur et multo custodis cura Lyaeo,
Illa uel Hispano lecta sit uua iugo.
Sunt quoque, quae faciant altos medicamina somnos
Victaque Lethaea lumina nocte premant.
Nec male deliciis odiosum conscia tardis
Detinet, et longa iungitur ipsa mora.
Quid iuuat ambages praeceptaque parua mouere,
Cum minimo custos munere possit emi?
Munera, crede mihi, capiunt hominesque deosque.
Placatur donis Iuppiter ipse datis.
Quid sapiens faciet, stultus quom munere gaudet?
Ipse quoque accepto munere mutus erit.
Sed semel est custos longum redimendus in aeuum.
Saepe dabit, dederit quas semel ille manus.
Questus eram, memini, metuendos esse sodales.
Non tangit solos ista querella uiros.
Credula si fueris, aliae tua gaudia carpent,
Et lepus hinc aliis exagitatus erit.
Haec quoque, quae praebet lectum studiosa locumque,
Crede mihi, mecum non semel illa fuit.
Nec nimium uobis formosa ancilla ministret.
Saepe uicem dominae praebuit illa mihi.
Quo feror insanus? quid aperto pectore in hostem
Mittor et indicio prodor ab ipse meo?

Non auis aucupibus monstrat, qua parte petatur.
Non docet infestos currere cerua canes.
Viderit utilitas. ego coepta fideliter edam.
Lemniasin gladios in mea fata dabo.
Efficite — et facilest —, ut nos credamus amari.
Prona uenit cupidis in sua uota fides.
Spectet amabilius iuuenem, suspiret ab imo
Femina tam sero cur ueniatque roget,
Accedant lacrimae dolor et de pelice fictus
Et laniet digitis illius ora suis,
Iamdudum persuasus erit. miserebitur ultro,
Et dicet 'cura carpitur ista mei.'
Praecipue si cultus erit speculoque placebit,
Posse suo tangi credet amore deas.
Sed te, quaecumquest, moderate iniuria turbet,
Nec sis audita pelice mentis inops.
Nec cito credideris. quantum cito credere laedat,
Exemplum uobis non leue Procris erit.
Est prope purpureos collis florentis Hymetti
Fons sacer et uiridi caespite mollis humus.
Silua nemus non alta facit. tegit arbutus herbam,
Ros maris et lauri nigraque myrtus olent,
Nec densum foliis buxum fragilesque myricae,
Nec tenues cytisi cultaque pinus abest.
Lenibus inpulsae zephyris auraque salubri
Tot generum frondes herbaque summa tremit.
Grata quies Cephalo. famulis canibusque relictis
Lassus in hac iuuenis saepe resedit humo,
'*Quae*'*que* 'meos releues aestus,' cantare solebat

'Accipienda sinu, mobilis aura, ueni.'
Coniugis ad timidas aliquis male sedulus aures
Auditos memori detulit ore sonos.
Procris ut accepit nomen, quasi pelicis, aurae,
Excidit et subito muta dolore fuit.
Palluit, ut serae lectis de uite racemis
Pallescunt frondes, quas noua laesit hiems,
Quaeque suos curuant matura cydonia ramos
Cornaque adhuc nostris non satis apta cibis.
Vt rediit animus, tenues a pectore uestes
Rumpit et indignas sauciat ungue genas.
Nec mora, per medias passis furibunda capillis
Euolat, ut thyrso concita Baccha, uias.
Vt prope peruentum, comites in ualle relinquit,
Ipsa nemus tacito clam pede fortis init.
Quid tibi mentis erat, cum sic male sana lateres,
Procri? quis attoniti pectoris ardor erat?
Iam iam uenturam, quaecumque erat Aura, putabas
Scilicet atque oculis probra uidenda tuis.
Nunc uenisse piget — neque enim deprendere uelles —,
Nunc iuuat. incertus pectora uersat amor.
Credere quae iubeant, locus est et nomen et index
Et quia amans semper quod timet esse putat.
Vidit ut oppressa uestigia corporis herba,
Pulsantur trepidi corde micante sinus.
Iamque dies medius tenues contraxerat umbras,
Inque pari spatio uesper et ortus erant.
Ecce, redit Cephalus siluis, Cyllenia proles,
Oraque fontana feruida pulsat aqua.

Anxia Procri, lates. solitas iacet ille per herbas,
Et 'zephyri molles auraque' dixit 'ades!'
Vt patuit miserae iucundus nominis error,
Et mens et rediit uerus in ora color.
Surgit et oppositas agitato corpore frondes
Mouit in amplexus uxor itura uiri.
Ille feram mouisse ratus iuuenaliter artus
Corripit, in dextra tela fuere manu.
Quid facis, infelix? non est fera, supprime tela!
Me miserum! iaculo fixa puella tuost.
'Ei mihi!' conclamat 'fixisti pectus amicum.
Hic locus a Cephalo uulnera semper habet.
Ante diem morior sed nulla pelice laesa.
Hoc faciet positae te mihi, terra, leuem.
Nomine suspectas iam spiritus exit in auras.
Labor, io, cara lumina conde manu!'
Dixit, et incauto paulatim pectore lapsus
Excipitur miseri spiritus ore uiri.
Ille sinu dominae morientia corpora maesto
Sustinet et lacrimis uulnera saeua lauat.
Sed repetamus opus. mihi nudis rebus eundumst,
Vt tangat portus fessa carina suos.
Scilicet expectes, dum te in conuiuia ducam,
Et quaeris monitus hac quoque parte meos?
Sera ueni positaque decens incede lucerna.
Grata morast. Veneris maxima lena morast.
Etsi turpis eris, formosa uidebere potis,
Et latebras uitiis nox dabit ipsa tuis.
Carpe cibos digitis — est quiddam gestus edendi —

Ora nec immunda tota perungue manu,
Siue domi praesume dapes seu desine citra
Quam cupis et paulo quam potes esse prius.
Priamides Helenen auide si spectet edentem,
Oderit, et dicat 'stulta rapina meast.'
Aptius est deceatque magis potare puellas.
Cum Veneris puero non male, Bacche, facis.
Hoc quoque, qua patiens caput est, animusque pedesque
Constant. nec, quae sunt singula, bina uide.
Turpe iacens mulier multo madefacta Lyaeo.
Dignast concubitus quoslibet illa pati.
Nec somnis posita tutum succumbere mensa.
Per somnos fieri multa pudenda solent.
Vlteriora pudet docuisse. sed alma Dione
'Praecipue nostrumst quod pudet' inquit 'opus.'
Nota sibi sint quaeque. modos a corpore certos
Sumite. non omnis una figura decet.
Quae facie praesignis erit, resupina iaceto.
Spectentur tergo, quis sua terga placent.
Milanion umeris Atalantes crura ferebat.
Si bona sunt, hoc sunt accipienda modo.
Parua uehatur equo. quod erat longissima, numquam
Thebais Hectoreo nupta resedit equo.
Strata premat genibus, paulum ceruice reflexa,
Femina per longum conspicienda latus.
Cui femur est iuuenale, carent quoque pectora menda,
Stet uir, in obliquo fusa sit ipsa toro.
Nec tibi turpe puta crinem, ut Phylleia mater,
Soluere et effusis colla reflecte comis.

Tu quoque, cui rugis uterum Lucina notauit,
Vt celer auersis utere Parthus equis.
Mille modi ueneris. simplex minimique laboris,
Cum iacet in dextrum semisupina latus.
Sed neque Phoebei tripodes nec corniger Ammon
Vera magis uobis quam mea Musa canet.
Siqua fides, arti, quam longo fecimus usu,
Credite. praestabunt carmina nostra fidem.
Sentiat ex imis uenerem resoluta medullis
Femina, et ex aequo res iuuet illa duos.
Nec blandae uoces iucundaque murmura cessent,
Nec taceant mediis improba uerba iocis.
Tu quoque, cui ueneris sensum natura negauit,
Dulcia mendaci gaudia finge sono.
Infelix, cui torpet hebes locus ille, puella,
Quo pariter debent femina uirque frui.
Tantum, cum finges, ne sis manifesta, caueto,
Effice per motum luminaque ipsa fidem.
Quam iuuet, et uoces et anhelitus arguat oris.
A, pudet. arcanas pars habet ista notas.
Gaudia post Veneris quae poscet munus amantem.
Illa suas nolet pondus habere preces.
Nec lucem in thalamos totis admitte fenestris.
Aptius in uestro corpore multa latent.
Lusus habet finem. cygnis descendere tempus,
Duxerunt collo qui iuga nostra suo.
Vt quondam iuuenes, ita nunc mea turba puellae
Inscribant spoliis 'Naso magister erat.'

P. OVIDII NASONIS
REMEDIORVM AMORIS
LIBER.

Legerat huius Amor titulum nomenque libelli.
'Bella mihi, uideo, bella parantur' ait.
'Parce tuum uatem sceleris damnare, Cupido,
Tradita qui totiens te duce signa tuli.
Non ego Tydides, a quo tua saucia mater
In liquidum rediit aethera Martis equis.
Saepe tepent alii iuuenes. ego semper amaui.
Et si, quid faciam nunc quoque, quaeris, amo.
Quin etiam docui, qua posses arte parari,
Et quod nunc ratiost, impetus ante fuit.
Nec te, blande puer nec nostras prodimus artes,
Nec noua praeteritum musa retexit opus.
Siquis amat quod amare iuuat, feliciter ardet,
Gaudeat et uento nauiget ille suo.
At siquis male fert indignae regna puellae,
Ne pereat, nostrae sentiat artis opem.
Cur aliquis laqueo collum nodatus amator
A trabe sublimi triste rependat onus?
Cur aliquis rigido fodiat sua pectora ferro?
Inuidiam caedis, pacis amator, habes.

Qui, nisi desierit, misero periturus amorest,
Desinat. et nulli funeris auctor eris.
Et puer es, nec te quicquam nisi ludere oportet.
Lude! decent annos mollia regna tuos.
[Nam poteras uti nudis ad bella sagittis,
Sed tua mortifero sanguine tela carent.]
Vitricus et gladiis et acuta dimicet hasta
Et uictor multa caede cruentus eat.
Tu cole maternas, tuto quibus utimur, artes,
Et quarum uitio nulla fit orba parens.
Effice nocturna frangatur ianua rixa,
Et tegat ornatas multa corona fores,
Fac coeant furtim iuuenes timidaeque puellae,
Verbaque dent cauto qualibet arte uiro,
Et modo blanditias, rigido modo iurgia posti
Dicat, et exclusus flebile cantet amans.
His lacrimis contentus eris sine crimine mortis.
Non tua fax auidos digna subire rogos.'
Haec ego. mouit Amor gemmatas aureus alas
Et mihi 'propositum perfice' dixit 'opus.'
Ad mea, decepti iuuenes, praecepta uenite,
Quos suus ex omni parte fefellit amor.
Discite sanari, per quem didicistis amare.
Vna manus uobis uulnus opemque feret.
Terra salutares herbas eademque nocentes
Nutrit, et urticae proxima saepe rosast.
Vulnus in Herculeo quae quondam fecerat hoste,
Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.

Sed quaecumque uiris, uobis quoque dicta, puellae,
Credite. diuersis partibus arma damus.
E quibus ad uestros siquid non pertinet usus,
Attamen exemplo multa docere potest.
Vtile propositumst saeuas extinguere flammas
Nec seruum uitii pectus habere sui.
Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro,
Et per quod nouiens, saepius isset iter.
Nec moriens Dido summa uidisset ab arce.
Dardanias uento uela dedisse rates.
Nec dolor armasset contra sua uiscera matrem,
Quae socii damno sanguinis ulta uirumst.
Arte mea Tereus, quamuis Philomela placeret,
Per facinus fieri non meruisset auis.
Da mihi Pasiphaen, iam tauri ponet amorem.
Da Phaedram, Phaedrae turpis abibit amor.
Redde Parim nobis, Helenen Menelaus habebit,
Nec manibus Danais Pergama uicta cadent.
Impia si nostros legisset Scylla libellos,
Haesisset capiti purpura, Nise; tuo.
Me duce damnosas, homines, conpescite curas,
Rectaque cum sociis me duce nauis eat.
Naso legendus erat, tum cum didicistis amare.
Idem nunc uobis Naso legendus erit.
Publicus assertor dominis suppressa leuabo
Pectora. uindictae quisque fauete suae.
Te precor incipiens, adsit tua laurea nobis,
Carminis et medicae, Phoebe, repertor opis.

Tu pariter uati, pariter succurre medenti.
Vtraque tutelae subdita cura tuaest.
Dum licet, et modici tangunt praecordia motus,
Si piget, in primo limine siste pedem.
Opprime, dum noua sunt, subiti mala semina morbi,
Et tuus incipiens ire resistat equus.
Nam mora dat uires. teneras mora percoquit uuas,
Et ualidas segetes, quae fuit herba, facit.
Quae praebet latas arbor spatiantibus umbras,
Quo positast primum tempore, uirga fuit.
Tum poterat manibus summa tellure reuelli.
Nunc stat in inmensum uiribus acta suis.
Quale sit id, quod amas, celeri circumspice mente,
Et tua laesuro subtrahe colla iugo.
Principiis obsta. sero medicina paratur,
Cum mala per longas conualuere moras.
Sed propera, nec te uenturas differ in horas.
Qui non est hodie, cras minus aptus erit.
Verba dat omnis amor reperitque alimenta morando.
Optima uindictae proxima quaeque dies.
Flumina pauca uides de magnis fontibus orta.
Plurima collectis multiplicantur aquis.
Si cito sensisses, quantum peccare parares,
Non tegeres uultus cortice, Myrrha, tuos.
Vidi ego, quod fuerat primo sanabile uulnus,
Dilatum longae damna tulisse morae.
Sed quia delectat Veneris decerpere fructum,
Dicimus adsidue 'cras quoque fiet idem.'

Interea tacitae serpunt in uiscera flammae,
Et mala radices altius arbor agit.
Si tamen auxilii perierunt tempora primi,
Et uetus in capto pectore sedit amor,
Maius opus superest. sed non, quia serior aegro
Aduocor, ille mihi destituendus erit.
Quam laesus fuerat partem Poeantius heros,
Altera debuerat praesecuisse manus.
Post tamen hic multos sanatus creditur annos
Supremam bellis imposuisse manum.
Qui modo nascentis properabam pellere morbos,
Admoueo tardam nunc quoque lentus opem.
Aut noua, si possis, sedare incendia temptes,
Aut ubi per uires procubuere suas.
Cum furor in cursust, currenti cede furori.
Difficiles aditus impetus omnis habet.
Stultus, ab obliquo qui cum descendere possit,
Pugnat in aduersas ire natator aquas.
Impatiens animus nec adhuc tractabilis arte
Respuit atque odio uerba monentis habet.
Adgrediar melius, tum cum sua uulnera tangi
Iam sinet et ueris uocibus aptus erit.
Quis matrem nisi mentis inops in funere nati
Flere uetet? non hoc illa monenda locost.
Cum dederit lacrimas animumque impleuerit aegrum,
Ille dolor uerbis emoderandus erit.
Temporis ars medicina ferest. data tempore prosunt,
Et data non apto tempore uina nocent.

Quin etiam accendas uitia irritesque uetando,
  Temporibus si non adgrediare suis.
Ergo ubi uisus eris nostrae medicabilis arti,
  Fac monitis fugias otia prima meis.
Haec, ut ames, faciunt. haec, quod fecere, tuentur.
  Haec sunt iucundi causa cibusque mali.
Otia si tollas, periere Cupidinis arcus,
  Contemptaeque iacent et sine luce faces.
Quam platanus uino gaudet, quam populus unda,
  Et quam limosa canna palustris humo,
Tam Venus otia amat. qui finem quaeris amoris —
  Cedit amor rebus —, res age, tutus eris.
Languor et inmodici sub nullo uindice somni,
  Aleaque et multo tempora quassa mero
Eripiunt omnes animo sine uulnere neruos.
  Adfluit incautis insidiosus Amor.
Desidiam puer ille sequi solet. odit agentes.
  Da uacuae menti, quo teneatur, opus.
Sunt fora. sunt leges. sunt, quos tuearis, amici.
  Vade per urbanae splendida castra togae.
Vel tu sanguinei iuuenalia munera Martis
  Suscipe. deliciae iam tibi terga dabunt.
Ecce, fugax Parthus, magni noua causa triumphi,
  Iam uidet in campis Caesaris arma suis.
Vince Cupidineas pariter Parthasque sagittas
  Et refer ad patrios bina tropaea deos.
Vt semel Aetola Venus est a cuspide laesa,
  Mandat amatori bella gerenda suo.

Quaeritis, Aegisthus quare sit factus adulter?
In promptu causast. desidiosus erat.
Pugnabant alii tardis apud Ilion armis.
Transtulerat uires Graecia tota suas.
Siue operam bellis uellet dare, nulla gerebat,
Siue foro, uacuum litibus Argos erat.
Quod potuit, ne nil illic ageretur, amauit.
Sic uenit ille puer, sic puer ille manet.
Rura quoque oblectant animos studiumque colendi.
Quaelibet huic curae cedere cura potest.
Colla iube domitos oneri supponere tauros,
Sauciet ut duram uomer aduncus humum,
Obrue uersata Cerialia semina terra,
Quae tibi cum multo faenore reddat ager.
Aspice curuatos pomorum pondere ramos,
Vt sua, quod peperit, uix ferat arbor onus.
Aspice labentes iucundo murmure riuos,
Aspice tondentes fertile gramen oues.
Ecce, petunt rupes praeruptaque saxa capellae.
Iam referent haedis ubera plena suis.
Pastor inaequali modulatur arundine carmen,
Nec desunt comites, sedula turba, canes.
Parte sonant alia siluae mugitibus altae,
Et queritur uitulum mater abesse suum.
Quid, cum compositos fugiunt examina fumos,
Vt releuent dempti uimina curua faui?
Poma dat autumnus. formosast messibus aestas.
Ver praebet flores. igne leuatur hiemps.

Temporibus certis maturam rusticus uuam
Deligit, et nudo sub pede musta fluunt.
Temporibus certis desectas alligat herbas,
Et tonsam raro pectine uerrit humum.
Ipse potes riguis plantam deponere in hortis,
Ipse potes riuos ducere lenis aquae.
Venerit insitio, fac ramum ramus adoptet,
Stetque peregrinis arbor operta comis.
Cum semel haec animum coepit mulcere uoluptas,
Debilibus pinnis inritus exit Amor.
Vel tu uenandi studium cole. saepe recessit
Turpiter a Phoebi uicta sorore Venus.
Nunc leporem pronum catulo sectare sagaci,
Nunc tua frondosis retia tende iugis,
Aut pauidos terre uaria formidine ceruos,
Aut cadat aduersa cuspide fossus aper.
Nocte fatigatum somnus, non cura puellae
Excipit et pingui membra quiete leuat.
Lenius est studium, studium tamen, alite capta
Aut lino aut calamis praemia parua sequi,
Vel, quae piscis edax auido male deuoret ore,
Abdere supremis aera recurua cibis.
Aut his aut aliis, donec dediscis amare,
Ipse tibi furtim decipiendus eris.
Tu tantum, quamuis firmis retinebere uinclis,
I procul et longas carpere perge uias.
Flebis et occurret desertae nomen amicae,
Stabit et in media pes tibi saepe uia.

Sed quanto minus ire uoles, magis ire memento.
Perfer et inuitos currere coge pedes.
Nec pluuias opta, nec te peregrina morentur
Sabbata, nec damnis Allia nota suis.
Nec quot transieris sed quot tibi quaere supersint
Milia, nec, maneas ut prope, finge moras,
Tempora nec numera nec crebro respice Romam,
Sed fuge. tutus adhuc Parthus ab hoste fugast.
Dura aliquis praecepta uocet mea. dura fatemur
Esse. sed ut ualeas, multa dolenda feres.
Saepe bibi sucos, quamuis inuitus, amaros
Aeger, et oranti mensa negata mihi.
Vt corpus redimas, ferrum patieris et ignes,
Arida nec sitiens ora iuuabis aqua.
Vt ualeas animo, quicquam tolerare negabis?
At pretium pars haec corpore maius habet.
Sed tamen est artis tristissima ianua nostrae,
Et labor est unus tempora prima pati.
Aspicis, ut prensos urant iuga prima iuuencos,
Et noua uelocem cingula laedat equum?
Forsitan a laribus patriis exire pigebit —
Sed tamen exibis —, deinde redire uoles,
Nec te Lar patrius sed amor reuocabit amicae,
Praetendens culpae splendida uerba tuae.
Cum semel exieris, centum solatia curae
Et rus et comites et uia longa dabit.
Nec satis esse putes discedere. lentus abesto,
Dum perdat uires sitque sine igne cinis.

Quod nisi firmata properaris mente reuerti,
Inferet arma tibi saeua rebellis Amor.
Quidquid et afueris, auidus sitiensque redibis,
Et spatium damno cesserit omne tuo.
Viderit, Haemoniae siquis mala pabula terrae
Et magicas artes posse iuuare putat.
Ista ueneficii uetus est uia. noster Apollo
Innocuam sacro carmine monstrat opem.
Me duce non tumulo prodire iubebitur umbra,
Non anus infami carmine rumpet humum,
Non seges ex aliis alios transibit in agros,
Nec subito Phoebi pallidus orbis erit.
Vt solet, aequoreas ibit Tiberinus in undas.
Vt solet, in niueis Luna uehetur equis.
Nulla recantatas deponent pectora curas,
Nec fugiet uiuo sulphure uictus amor.
Quid te Phasidiae iuuerunt gramina terrae,
Cum cuperes patria, Colchi, manere domo?
Quid tibi profuerunt, Circe, Perseides herbae,
Cum sua Neritias abstulit aura rates?
Omnia fecisti, ne callidus hospes abiret.
Ille dedit certae lintea plena fugae.
Omnia fecisti, ne te ferus ureret ignis.
Longus et inuito pectore sedit amor.
Vertere tu poteras homines in mille figuras.
Non poteras animi uertere iura tui.
Diceris his etiam, cum iam discedere uellet,
Dulichium uerbis detinuisse ducem

'Non ego, quod primo — memini — sperare solebam,
Iam precor, ut coniunx tu meus esse uelis.
Et tamen, ut coniunx essem tua, digna uidebar,
Quod dea, quod magni filia Solis eram.
Ne properes, oro. spatium pro munere posco.
Quid minus optari per mea uota potest?
Et freta mota uides et debes illa timere.
Vtilior uelis postmodo uentus erit.
Quae tibi causa fugae? non hic noua Troia resurgit,
Non aliquis socios Rhesus ad arma uocat.
Hic amor et pax est, in qua male uulneror una,
Totaque sub regno terra futura tuost.'
Illa loquebatur, nauem soluebat Vlixes.
Inrita cum uelis uerba tulere noti.
Ardet et adsuetas Circe decurrit ad artes,
Nec tamen est illis adtenuatus amor.
Ergo quisquis opem nostra tibi poscis ab arte,
Deme ueneficiis carminibusque fidem.
Si te causa potens domina retinebit in urbe,
Accipe, consilium quod sit in urbe meum.
Optimus ille fuit uindex, laedentia pectus
Vincula qui rupit dedoluitque semel.
Sicui tantum animist, illum mirabor et ipse,
Et dicam 'monitis non eget iste meis.'
Tu mihi, qui quod amas aegre dediscis amare
Nec potes et uelles posse, docendus eris.
Saepe refer tecum sceleratae facta puellae
Et pone ante oculos omnia damna tuos.

‘Illud et illud habet, nec ea contenta rapinast.
Sub titulum nostros misit auara lares.
Sic mihi iurauit, sic me iurata fefellit.
Ante suas quotiens passa iacere fores!
Diligit ipsa alios. a me fastidit amari.
Institor, heu, noctes, quas mihi non dat, habet!’
Haec tibi per totos inacescant omnia sensus.
Haec refer, hinc odii semina quaere tui.
Atque utinam possis etiam facundus in illis
Esse! dole tantum, sponte disertus eris.
Haeserat in quadam nuper mea cura puella.
Conueniens animo non erat illa meo.
Curabar propriis aeger Podalirius herbis,
Et, fateor, medicus turpiter aeger eram.
Profuit adsidue uitiis insistere amicae,
Idque mihi factum saepe salubre fuit.
‘Quam mala’ dicebam ‘nostrae sunt crura puellae!’
Nec tamen, ut uere confiteamur, erant.
‘Brachia quam non sunt nostrae formosa puellae!’
Et tamen, ut uere confiteamur, erant.
‘Quam breuis est!’ nec erat. ‘quam multum poscit amantem!’
Haec odio uenit maxima causa meo.
Et mala sunt uicina bonis. errore sub illo
Pro uitio uirtus crimina saepe tulit.
Qua potes, in peius dotes deflecte puellae
Iudiciumque breui limite falle tuum.
Turgida, si plenast, si fuscast, nigra uocetur.
In gracili macies crimen habere potest.

Et poterit dici petulans, quae rustica non est.
Et poterit dici rustica, siqua probast.
Quin etiam, quacumque caret tua femina dote,
Hanc moueat, blandis usque precare sonis.
Exige quod cantet, siquast sine uoce puella.
Fac saltet, nescit siqua mouere manum.
Barbara sermonest? fac tecum multa loquatur.
Non didicit chordas tangere? posce lyram.
Durius incedit? fac inambulet. omne papillae
Pectus habent tumidae? fascia nulla tegat.
Si male dentatast, narra, quod rideat, illi.
Mollibus est oculis? quod fleat illa, refer.
Proderit et subito, cum se non finxerit ulli,
Ad dominam celeres mane tulisse gradus.
Auferimur cultu. gemmis auroque teguntur
Omnia. pars minimast ipsa puella sui.
Saepe ubi sit, quod ames, inter tam multa requiras.
Decipit hac oculos aegide diues Amor.
Improuisus ades, deprendes tutus inermem.
Infelix uitiis excidet illa suis.
Non tamen huic nimium praecepto credere tutumst.
Fallit enim multas forma sine arte decens.
Tum quoque, cum positis sua collinet ora uenenis,
Ad dominae uultus — nec pudor obstet — eas.
Pyxidas inuenies et rerum mille colores
Et fluere in tepidos oesypa lapsa sinus.
Illa tuas redolent, Phineu, medicamina mensas.
Non semel hinc stomacho nausea facta meost.

Nunc tibi quae medio ueneris praestemus in usu,
Eloquar. ex omnist parte fugandus amor.
Multa quidem ex illis pudor est mihi dicere. sed tu
Ingenio uerbis concipe plura meis.
Nuper enim nostros quidam carpsere libellos,
Quorum censura Musa proterua meast.
Dummodo sic placeam, dum toto canter in orbe,
Quod uolet inpugnent unus et alter opus.
Ingenium magni liuor detractat Homeri.
Quisquis es, ex illo, Zoile, nomen habes.
Et tua sacrilegae laniarunt carmina linguae,
Pertulit huc uictos quo duce Troia deos.
Summa petit liuor. perflant altissima uenti.
Summa petunt dextra fulmina missa Iouis.
At tu, quicumque es, quem nostra licentia laedit,
Si sapis, ad numeros exige quidque suos.
Fortia Maeonio gaudent pede bella referri.
Deliciis illic quis locus esse potest?
Grande sonant tragici. tragicos decet ira cothurnos
Vsibus e mediis soccus habendus erit.
Liber in aduersos hostes stringatur iambus,
Seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
Blanda pharetratos elegeia cantet Amores,
Et leuis arbitrio ludat amica suo.
Callimachi numeris non est dicendus Achilles.
Cydippe non est oris, Homere, tui.
Quis feret Andromaches peragentem Thaida partes
Peccat, in Andromache Thaida quisquis agat.

Thais in arte meast. lasciuia libera nostrast.
  Nil mihi cum uitta. Thais in arte meast.
Si mea materiae respondet Musa iocosae,
  Vicimus, et falsi criminis acta reast.
Rumpere, liuor edax. magnum iam nomen habemus.
  Maius erit, tantum, quo pede coepit, eat.
Sed nimium properas. uiuam modo, plura dolebis.
  Et capient animi carmina multa mei.
Nam iuuat, et studium famae mihi creuit honore.
  Principio cliui noster anhelat equus.
Tantum se nobis elegi debere fatentur,
  Quantum Vergilio nobile debet epos.
Hactenus inuidiae respondimus. attrahe lorá
  Fortius et gyro curre, poeta, tuo.
Ergo ubi concubitus et opus iuuenale petetur,
  Et prope promissae tempora noctis erunt,
Gaudia ne dominae, pleno si pectore sumes,
  Te capiant, ineas quamlibet ante uelim.
Quamlibet inuenias, in qua tua prima uoluptas
  Desinat. a prima proxima segnis erit.
Sustentata uenus gratissima. frigore soles,
  Sole iuuant umbrae, grata fit unda siti.
Et pudet, et dicam. uenerem quoque iunge figura,
  Qua minime iungi quamque decere putes.
Nec labor efficerest. rarae sibi uera fatentur,
  Et nihil est, quod se dedecuisse putent.
Tunc etiam iubeo totas aperire fenestras
  Turpiaque admisso membra notare die.

At simul ad metas uenit finita uoluptas,
  Lassaque cum tota corpora mente iacent,
Dum piget, ut malis nullam tetigisse puellam,
  Tacturusque tibi non uideare diu,
Tunc animo signa, quodcumque in corpore mendumst,
  Luminaque in uitiis illius usque tene.
Forsitan haec aliquis — nam sunt quoque — parua uocabit.
  Sed quae non prosunt singula, multa iuuant.
Parua necat morsu spatiosum uipera taurum.
  A cane non magno saepe tenetur aper.
Tu tantum numero pugna praeceptaque in unum
  Contrahe, de multis grandis aceruus erit.
Sed quoniam mores totidem totidemque figurae,
  Non sunt iudiciis omnia danda meis.
Quo tua non possunt offendi pectora facto,
  Forsitan hoc alio iudice crimen erit.
Ille quod obscenas in aperto corpore partes
  Viderat, in cursu qui fuit, haesit amor,
Ille quod a Veneris rebus surgente puella
  Vidit in inmundo signa pudenda toro.
437 Quid, qui clam latuit reddente obscena puella,
  Et uidit, quae mos ipse uidere uetat?
Di melius, quam nos moneamus talia quemquam.
440 Vt prosint, non sunt expedienda tamen.
433 Luditis, o siquos potuerunt ista mouere.
  Adflarant tepidae pectora uestra faces.
435 Adtrahet ille puer contentos fortius arcus,
  Saucia maiorem turba petetis opem.

Hortor et, ut pariter binas habeatis amicas.
Fortior est, plures siquis habere potest.
Secta bipertito cum mens discurrit utroque,
Alterius uires subtrahit alter amor.
Grandia per multos tenuantur flumina riuos,
Saeuaque diducto stipite flamma perit.
Non satis una tenet ceratas anchora puppes,
Nec satis est liquidis unicus hamus aquis.
Qui sibi iam pridem solacia bina parauit,
Iam pridem summa uictor in arce fuit.
At tibi, qui fueris dominae male creditus uni,
Nunc saltem nouus est inueniendus amor.
Pasiphaes Minos in Prognide perdidit ignes.
Cessit ab Idaea coniuge uicta prior.
Amphilochi frater ne Phegida semper amaret,
Callirhoe fecit parte recepta tori.
Et Parin Oenone summos tenuisset ad annos,
Si non Oebalia pelice laesa foret.
Coniugis Odrysio placuisset forma tyranno.
Sed melior clausae forma sororis erat.
Quid moror exemplis, quorum me turba fatigat?
Successore nouo uincitur omnis amor.
Fortius e multis mater desiderat unum,
Quam quae flens clamat 'tu mihi solus eras.'
Et ne forte putes noua me tibi condere iura, —
Atque utinam inuenti gloria nostra foret! —
Vidit id Atrides. quid enim non ille uideret,
Cuius in arbitrio Graecia tota fuit?

Marte suo captam Chryseida uictor amabat.
At senior stulte flebat ubique pater.
Quid lacrimas, odiose senex? bene conuenit illis:
Officio natam laedis, inepte, tuo.
Quam postquam reddi Calchas, ope tutus Achillis,
Iusserat, et patriast illa recepta domo,
'Est' ait Atrides 'illius proxima forma,
Et, si prima sinat syllaba, nomen idem.
Hanc mihi, si sapiat, per se concedat Achilles.
Si minus, imperium sentiat ille meum.
Quod siquis uestrum factum hoc incusat, Achiui,
Est aliquid ualida sceptra tenere manu.
Nam si rex ego sum, nec mecum dormiat ulla,
In mea Thersites regna licebit eat.'
Dixit et hanc habuit solacia magna prioris,
Et positast cura cura repulsa noua.
Ergo adsume nouas auctore Agamemnone flammas,
Vt tuus in biuio distineatur amor.
Quaeris, ubi inuenias? artes i perlege nostras.
Plena puellarum iam tibi nauis erit.
Quod siquid praecepta ualent mea, siquid Apollo
Vtile mortales perdocet ore meo,
Quamuis infelix media torreberis Aetna
Frigidior glacie fac uideare tuae.
Et sanum simula, nec, siquid forte dolebis,
Sentiat, et ride, cum tibi flendus eris.
Non ego te iubeo medias abrumpere curas.
Non sunt imperii tam fera iussa mei.

Quod non es, simula positosque imitare furores.
Sic facies uere, quod meditatus eris.
Saepe ego, ne biberem, uolui dormire uideri.
Dum uideor, somno lumina uicta dedi.
Deceptum risi, qui se simularat amare
In laqueos auceps decideratque suos.
Intrat amor mentes usu. dediscitur usu.
Qui poterit sanum fingere, sanus erit.
Dixerit, ut uenias pacta tibi nocte. uenito.
Veneris, et fuerit ianua clausa, feres.
Nec dic blanditias nec fac conuicia posti,
Nec latus in duro limine pone tuum.
Postera lux aderit, careant tua uerba querellis,
Et nulla in uultu signa dolentis habe.
Iam ponet fastus, cum te languere uidebit.
Hoc etiam nostra munus ab arte feres.
Te quoque falle tamen, nec sit tibi finis amandi
Propositus. frenis saepe repugnat equus.
Vtilitas lateat, quod non profitebere, fiet.
Quae nimis apparent retia, uitat auis.
Ne tibi tam placeat, quae te contemnere possit,
Sume animos, animis cedat ut illa tuis.
Ianua forte patet? quamuis reuocabere, transi.
Est data nox? dubita nocte uenire data.
Posse pati facilest, ubi, ni sapientia desit,
Protinus ex facili gaudia ferre licet.
Et quisquam praecepta potest mea dura uocare?
En, etiam partes conciliantis ago.

Nam quoniam uariant animi, uariabimus artes.
Mille mali species, mille salutis erunt.
Corpora uix ferro quaedam sanantur acuto.
Auxilium multis sucus et herba fuit.
Mollior es neque abire potes uinctusque teneris,
Et tua saeuus Amor sub pede colla premit?
Desine luctari. referant tua carbasa uenti,
Quaque uocant fluctus, hac tibi remus eat.
Explendast sitis ista tibi, qua perditus ardes.
Cedimus. e medio iam licet amne bibas.
Sed bibe plus etiam, quam quod praecordia poscunt
Gutture fac pleno sumpta redundet aqua.
Perfruere usque tua nullo prohibente puella.
Illa tibi noctes auferat, illa dies.
Taedia quaere mali. faciunt et taedia finem.
Iam quoque, cum credes posse carere, mane,
Dum bene te cumules et copia tollat amorem,
Et fastidita non iuuet esse domo.
Fit quoque longus amor, quem diffidentia nutrit.
Hunc tu si quaeres ponere, pone metum.
Qui timet, ut sua sit, nequis sibi detrahat illam,
Ille Machaonia uix ope sanus erit.
Plus amat e natis mater plerumque duobus,
Pro cuius reditu, quod gerit arma, timet.
Est prope Collinam templum uenerabile portam,
Inposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic Lethaeus Amor, qui pectora sanat
Inque suas gelidam lampadas addit aquam.

Illic et iuuenes uotis obliuia poscunt,
Et siquast duro capta puella uiro.
Is mihi sic dixit — dubito, uerusne Cupido,
An somnus fuerit. sed puto, somnus erat —
'O qui sollicitos modo das, modo demis amores,
Adice praeceptis hoc quoque, Naso, tuis.
Ad màla quisque animum referat sua, ponet amorem.
Omnibus illa deus plusue minusue dedit.
Qui Puteal Ianumque timet celeresque kalendas,
Torqueat hunc aeris mutua summa sui.
Cui durus pater est, ut uoto cetera cedant,
Huic pater ante oculos durus habendus erit.
Hic male dotata pauper cum coniuge uiuit.
Vxorem fato credat obesse suo.
Est tibi rure bono generosae fertilis uuae
Vinea? ne nascens usta sit uua, time.
Ille habet in reditu nauim. mare semper iniquum
Cogitet et damno littora feta suo.
Filius hunc miles, te filia nubilis angat.
Et quis non causas mille doloris habet?
Vt posses odisse tuam, Pari, funera fratrum
Debueras oculis substituisse tuis.'
Plura loquebatur. placidum puerilis imago
Destituit somnum, si modo somnus erat.
Quid faciam? media nauim Palinurus in unda
Deserit. ignotas cogor inire uias.
Quisquis amas, loca sola nocent. loca sola caueto.
Quo fugis? in populo tutior esse potes.

Non tibi secretis — augent secreta furores —
Est opus. auxilio turba futura tibist.
Tristis eris, si solus eris. dominaeque relictae
Ante oculos facies stabit, ut ipsa, tuos.
Tristior idcirco nox est quam tempora Phoebi.
Quae releuet luctus, turba sodalis abest.
Nec fuge conloquium, nec sit tibi ianua clausa,
Nec tenebris uultus flebilis abde tuos.
Semper habe Pyladen aliquem, qui curet Orestem.
Hic quoque amicitiae non leuis usus erit.
Quid nisi secretae laeserunt Phyllida siluae?
Certa necis causast. incomitata fuit.
Ibat, ut Edono referens trieterica Baccho
Ire solet fusis barbara turba comis,
Et modo, qua poterat, longum spectabat in aequor,
Nunc in harenosa lassa iacebat humo.
'Perfide Demophoon!' surdas clamabat ad undas,
Ruptaque singultu uerba loquentis erant.
Limes erat tenuis longa subnubilus umbra,
Quo tulit illa suos ad mare saepe pedes.
Nona terebatur miserae uia. 'uiderit!' inquit,
Et spectat zonam pallida facta suam,
Aspicit et ramos. dubitat refugitque quod audet,
Et timet et digitos ad sua colla refert.
Sithoni, tunc certe uellem non sola fuisses.
Non flesset positis Phyllida silua comis.
Phyllidis exemplo nimium secreta timeto,
Laese uir a domina, laesa puella uiro.

Praestiterat iuuenis quidquid mea Musa iubebat,
Inque suae portu paene salutis erat.
Reccidit, ut cupidos inter deuenit amantes,
Et, quae conciderant, tela resumpsit Amor.
Siquis amas nec uis, facito contagia uites.
Haec etiam pecori saepe nocere solent.
Dum spectant laesos oculi, laeduntur et ipsi,
Multaque corporibus transitione nocent.
In loca nonnumquam siccis arentia glebis
De prope currenti flumine manat aqua.
Manat amor tectus, si non ab amante recedas.
Turbaque in hoc omnes ingeniosa sumus.
Alter item iam sanus erat. uicinia laesit.
Occursum dominae non tulit ille suae.
Vulnus in antiquum rediit male firma cicatrix,
Successumque artes non habuere meae.
Proximus a tectis ignis defenditur aegre.
Vtile finitimis abstinuisse locis.
Nec quae ferre solet spatiantem porticus illam,
Te ferat, officium neue colatur idem.
Quid iuuat admonitu tepidam recalescere mentem?
Alter, si possis, orbis habendus erit.
Non facile esuriens posita retinebere mensa,
Et multam saliens incitat unda sitim.
Non facilest taurum uisa retinere iuuenca.
Fortis equus uisae semper adhinnit equae.
Haec ubi praestiteris, ut tandem littora tangas,
Non ipsam satis est deseruisse tibi.

Et soror et mater ualeant et conscia nutrix
Et quisquis dominae pars erit ulla tuae.
Nec ueniat seruus, nec flens ancillula fictum
Suppliciter dominae nomine dicat haue.
Nec, si scire uoles, quid agat tamen illa rogabis.
Perfer! erit lucro lingua retenta tuo.
Tu quoque, qui causam finiti reddis amoris,
Deque tua domina multa querenda refers
Parce queri. melius sic ulciscere tacendo,
Dum desideriis effluat illa tuis.
Et malim taceas quam te desisse loquaris.
Qui nimium multis 'non amo' dicit, amat.
Sed meliore fide paulatim extinguitur ignis,
Quam subito. lente desine, tutus eris.
Flumine perpetuo torrens solet acrius ire,
Sed tamen haec breuis est, illa perennis aqua.
Fallat et in tenues euanidus exeat auras
Perque gradus molles emoriatur amor.
Sed modo dilectam scelus est odisse puellam.
Exitus ingeniis conuenit iste feris.
Non curare sat est. odio qui finit amorem,
Aut amat aut aegre desinet esse miser.
Turpe uir et mulier iuncti modo protinus hostes.
Non illas lites Appias ipsa probat.
Saepe reas faciunt et amant. ubi nulla simultas
Incidit, admonitu liber aberrat amor.
Forte aderam iuueni. dominam lectica tenebat.
Horrebant saeuis omnia uerba minis.

Iamque uadaturus 'lectica prodeat' inquit.
Prodierat. uisa coniuge mutus erat.
Et manus et manibus duplices cecidere tabellae,
Venit in amplexus atque ita 'uincis' ait.
Tutius est aptumque magis discedere pace
Nec petere a thalamis litigiosa fora.
Munera quae dederas, habeat sine lite iubeto.
Esse solent magno damna minora bono.
Quod si uos aliquis casus conducet in unum,
Mente memor tota quae damus arma tene.
Nunc opus est armis. hic, o fortissime, pugna.
Vincendast telo Penthesilea tuo.
Nunc tibi riualis, nunc durum limen amanti,
Nunc subeant mediis inrita uerba deis.
Nec compone comas, quia sis uenturus ad illam,
Nec toga sit laxo conspicienda sinu.
Nulla sit ut placeas alienae cura puellae.
Iam facito e multis una sit illa tibi.
Sed quod praecipue nostris conatibus obstet.
Eloquar, exemplo quemque docente suo.
Desinimus tarde, quia nos speramus amari.
Dum sibi quisque placet, credula turba sumus.
At tu nec uoces — quid enim fallacius illis? —
Crede nec aeternos pondus habere deos.
Neue puellarum lacrimis moueare caueto.
Vt flerent, oculos erudiere suos.
Artibus innumeris mens oppugnatur amantum.
Vt lapis aequoreis undique pulsus aquis.

Nec causas aperi, quare diuortia malis.
  Nec dic, quid doleas. clam tamen usque dole.
Nec peccata refer, ne diluat. ipse fauebis,
  Vt melior causa causa sit illa tua.
Qui silet, est firmus. qui dicit multa puellae
  Probra, satisfieri postulat ille sibi.
Non ego Dulichio furialis more sagittas
  Nec raptas ausim tinguere in amne faces,
Nec nos purpureas pueri resecabimus alas,
  Nec sacer arte mea laxior arcus erit.
Consiliumst, quodcumque cano. parete canenti,
  Vtque facis, coeptis, Phoebe saluber, ades.
Phoebus adest. sonuere lyrae, sonuere pharetrae.
  Signa deum nosco per sua. Phoebus adest.
Confer Amyclaeis medicatum uellus aenis
  Murice cum Tyrio. turpius illud erit.
Vos quoque formosis uestras conferte puellas,
  Incipiet dominae quemque pudere suae.
Vtraque formosae Paridi potuere uideri.
  Sed sibi conlatam uicit utramque Venus.
Nec solam faciem, mores quoque confer et artes.
  Tantum iudicio ne tuus obsit amor.
Exiguumst, quod deinde canam. sed profuit illud
  Exiguum multis. in quibus ipse fui.
Scripta caue relegas blandae seruata puellae.
  Constantis animos scripta relecta mouent.
Omnia pone feros, quamuis inuitus, in ignes,
  Et dic 'ardoris sit rogus iste mei.'

Thestias absentem succendit stipite natum.
Tu timide flammae perfida uerba dabis?
Si potes, et ceras remoue. quid imagine muta
Carperis? hoc periit Laodamia modo.
Et loca multa nocent. fugito loca conscia uestri
Concubitus. causas illa doloris habent.
'Hic fuit, hic cubuit. thalamo dormiuimus illo.
Hic mihi lasciua gaudia nocte dedit.'
Admonitu refricatur amor uulnusque nouatum
Scinditur. infirmis causa pusilla nocet.
Vt paene extinctum cinerem si sulpure tangas,
Viuet et e minimo maximus ignis erit,
Sic, nisi uitaris quidquid renouabit amorem,
Flamma redardescet, quae modo nulla fuit.
Argolides cuperent fugisse Capharea puppes
Teque, senex, luctus ignibus ulte tuos.
Praeterita cautus Niseide nauita gaudet.
Tu loca, quae nimium grata fuere, caue.
Haec tibi sint Syrtes. haec Acroceraunia uita.
Hic uomit epotas dira Charybdis aquas.
Sunt quae non possunt aliquo cogente iuberi,
Saepe tamen casu facta iuuare solent.
Perdat opes Phaedra. parces, Neptune, nepoti,
Nec faciet pauidos taurus auitus equos.
[Gnosida fecisses inopem. sapienter amasset.
Diuitiis alitur luxuriosus amor.]
Cur nemost, Hecalen, nullast, quae ceperit Iron?
Nempe quod alter egens, altera pauper erat.

Non habet, unde suum paupertas pascat amorem.
Non tamen hoc tantist, pauper ut esse uelis.
At tanti tibi sit non indulgere theatris,
Dum bene de uacuo pectore cedat amor.
Eneruant animos citharae lotosque lyraeque
Et uox et numeris brachia mota suis.
Illic adsidue ficti saltantur amantes.
Quid caueas actor quid iuuet arte docet.
Eloquar inuitus. teneros ne tange poetas!
Summoueo dotes ipsius ipse meas.
Callimachum fugito. non est inimicus Amori.
Et cum Callimacho tu quoque, Coe, noces.
Me certe Sappho meliorem fecit amicae,
Nec rigidos mores Teia Musa dedit.
Carmina quis potuit tuto legisse Tibulli
Vel tua, cuius opus Cynthia sola fuit?
Quis poterit lecto durus discedere Gallo?
Et mea nescio quid carmina tale sonant.
Quod nisi dux operis uatem frustratur Apollo,
Aemulus est nostri maxima causa mali.
At tu riualem noli tibi fingere quemquam.
Inque suo solam crede iacere toro.
Acrius Hermionen ideo dilexit Orestes.
Esse quod alterius coeperat illa uiri.
Quid Menelae, doles? ibas sine coniuge Creten.
Et poteras nupta lentus abesse tua.
Vt Paris hanc rapuit, nunc demum uxore carere
Non potes. alterius creuit amore tuus.

Hoc et in abducta Briseide flebat Achilles,
Illam Plisthenio gaudia ferre toro.
Nec frustra flebat, mihi credite. fecit Atrides,
Quod si non faceret, turpiter esset iners.
Certe ego fecissem, nec sum sapientior illo.
Inuidiae fructus maximus ille fuit.
Nam sibi quod numquam tactam Briseida iurat
Per sceptrum, sceptrum non putat esse deos.
Di faciant, possis dominae transire relictae
Limina, proposito sufficiantque pedes.
Et poteris. modo uelle tene. nunc fortiter ire,
Nunc opus est celeri subdere calcar equo.
Illo Lotophagos, illo Sirenas in antro
Esse puta. remis adice vela tuis.
Hunc quoque, quo quondam nimium riuale dolebas,
Vellem desineres hostis habere loco.
At certe, quamuis odio remanente, saluta.
Oscula cum poteris iam dare, sanus eris.
Ecce, cibos etiam, medicinae fungar ut omni
Munere, quos fugias quosque sequare, dabo.
Daunius an Libycis bulbus tibi missus ab oris
An ueniat Megaris, noxius omnis erit.
Nec minus erucas aptum uitare salaces,
Et quicquid ueneri corpora nostra parat.
Vtilius sumas acuentis lumina rutas.
Et quidquid ueneri corpora nostra negat.
Quid tibi praecipiam de Bacchi munere, quaeris?
Spe breuius monitis expediere meis.

Vina parant animum ueneri, nisi plurima sumas,
Et stupeant multo corda sepulta mero.
Nutritur uento, uento restinguitur ignis.
Lenis alit flammas, grandior aura necat.
Aut nulla ebrietas, aut tanta sit, ut tibi curas
Eripiat. siquast inter utrumque, nocet.
Hoc opus exegi. fessae date serta carinae.
Contigimus portus, quo mihi cursus erat.
Postmodo reddetis sacro pia uota poetae,
Carmine sanati femina uirque meo.

P. OVIDII NASONIS
AMORVM
LIBER PRIMVS.

EPIGRAMMA IPSIVS.

Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli,
Tres sumus. hoc illi praetulit auctor opus.
Vt iam nulla tibi nos sit legisse uoluptas,
At leuior demptis poena duobus erit.

I.

Arma graui numero uiolentaque bella parabam
Edere materia conueniente modis.
Par erat inferior uersus. risisse Cupido
Dicitur atque unum surripuisse pedem.
'Quis tibi, saeue puer, dedit hoc in carmina iuris?
Pieridum uates, non tua turba sumus.
Quid si praeripiat flauae Venus arma Mineruae,
Ventilet accensas flaua Minerua faces?
Quis probet in siluis Cererem regnare iugosis,
Lege pharetratae uirginis arua coli?
Crinibus insignem quis acuta cuspide Phoebum
Instruat Aoniam Marte mouente lyram?

Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regn
Cur opus adfectas, ambitiose, nouum?
An, quod ubique, tuumst? tua sunt Heliconia tem
Vix etiam Phoebo iam lyra tuta suast?
Cum bene surrexit uersu noua pagina primo,
Attenuat neruos proximus ille meos.
Nec mihi materiast numeris leuioribus apta,
Aut puer aut longas compta puella comas.'
Questus eram. pharetra cum protinus ille soluta
Legit in exitium spicula facta meum,
Lunauitque genu sinuosum fortiter arcum,
'Quod' que 'canas, uates, accipe' dixit 'opus!'
Me miserum! certas habuit puer ille sagittas.
Vror et in uacuo pectore regnat Amor.
Sex mihi surgat opus numeris, in quinque resida
Ferrea cum uestris bella ualete modis.
Cingere litorea flauentia tempora myrto,
Musa, per undenos emodulanda pedes.

II.

Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura uiden
Strata, neque in lecto pallia nostra sedent,
Et uacuus somno noctem — quam longa! — per
Lassaque uersati corporis ossa dolent?
Nam, puto, sentirem, siquo temptarer amore.
An subit et tecta callidus arte nocet?
Sic erit. haeserunt tenues in corde sagittae,

Et possessa ferus pectora uersat Amor.
Cedimus, an subitum luctando accendimus ignem?
Cedamus. leue fit, quod bene fertur, onus.
Vidi ego iactatas mota face crescere flammas,
Et uidi nullo concutiente mori.
Verbera plura ferunt. quam quos iuuat usus aratri,
Detractant pressi dum iuga prima boues.
Asper equus duris contunditur ora lupatis.
Frena minus sentit, quisquis ad arma facit.
Acrius inuitos multoque ferocius urget,
Quam qui seruitium ferre fatentur, Amor.
En ego — confiteor — tua sum noua praeda, Cupido.
Porrigimus uictas ad tua iura manus.
Nil opus est bello. ueniam pacemque rogamus.
Nec tibi laus armis uictus inermis ero.
Necte comam myrto, maternas iunge columbas.
Qui deceat, currum uitricus ipse dabit.
Inque dato curru populo clamante triumphum
Stabis et adiunctas arte mouebis aues.
Ducentur capti iuuenes captaeque puellae.
Haec tibi magnificus pompa triumphus erit.
Ipse ego, praeda recens, factum modo uulnus habebo,
Et noua captiua uincula mente feram.
Mens Bona ducetur manibus post terga retortis
Et Pudor et castris quidquid Amoris obest.
Omnia te metuent. ad te sua bracchia tendens
Volgus 'io' magna uoce 'triumphe' canet.
Blanditiae comites tibi erunt Errorque Furorque,

Adsidue partes turba secuta tuas.
His tu militibus superas hominesque deosque.
Haec tibi si demas commoda, nudus eris.
Laeta triumphanti de summo mater olympo
Plaudet et adpositas sparget in ora rosas.
Tu pinnas gemma, gemma uariante capillos
Ibis in auratis aureus ipse rotis.
Tunc quoque non paucos, si te bene nouimus, u
Tunc quoque praeteriens uulnera multa dabis.
Non possunt, licet ipse uelis, cessare sagittae.
Feruida uicino flamma uapore nocet.
Talis erat domita Bacchus Gangetide terra.
Tu grauis alitibus, tigribus ille fuit.
Ergo cum possim sacri pars esse triumphi,
Parce tuas in me perdere, uictor, opes.
Aspice cognati felicia Caesaris arma.
Qua uicit, uictos protegit ille manu.

III.

Iusta precor. quae me nuper praedata puellast,
Aut amet, aut faciat, cur ego semper amem
A, nimium uolui! tantum patiatur amari.
Audierit nostras tot Cytherea preces.
Accipe, per longos tibi qui deseruiat annos.
Accipe, qui pura norit amare fide.
Si me non ueterum commendant magna parentu
Nomina, si nostri sanguinis auctor eques,

Nec meus innumeris renouatur campus aratris,
Temperat et sumptus parcus uterque parens,
At Phoebus comitesque nouem uitisque repertor
Hinc faciunt. at me qui tibi donat Amor
Et nulli cessura fides sine crimine mores
Nudaque simplicitas purpureusque pudor.
Non mihi mille placent. non sum desultor amoris.
Tu mihi, siqua fides, cura perennis eris.
Tecum quos dederint annos mihi fila sororum
Viuere contingat teque dolente mori.
Te mihi materiem felicem in carmina praebe,
Prouenient causa carmina digna sua.
Carmine nomen habent exterrita cornibus Io
Et quam fluminea lusit adulter aue,
Quaeque super pontum simulato uecta iuuenco
Virginea tenuit cornua uara manu.
Nos quoque per totum pariter cantabimur orbem,
Iunctaque semper erunt nomina nostra tuis.

IIII.

Vir tuus est epulas nobis aditurus easdem.
Vltima coena tuo sit, precor, illa uiro.
Ergo ego dilectam tantum conuiua puellam
Aspiciam? tangi quem iuuet, alter erit?
Alteriusque sinus apte subiecta fouebis?
Iniciet collo cum uolet ille manum?
Desine mirari, posito quod candida uino

Atracis ambiguos traxit in arma uiros.
Nec mihi silua domus, nec equo mea membra cohaerent.
Vix a te uideor posse tenere manus.
Quae tibi sint facienda tamen cognosce. nec euris
Da mea nec tepidis uerba ferenda notis.
Ante ueni quam uir. nec quid, si ueneris ante,
Possit agi, uideo. sed tamen ante ueni.
Cum premet ille torum, uultu comes ipsa modesto
Ibis, ut accumbas, clam mihi tange pedem.
Me specta nutusque meos uultumque loquacem.
Excipe furtiuas et refer ipsa notas.
Verba superciliis sine uoce loquentia dicam.
Verba leges digitis. uerba notata mero.
Cum tibi succurret ueneris lasciuia nostrae,
Purpureas tenero pollice tange genas.
Siquid erit, de me tacita quod mente loquaris,
Pendeat extrema mollis ab aure manus.
Cum tibi quae faciam, mea lux, dicamue placebunt,
Versetur digitis anulus usque tuis.
Tange manu mensam, tangunt quo more precantes,
Optabis merito cum mala multa uiro.
Quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse iubeto.
Tu puerum leuiter posce, quod ipsa uoles.
Quae tu reddideris, ego primus pocula sumam,
Et qua tu biberis, hac ego parte bibam.
Si tibi forte dabit, quod praegustauerit ipse,
Reice libatos illius ore cibos.
Nec premat inpositis sinito tua colla lacertis,

Mite nec in rigido pectore pone caput.
Nec sinus admittat digitos habilesue papillae.
Oscula praecipue nulla dedisse uelis.
Oscula si dederis, fiam manifestus amator,
Et dicam 'mea sunt', iniciamque manum.
Haec tamen aspiciam. sed quae bene pallia celant,
Illa mihi caeci causa timoris erunt.
Nec femori committe femur, nec crure cohaere,
Nec tenerum duro cum pede iunge pedem.
Multa miser timeo, quia feci multa proterue.
Exemplique metu torqueor ecce mei.
Saepe mihi dominaeque meae properata uoluptas
Veste sub iniecta dulce peregit opus.
Hoc tu non facies. sed ne fecisse puteris,
Conscia de tergo pallia deme tuo.
Vir bibat usque roga. precibus tamen oscula desint.
Dumque bibit, furtim, si potes, adde merum.
Si bene conpositus somno uinoque iacebit,
Consilium nobis resque locusque dabunt.
Cum surges abitura domum, surgemus et omnes,
In medium turbae fac memor agmen eas.
Agmine me inuenies aut inuenieris in illo.
Quidquid ibi poteris tangere, tange mei.
Me miserum! monui, paucas quod prosit in horas.
Separor a domina nocte iubente mea.
Nocte uir includet. lacrimis ego maestus ab ortis,
Qua licet, ad saeuas prosequar usque fores.
Oscula iam sumet. iam non tantum oscula sumet.

Quod mihi das furtim. iure coacta dabis.
Verum inuita dato – potes hoc — similisque coactae.
Blanditiae taceant sitque maligna uenus.
Si mea uota ualent, illum quoque ne iuuet, opto.
Si minus, at certe te iuuet inde nihil.
Sed quaecumque tamen noctem fortuna sequetur,
Cras mihi constanti uoce dedisse nega.

V.

Aestus erat, mediamque dies exegerat horam.
Adposui medio membra leuanda toro.
Pars adaperta fuit pars altera clausa fenestrae,
Quale fere siluae lumen habere solent,
Qualia sublucent fugiente crepuscula Phoebo,
Aut ubi nox abiit nec tamen orta dies.
Illa uerecundis lux est praebenda puellis,
Qua timidus latebras speret habere pudor.
Ecce Corinna uenit tunica uelata recincta
Candida diuidua colla tegente coma,
Qualiter in thalamos famosa Semiramis isse
Dicitur et multis Lais amata uiris.
Deripui tunicam. nec multum rara nocebat.
Pugnabat tunica sed tamen illa tegi.
Quae cum ita pugnaret, tamquam quae uincere nollet,
Victast non aegre proditione sua.
Vt stetit ante oculos posito uelamine nostros,
In toto nusquam corpore menda fuit.

Quos umeros quales uidi tetigique lacertos!
Forma papillarum quam fuit apta premi!
Quam castigato planus sub pectore uenter!
Quantum et quale latus! quam iuuenale femur!
Singula quid referam? nil non laudabile uidi,
Et nudam pressi corpus ad usque meum.
Caetera quis nescit? lassi requieuimus ambo.
Proueniant medii sic mihi saepe dies.

VI.

Ianitor indignum dura religate catena.
Difficilem mota cardine pande forem.
Quod precor, exiguumst. aditu fac ianua paruo
Obliquum capiat semadaperta latus.
Longus amor tales corpus tenuauit in usus,
Aptaque subducto corpore membra dedit.
Ille per excubias custodum leniter ire
Monstrat. inoffensos dirigit ille pedes.
At quondam noctem simulacraque nana timebam.
Mirabar. tenebris quisquis iturus erat.
Risit, ut audirem. tenera cum matre Cupido
Et leuiter 'fies tu quoque fortis' ait.
Nec mora. uenit amor. non umbras nocte uolantis,
Non timeo strictas in mea fata manus.
Te nimium lentum timeo. tibi blandior uni.
Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.
Aspice — et, ut uideas, inmitia claustra relaxa —

Vda sit ut lacrimis ianua facta meis.
Certe ego, cum posita stares ad uerbera ueste,
Ad dominam pro te uerba tremente tuli.
Ergo quae ualuit pro te quoque gratia quondam,
Heu facinus! pro me nunc ualet illa parum?
Redde uicem meritis. grato licet esse, quod optas.
Tempora noctis eunt. excute poste seram!
Excute! sic umquam longa releuere catena,
Nec tibi perpetuo serua bibatur aqua!
Ferreus orantem nequiquam, ianitor, audis.
Roboribus duris ianua fulta riget.
Vrbibus obsessis clausae munimina portae
Prosunt. in media pace quid arma times?
Quid facies hosti, qui sic excludis amantem?
Tempora noctis eunt. excute poste seram!
Non ego militibus uenio comitatus et armis.
Solus eram, si non saeuus adesset Amor.
Hunc ego, si cupiam, nusquam dimittere possum.
Ante uel a membris diuidar ipse meis.
Ergo Amor et modicum circa mea tempora uinum
Mecumst et madidis lapsa corona comis.
Arma quis haec timeat? quis non eat obuius illis?
Tempora noctis eunt. excute poste seram!
Lentus es, an somnus, qui te male perdat, amantis
Verba dat in uentos aure repulsa tua?
At, memini, primo, cum te celare uolebam,
Peruigil in mediae sidera noctis eras.
Forsitan et tecum tua nunc requiescit amica.

Heu, melior quanto sors tua sorte mea!
Dummodo sic, in me durae transite catenae!
Tempora noctis eunt. excute poste seram!
Fallimur, an uerso sonuerunt cardine postes.
Raucaque concussae signa dedere fores?
Fallimur. inpulsast animoso ianua uento.
Ei mihi, quam longe spem tulit aura meam!
Si satis es raptae, Borea, memor Orithyiae,
Huc ades et surdas flamine tunde foris.
Vrbe silent tota, uitreoque madentia rore
Tempora noctis eunt. excute poste seram,
Aut ego iam ferroque ignique paratior ipse,
Quem face sustineo, tecta superba petam.
Nox et amor uinumque nihil moderabile suadent.
Illa pudore uacat, Liber amorque metu.
Omnia consumpsi. nec te precibusque minisque
Mouimus, o foribus durior ipse tuis?
Non te formosae decuit seruare puellae
Limina. sollicito carcere dignus eras.
[Iamque pruinosos molitur Lucifer axes
Inque suum miseros excitat ales opus.]
At tu, non laetis detracta corona capillis,
Dura super tota limina nocte iace.
Tu dominae, cum te proiectam mane uidebit,
Temporis absumpti tam male testis eris.
Qualiscumque uale sentique abeuntis honorem.
Lente nec admisso turpis amante, uale!

Vos quoque crudeles rigido cum limine postes
  Duraque conseruae ligna ualete fores.

VII.

Adde manus in uincla meas — meruere catenas
  Dum furor omnis abit, siquis amicus ades.
Nam furor in dominam temeraria brachia mouit.
  Flet mea uaesana laesa puella manu.
Tunc ego uel caros potui uiolare parentes,
  Saeua uel in sanctos uerbera ferre deos.
Quid, non et clipei dominus septemplicis Aiax
  Strauit deprensos lata per arua greges,
Et uindex in matre patris malus ultor Orestes
  Ausus in arcanas poscere tela deas?
Ergo ego digestos potui laniare capillos?
  Nec dominam motae dedecuere comae.
Sic formosa fuit. talem Schoeneida dicam
  Maenalias arcu sollicitasse feras.
Talis periuri promissaque uelaque Thesei
  Fleuit praecipites Cressa tulisse notos.
Sic nisi uittatis quod erat Cassandra capillis
  Procubuit templo, casta Minerua, tuo.
Quis mihi non 'demens!' quis non mihi 'barbar
  Ipsa nihil. pauidost lingua retenta metu. [dixi
Sed taciti fecere tamen conuicia uultus.
  Egit me lacrimis ore silente reum.
Ante meos umeris uellem cecidisse lacertos.

Vtiliter potui parte carere mei.
In mea uaesanas habui dispendia uires,
Et ualui poenam fortis in ipse meam.
Quid mihi uobiscum, caedis scelerumque ministrae?
Debita sacrilegae uincla subite manus!
An, si pulsassem minimum de plebe Quiritem,
Plecterer, in dominam ius mihi maius erit?
Pessima Tydides scelerum monimenta reliquit.
Ille deam primus perculit. alter ego.
Et minus ille nocens. mihi quam profitebar amare,
Laesast, Tydides saeuus in hoste fuit.
I nunc, magnificos uictor molire triumphos.
Cinge comam lauro uotaque redde Ioui.
Quaeque tuos currus comitatus turba sequetur,
Clamet 'io forti uicta puella uirost!'
Ante eat effuso tristis captiua capillo,
Si sinerent laesae, candida tota, genae.
Aptius inpressis fuerat liuere labellis
Et collo blandi dentis habere notam.
Denique si tumidi ritu torrentis agebar,
Caecaque me praedam fecerat ira suam,
Nonne satis fuerat timidae inclamasse puellae?
Nec nimium rigidas intonuisse minas?
Aut tunicam summa deducere turpiter ora
Ad mediam? media zona tulisset opem.
At nunc sustinui raptis a fronte capillis
Ferreus ingenuas ungue notare genas.
Adstitit illa amens albo et sine sanguine uultu,

Caeduntur Pariis qualia saxa iugis.
Exanimis artus et membra trementia uidi,
Vt cum populeas uentilat aura comas,
Vt leni zephyro gracilis uibratur arundo,
Summaue cum tepido stringitur unda noto.
Suspensaeque diu lacrimae fluxere per ora,
Qualiter umecta de niue manat aqua.
Tunc ego me primum coepi sentire nocentem
Sanguis erat lacrimae quas dabat illa meus.
Ter tamen ante pedes uolui procumbere supplex,
Ter formidatas reppulit illa manus.
At tu ne dubita – minuet uindicta dolorem –
Protinus in uoltus unguibus ire meos.
Nec nostris oculis nec nostris parce capillis.
Quamlibet infirmas adiuuet ira manus.
Neue mei sceleris tam tristia signa supersint,
Pone recompositas in statione comas.

VIII.

Est quaedam – quicumque uolet cognoscere lenam,
Audiat! – est quaedam nomine Dipsas anus.
Ex re nomen habet. nigri non illa parentem
Memnonis in roseis sobria uidit equis.
Illa magas artes Aeaeaque carmina nouit,
Inque caput liquidas arte recuruat aquas.
Scit bene, quid gramen, quid torto concita rhombo
Licia, quid ualeat uirus amantis equae.

Cum uoluit, toto glomerantur nubila caelo.
Cum uoluit, puro fulget in orbe dies.
Sanguine, siqua fides, stellantia sidera uidi.
Purpureus Lunae sanguine uultus erat.
Hanc ego nocturnas uersam uolitare per umbras
Suspicor et pluma corpus anile tegi.
Suspicor, et famast. oculis quoque pupula duplex
Fulminat, et gemino lumen ab orbe micat.
Euocat antiquis proauos atauosque sepulchris,
Et solidam longo carmine findit humum.
Haec sibi proposuit thalamos temerare pudicos.
Nec tamen eloquio lingua nocente caret.
Fors me sermoni testem dedit. illa monebat
Talia — me duplices occuluere fores —
'Scis here te, mea lux, iuueni placuisse beato?
Haesit. et in uoltu constitit usque tuo.
Et cur non placeas? nulli tua forma secundast.
Me miseram, dignus corpore cultus abest!
Tam felix esses quam formosissima uellem
Non ego te facta diuite pauper ero.
Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis.
Mars abiit. signo nunc Venus apta suo.
Prosit ut adueniens — en aspice — diues amator
Te cupiit. curae, quid tibi desit, habet.
Est etiam facies, quae se tibi conparet, illi.
Si te non emptam uellet, emendus erat.'
Erubuit. 'decet alba quidem pudor ora. sed iste,
Si simules. prodest. uerus obesse solet.

Cum bene deiectis gremium spectaris ocellis.
Quantum quisque ferat, respiciendus erit.
Forsitan inmundae Tatio regnante Sabinae
Noluerint habiles pluribus esse uiris.
Nunc Mars externis animos exercet in armis
At Venus Aeneae regnat in urbe sui.
Ludunt formosae. castast, quam nemo rogauit.
Aut, si rusticitas non uetat, ipsa rogat.
Has quoque, quas frontis rugas in uertice portas,
Excute. de rugis crimina multa cadent.
[Penelope iuuenum uires temptabat in arcu.
Qui latus argueret, corneus arcus erat.]
Labitur occulte fallitque uolubilis aetas,
Vt celer admissis labitur amnis aquis.
Aera nitent usu. uestis bona quaerit haberi.
Canescunt turpi tecta relicta situ.
Forma, nisi admittas, nullo exercente senescit.
Nec satis effectus unus et alter habent.
Certior e multis, nec tam inuidiosa rapinast.
Plena uenit canis de grege praeda lupis.
Ecce, quid iste tuus praeter noua carmina uates
Donat? amatoris milia multa leges.
Ipse deus uatum palla spectabilis aurea
Tractat inauratae consona fila lyrae.
Qui dabit, ille tibi magno sit maior Homero.
Crede mihi, res est ingeniosa dare.
Nec tu, siquis erit capitis mercede redemptus,
Despice — gypsati crimen inane pedis —.

Nec te decipiant ueteris plena atria cerae.
Tolle tuos tecum, pauper amator, auos!
Qui, quia pulcher erit, poscet sine munere noctem,
Quod det, amatorem flagitet ante suum.
Parcius exigito pretium, dum retia tendis,
Ne fugiant. captos legibus ure tuis.
Nec nocuit simulatus amor. sine, credat amari.
At caue, ne gratis hic tibi constet amor.
Saepe nega noctes. capitis modo finge dolorem,
Et modo, quae causas praebeat, Isis erit.
Mox recipe, ut nullum patiendi colligat usum,
Neue relentescat saepe repulsus amor.
Surda sit oranti tua ianua, laxa ferenti.
Audiat exclusi uerba receptus amans.
Et quasi laesa prior nonnumquam irascere laeso.
Vanescet culpa culpa repensa tua.
Sed numquam dederis spatiosum tempus in iram.
Saepe simultates ira morata facit.
Quin etiam discant oculi lacrimare coacti,
Vt faciant udas ille uel ille genas.
Nec, siquem falles, tu periurare timeto.
Commodat in lusus numina surda Venus.
Seruus et ad partes sollers ancilla parentur,
Qui doceant, apte quid tibi possit emi,
Et sibi pauca rogent. multos si pauca rogabunt,
Postmodo de stipula grandis aceruus erit.
Et soror et mater, nutrix quoque carpat amantem.
Fit cito per multas praeda petita manus.

Cum te deficient poscendi munera causae,
  Natalem libo testificare tuum.
Ne securus amet nullo riuale, caueto.
  Non bene, si tollas proelia, durat amor.
Ille uiri uideat toto uestigia lecto
  Factaque lasciuis liuida colla notis.
Munera praecipue uideat, quae miserit alter.
  Si dederit nemo, Sacra roganda uiast.
Cum multa abstuleris, ut non tamen omnia donet,
  Quod numquam reddas, commodet, ipsa roga.
Lingua iuuet mentemque tegat. blandire noceque.
  Impia sub dulci melle uenena latent.
Haec si praestiteris usu mihi cognita longo,
  Nec tulerint uoces uentus et aura meas,
Saepe mihi dices uiuae bene, saepe rogabis,
  Vt mea defunctae molliter ossa cubent.'
Vox erat in cursu, cum me mea prodidit umbra.
  At nostrae uix se continuere manus,
Quin albam raramque comam lacrimosaque uino
  Lumina rugosas distraherentque genas.
Di tibi dent nullosque lares inopemque senectam
  Et longas hiemes perpetuamque sitim!

VIIII.

Militat omnis amans, et habet sua castra Cupido,
  Attice. crede mihi, militat omnis amans.
Quae bellost habilis, Veneri quoque conuenit aetas.

Turpe senex miles, turpe senilis amor.
Quos petiere duces annos in milite forti,
Hos petit in socio bella puella uiro.
Peruigilant ambo. terra requiescit uterque.
Ille fores dominae seruat, at ille ducis.
Militis officium longast uia. mitte puellam,
Strenuus exempto fine sequetur amans.
Ibit in aduersos montes duplicataque nimbo
Flumina, congestas exteret ille niues.
Nec freta pressurus tumidos causabitur euros
Aptaque uerrendis sidera quaeret aquis.
Quis nisi uel miles uel amans et frigora noctis
Et denso mixtas perferet imbre niues?
Mittitur infestos alter speculator in hostes,
In riuale oculos alter ut hoste tenet.
Ille graues urbes hic durae limen amicae
Obsidet. hic portas frangit, at ille fores.
Saepe soporatos inuadere profuit hostes,
Caedere et armata uulgus inerme manu.
Sic fera Threicii ceciderunt agmina Rhesi,
Et dominum capti deseruistis equi.
Nempe maritorum somnis utuntur amantes,
Et sua sopitis hostibus arma mouent.
Custodum transire manus uigilumque cateruas
Militis et miseri semper amantis opus.
Mars dubius nec certa Venus. uictique resurgunt,
Quosque neges umquam posse iacere, cadunt.
Ergo desidiam quicumque uocabat amorem,

Desinat. ingeniist experientis amor.
[Ardet in abducta Briseide magnus Achilles.
Dum licet, Argolicas frangite, Troes, opes.]
Hector ab Andromaches conplexibus ibat ad arma,
Et galeam capiti quae daret, uxor erat.
[Summa ducum, Atrides, uisa Priameide fertur
Maenadis effusis obstipuisse comis.
Mars quoque deprensus fabrilia uincula sensit.
Notior in caelo fabula nulla fuit.]
Ipse ego segnis eram discinctaque in otia natus.
Mollierant animos lectus et umbra meos.
Inpulit ignauum formosae cura puellae
Iussit et in castris aere merere suis.
Inde uides agilem nocturnaque bella gerentem.
Qui nolet fieri desidiosus, amet.

X.

Qualis ab Eurota Phrygiis auecta carinis
Coniugibus belli causa duobus erat,
Qualis erat Lede, quam plumis abditus albis
Callidus in falsa lusit adulter aue,
Qualis Amymone siccis errauit in agris,
Cum premeret summi uerticis urna comas,
Talis eras. aquilamque in te taurumque timebam
Et quicquid magno de Ioue fecit amor.
Nunc timor omnis abest, animique resanuit error,
Nec facies oculos iam capit ista meos.

Cur sim mutatus, quaeris? quia munera poscis
  Haec te non patitur causa placere mihi.
Donec eras simplex, animum cum corpore amaui.
  Nunc mentis uitio laesa figura tuast.
Et puer est et nudus Amor. sine sordibus annos
  Et nullas uestes, ut sit apertus, habet.
Quid puerum Veneris pretio prostare iubetis?
  Quo pretium condat, non habet ille sinum.
Nec Venus apta feris Veneris nec filius armis.
  Non decet inbelles aera merere deos.
Stat meretrix certo cuiuis mercabilis aere,
  Et miseras iusso corpore quaerit opes.
Deuouet imperium tamen haec lenonis auari,
  Et quod uos facitis sponte, coacta facit.
Sumite in exemplum pecudes ratione carentes.
  Turpe erit, ingenium mitius esse feris.
Non equa munus equom, non taurum uacca poposcit,
  Non aries placitam munere captat ouem.
Sola uiro mulier spoliis exultat ademptis.
  Sola locat noctes, sola locanda uenit.
Et uendit, quod utrumque iuuat, quod uterque petebat,
  Et pretium, quanti gaudeat ipsa, facit.
Quae uenus ex aequo uenturast grata duobus.
  Altera cur illam uendit et alter emit?
Cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa uoluptas,
  Quam socio motu femina uirque ferunt?
Non bene conducti uendunt periuria testes.
  Non bene selecti iudicis arca patet.

Turpe reos empta miseros defendere lingua.
Quod faciat magnas turpe tribunal opes.
Turpe tori reditu census augere paternos
Et faciem lucro prostituisse suam.
Gratia pro rebus merito debetur inemptis.
Pro male conducto gratia nulla toro.
Omnia conductor soluit. mercede soluta
Non manet officio debitor ille tuo.
Parcite, formosae, pretium pro nocte pacisci.
Non habet euentus sordida praeda bonos.
Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,
Vt premerent sacrae uirginis arma caput.
E quibus exierat traiecit uiscera ferro
Filius. et poenae causa monile fuit.
Nec tamen indignumst a diuite praemia posci.
Munera poscenti quod dare possit, habet.
Carpite de plenis pendentes uitibus uuas,
Praebeat Alcinoi poma benignus ager.
Officium pauper numerat studiumque fidemque.
Quod quis habet, dominae conferat omne suae.
Est quoque carminibus meritas celebrare puellas
Dos mea. quam uolui, nota fit arte mea.
Scindentur uestes, gemmae frangentur et aurum.
Carmina quam tribuent, fama perennis erit.
Nec dare sed pretium posci dedignor et odi.
Quod nego poscenti, desine uelle, dabo

XI.

Colligere incertos et in ordine ponere crines
Docta neque ancillas inter habenda Nape
. Inque ministeriis furtiuae cognita noctis
Vtilis et dandis ingeniosa notis,
Saepe uenire ad me dubitantem hortata Corinnam,
Saepe laboranti fida reperta mihi.
Accipe et ad dominam peraratas mane tabellas
Perfer et obstantes sedula pelle moras.
Nec silicum uenae nec durum in pectore ferrum
Nec tibi simplicitas ordine maior adest
Credibilest et te sensisse Cupidinis arcus.
In me militiae signa tuere tuae.
Si quaeret, quid agam, spe noctis uiuere dices.
Cetera fert blanda cera notata manu.
Dum loquor, hora fugit. uacuae bene redde tabellas
Verum continuo fac tamen illa legat.
Aspicias oculos mando frontemque legentis.
E tacito uultu scire futura licet.
Nec mora, perlectis rescribat multa, iubeto.
Odi, cum late splendida cera uacat.
Comprimat ordinibus uersus, oculosque moretur
Margine in extremo littera rasa meos.
Quid digitos opus est graphio lassare tenendo?
Hoc habeat scriptum tota tabella 'ueni!'
Non ego uictrices lauro redimire tabellas
Nec Veneris media ponere in aede morer.

Subscribam 'Veneri fidas sibi Naso ministras
  Dedicat. at nuper uile fuistis acer.'

XII.

Flete meos casus! tristes rediere tabellae.
  Infelix hodie littera posse negat.
Omina sunt aliquid. modo cum discedere uellet,
  Ad limen digitos restitit icta Nape.
Missa foras iterum limen transire memento
  Cautius atque alte sobria ferre pedem.
Ite hinc, difficiles funebria ligna tabellae
  Tuque negaturis cera referta notis,
Quam, puto, de longae collectam flore cicutae
  Melle sub infami Corsica misit apis.
At tamquam minio penitus medicata rubebas.
  Ille color uere sanguinulentus erat.
Proiectae triuiis iaceatis, inutile lignum,
  Vosque rotae frangat praetereuntis onus.
Illum etiam, qui uos ex arbore uertit in usum,
  Conuincam puras non habuisse manus.
Praebuit illa arbor misero suspendia collo
  Carnifici diras praebuit illa cruces.
Illa dedit turpes raucis bubonibus umbras.
  Volturis in ramis et strigis oua tulit.
His ego commisi nostros insanus amores
  Molliaque ad dominam uerba ferenda dedi?
Aptius hae capiant uadimonia garrula cerae,

Quas aliquis duro cognitor ore legat.
Inter ephemeridas melius tabulasque iacerent,
In quibus absumptas fleret auarus opes.
Ergo ego uos rebus duplices pro nomine sensi.
Auspicii numerus non erat ipse boni.
Quid precer iratus, nisi uos cariosa senectus
Rodat et inmundo cera sit alba situ!

XIII.

Iam super oceanum uenit a seniore marito,
Flaua pruinoso quae uehit axe diem.
Cur properas, Aurora? mane! sic Memnonis umbris
Annua sollemni caede parentet auis.
Nunc iuuat in teneris dominae iacuisse lacertis.
Si quando, lateri nunc bene iuncta meost.
Nunc etiam somni pingues et frigidus aer,
Et liquidum tenui gutture cantat auis.
Cur properas, ingrata uiris, ingrata puellis?
Roscida purpurea supprime lora manu!
Prima bidente uides oneratos arua colentes.
Prima uocas tardos sub iuga panda boues.
Tu pueros somno fraudas tradisque magistris,
Vt subeant tenerae uerbera saeua manus.
Ante tuos ortus melius sua sidera seruat
Nauita nec media nescius errat aqua.
Te surgit quamuis lassus ueniente uiator
Et miles saeuas aptat ad arma manus.

Atque eadem sponsu uinctos ante atria mittis,
  Vnius ut uerbi grandia damna ferant.
Nec tu consulto nec tu iucunda diserto.
  Cogitur ad lites surgere uterque nouas.
Tu, cum feminei possint cessare labores,
  Lanificam reuocas ad sua pensa manum.
Omnia perpeterer. sed surgere mane puellas
  Quis, nisi cui non est ulla puella, ferat?
Optaui quotiens, ne nox tibi cedere uellet,
  Ne fugerent uultus sidera mota tuos!
Optaui quotiens, aut uentus frangeret axem,
  Aut caderet spissa nube retentus equus!
Inuida, cur properas? quod erat tibi filius ater,
  Materni fuerat pectoris ille color.
Tithono uellem de te narrare liceret.
  Femina non caelo turpior ulla foret.
Illum dum refugis, longo quia grandior aeuo,
  Surgis ad inuisas a sene mane rotas.
At si, quem malis, Cephalum complexa teneres,
  Clamares 'lente currite, noctis equi.'
Cur ego plectar amans, si uir tibi marcet ab annis
  Num me nupsisti conciliante seni?
Aspice, quot somnos iuueni donarit amato
  Luna. neque illius forma secunda tuae.
Ipse deum genitor, ne te tam saepe uideret,
  Commisit noctes in sua uota duas.
Iurgia finieram. scires audisse. rubebat.
  Nec tamen adsueto tardius orta dies.

XIIII.

Dicebam 'medicare tuos desiste capillos.'
Tingere quam possis, iam tibi nulla comast.
At si passa fores, quid erat spatiosius illis?
Contigerant imum, qua patet usque, latus.
Quid quod erant tenues et quos ornare timeres,
Vela colorati qualia Seres habent,
Vel pede quod gracili deducit aranea filum,
Cum leue deserta sub trabe nectit opus.
Nec tamen ater erat nec erat tamen aureus ille,
Sed quamuis neuter mixtus uterque color,
Qualem cliuosae madidis in uallibus Idae
Ardua derepto cortice cedrus habet.
Adde quod et dociles et centum flexibus apti
Et tibi nullius causa doloris erant.
Non acus abrupit, non uallum pectinis illos.
Ornatrix tuto corpore semper erat.
Ante meos saepest oculos ornata, nec umquam
Bracchia derepta saucia fecit acu.
Saepe etiam nondum digestis mane capillis
Purpureo iacuit semisupina toro.
Tum quoque erat neglecta decens, ut Threcia Bacche
Cum temere in uiridi gramine lassa iacet.
Cum graciles essent tamen et lanuginis instar,
Heu, mala uexatae quanta tulere comae!
Quam se praebuerunt ferro patienter et igni,
Vt fieret torto nexilis orbe sinus!

Clamabam 'scelus est istos, scelus urere crines.
Sponte decent. capiti, ferrea, parce tuo.
Vim procul hinc remoue. non est, qui debeat uri.
Erudit admotas ipse capillus acus.'
Formosae periere comae, quas uellet Apollo,
Quas uellet capiti Bacchus inesse suo.
Illis contulerim, quas quondam nuda Dione
Pingitur umenti sustinuisse manu.
Quid male dispositos quereris periisse capillos?
Quid speculum maesta ponis, inepta, manu?
Non bene consuetis a te spectaris ocellis.
Vt placeas, debes immemor esse tui.
Non te cantatae laeserunt pelicis herbae,
Non anus Haemonia perfida lauit aqua.
Nec tibi uis morbi nocuit — procul omen abesto —,
Nec minuit densas inuida lingua comas.
Facta manu culpaque tua dispendia sentis.
Ipsa dabas capiti mixta uenena tuo.
Nunc tibi captiuos mittet Germania crines.
Tuta triumphatae munere gentis eris.
O quam saepe comas aliquo mirante rubebis,
Et dices 'empta nunc ego merce probor.
Nescio quam pro me laudat nunc iste Sygambram.
Fama tamen memini cum fuit ista mea.'
Me miserum! lacrimas male continet, oraque dextra
Protegit, ingenuas picta rubore genas.
Sustinet antiquos gremio spectatque capillos,
Ei mihi, non illo munera digna loco.

Collige cum uultu mentem! reparabile damnumst.
Postmodo natiua conspiciere coma.

XV.

Quid mihi, liuor edax, ignauos obicis annos,
Ingeniique uocas carmen inertis opus?
Non me more patrum, dum strenua sustinet aetas,
Praemia militiae puluerulenta sequi
Nec me uerbosas leges ediscere nec me
Ingrato uocem prostituisse foro.
Mortalest, quod quaeris, opus. mihi fama perennis
Quaeritur, in toto semper ut orbe canar.
Viuet Maeonides, Tenedos dum stabit et Ide,
Dum rapidas Simois in mare uoluet aquas.
Viuet et Ascraeus, dum mustis uua tumebit,
Dum cadet incurua falce resecta ceres.
Battiades semper toto cantabitur orbe.
Quamuis ingenio non ualet, arte ualet.
Nulla Sophocleo ueniet iactura cothurno.
Cum sole et luna semper Aratus erit.
Dum fallax seruus durus pater improba lena
Viuent et meretrix blanda, Menandros erit.
Ennius arte carens animosique Attius oris
Casurum nullo tempore nomen habent.
Varronem primamque ratem quae nesciet aetas
Aureaque Aesonio terga petita duci?
Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,

Exitio terras cum dabit una dies.
Tityrus et fruges Aeneiaque arma legentur,
Roma triumphati dum caput orbis erit.
Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
Discentur numeri, culte Tibulle, tui.
Gallus et Hesperiis et Gallus notus Eois
Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.
Ergo cum silices, cum dens patientis aratri
Depereant aeuo, carmina morte carent.
Cedant carminibus reges regumque triumphi,
Cedat et auriferi ripa benigna Tagi.
Vilia miretur uulgus. mihi flauus Apollo
Pocula Castalia plena ministret aqua,
Sustineamque coma metuentem frigora myrtum,
Aque ita sollicito multus amante legar.
Pascitur in uiuis liuor. post fata quiescit,
Cum suus ex merito quemque tuetur honos.
Ergo etiam cum me supremus adederit ignis,
Viuam, parsque mei multa superstes erit.

LIBER SECVNDVS.

I.

Hoc quoque composui Paelignis natus aquosis,
Ille ego nequitiae Naso poeta meae.
Hoc quoque iussit Amor. procul hinc, procul este,
Non estis teneris apta, theatra, modis. [seuera!

Me legat in sponsi facie non frigida uirgo
Et rudis ignoto tactus amore puer.
Atque aliquis iuuenum, quo nunc ego, saucius arcu
Agnoscat flammae conscia signa suae,
Miratusque diu 'quo' dicat 'ab indice doctus
Conposuit casus iste poeta meos?'
Ausus eram, memini, caelestia dicere bella
Centimanumque Gyan — et satis oris erat —,
Cum male se Tellus ultast, ingestaque Olympo
Ardua deuexum Pelion Ossa tulit.
In manibus nimbos et cum Ioue fulmen habebam,
Quod bene pro caelo mitteret ille suo.
Clausit amica fores. ego cum Ioue fulmen omisi.
Excidit ingenio Iuppiter ipse meo.
Iuppiter, ignoscas. nil me tua bella iuuabant.
Clausa tuo maius ianua fulmen habet.
Blanditias elegosque leuis, mea tela, resumpsi.
Mollierunt duras lenia uerba fores.
Carmina sanguineae deducunt cornua lunae,
Et reuocant niueos Solis euntis equos.
Carmine dissiliunt abruptis faucibus angues,
Inque suos fontes uersa recurrit aqua.
Carminibus cessere fores, insertaque posti,
Quamuis robur erat, carmine uicta serast.
Quid mihi profuerit uelox cantatus Achilles?
Quid pro me Atrides alter et alter agent
Quique tot errando quot bello perdidit annos
Raptus et Haemoniis flebilis Hector equis?

At facie tenerae laudata saepe puellae
Ad uatem pretium carminis ipsa uenit.
Magna datur merces. heroum clara ualete
Nomina. non aptast gratia uestra mihi.
Ad mea formosos uultus adhibete puellae
Carmina, purpureus quae mihi dictat Amor.

II.

Quem penes est dominam seruandi cura, Bagoe,
Dum perago tecum pauca sed apta, uaca.
Hesterna uidi spatiantem luce puellam
Illa, quae Danai porticus agmen habet.
Protinus, ut placuit, misi scriptoque rogaui.
Rescripsit trepida 'non licet' illa manu.
Et, cur non liceat, quaerenti reddita causast,
Quod nimium dominae cura molesta tuast.
Si sapis, o custos, odium — mihi crede — mereri
Desine. quem metuit quisque, perisse cupit.
Vir quoque non sapiens. quid enim seruare labor
Vnde nihil, quamuis non tueare, perit?
Sed gerat ille suo morem furiosus amori,
Et castum multis quod placet esse putet.
Huic furtiua tuo libertas munere detur,
Quam dederis illi, reddat ut illa tibi.
Conscius esse uelis, dominast obnoxia seruo.
Conscius esse times? dissimulare licet.
Scripta leget secum. matrem misisse putato.

Venerit ignotus. postmodo notus eat.
Ibit ad affectam, quae non languebit, amicam.
Visat! iudiciis aegra sit illa tuis.
Si faciet tarde, ne te mora longa fatiget.
Inposita gremio stertere fronte potes.
Nec tu, linigeram fieri quid possit ad Isim,
Quaesieris. nec tu curua theatra time.
Conscius assiduos commissi tollet honores.
Quis minor est autem quam tacuisse labor?
Ille placet uersatque domum neque uerbera sentit,
Ille potens. alii sordida turba iacent.
Huic, uerae ut lateant causae, finguntur inanes,
Atque ambo domini quod probat una probant.
Cum bene uir traxit uultum rugasque coegit,
Quod uoluit fieri blanda puella facit.
Sed tamen interdum tecum quoque iurgia nectat
Et simulet lacrimas carnificemque uocet.
Tu contra obicies, quae tuto diluat illa.
In uerum falso crimine deme fidem.
Sic tibi semper honos, sic alta peculia crescent.
Haec fac, in exiguo tempore liber eris.
Aspicis indicibus nexas per colla catenas?
Squalidus orba fide pectora carcer habet.
Quaerit aquas in aquis et poma fugacia captat
Tantalus. hoc illi garrula lingua dedit.
Dum nimium seruat custos Iunonius Ion,
Ante suos annos occidit. illa deast.
Vidi ego compedibus liuentia crura gerentem,

Vnde uir incestum scire coactus erat.
Poena minor merito. nocuit mala lingua duobus.
Vir doluit. famae damna puella tulit.
Crede mihi, nulli sunt crimina grata marito,
Nec quemquam, quamuis audiat, illa iuuant.
Seu tepet, indicium securas perdis ad aures,
Siue amat, officio fit miser ille tuo.
Culpa nec ex facili quamuis manifesta probatur.
Iudicis illa sui tuta fauore uenit.
Viderit ipse licet, credet tamen ille neganti,
Damnabitque oculos et sibi uerba dabit.
Adspiciat dominae lacrimas, plorabit et ipse
Et dicet 'poenas garrulus iste dabit!'
Quid dispar certamen inis? tibi uerbera uicto
Adsunt. in gremio iudicis illa sedet.
Non scelus adgredimur, non ad miscenda coimus
Toxica, non stricto fulminat ense manus.
Quaerimus, ut tuto per te possimus amare.
Quid precibus nostris mollius esse potest?

III.

Ei mihi, quod dominam nec uir nec femina seruas,
Mutua nec Veneris gaudia nosse potes!
Qui primus pueris genitalia membra recidit,
Vulnera, quae fecit, debuit ipse pati.
Mollis in obsequium facilisque rogantibus esses,
Si tuus in quauis praetepuisset amor.

Non tu natus equo, non fortibus utilis armis,
Bellica non dextrae conuenit hasta tuae.
Ista mares tractent. tu spes depone uiriles.
Sunt tibi cum domina signa ferenda tua.
Hanc imple meritis. huius tibi gratia prosit.
Si careas illa, quis tuus usus erit?
Est etiam facies, sunt apti lusibus anni.
Indignast pigro forma perire situ.
Fallere te potuit, quamuis habeare molestus.
Non caret effectu, quod uoluere duo.
Aptius ut fuerit precibus temptasse, rogamus,
Dum bene ponendi munera tempus habes.

IIII.

Non ego mendosos ausim defendere mores
Falsaque pro uitiis arma mouere meis.
Confiteor — siquid prodest delicta fateri!
In mea nunc demens crimina fassus eo.
Odi, nec possum cupiens non esse, quod odi.
Heu quam, quae studeas ponere, ferre grauest!
Nam desunt uires ad me mihi iusque regendum.
Auferor ut rapida concita puppis aqua.
Non est certa meos quae forma inuitet amores.
Centum sunt causae, cur ego semper amem.
Siue aliquast oculos in se deiecta modestos,
Vror, et insidiae sunt pudor ille meae.
Siue procax aliquast, capior, quia rustica non est,

Spemque dat in molli mobilis esse toro.
Aspera si uisast rigidasque imitata Sabinas,
Velle sed ex alto dissimulare puto.
Siue es docta, places raras dotata per artes,
Siue rudis, placita's simplicitate tua.
Est, quae Callimachi prae nostris rustica dicat
Carmina. cui placeo, protinus ipsa placet.
Est etiam, quae me uatem et mea carmina culpet.
Culpantis cupiam sustinuisse femur.
Molliter incedit. motu capit. altera durast.
At poterit tacto mollior esse uiro.
Haec quia dulce canit flectitque facillima vocem.
Oscula cantanti rapta dedisse uelim.
Haec querulas habili percurrit pollice chordas.
Tam doctas quis non possit amare manus?
Illa placet gestu numerosaque brachia ducit
Et tenerum molli torquet ab arte latus.
Vt taceam de me, qui causa tangor ab omni,
Illic Hippolytum pone, Priapus erit.
Tu, quia tam longa's, ueteres heroidas aequas.
Et potes in toto multa iacere toro.
Haec habilis breuitate suast. corrumpor utraque.
Conueniunt uoto longa breuisque meo.
Non est culta. subit, quid cultae accedere possit.
Ornatast. dotes exhibet ipsa suas.
Candida me capiet, capiet me flaua puella,
Est etiam in fusco grata colore uenus.
Seu pendent niuea pulli ceruice capilli,

Leda fuit nigra conspicienda coma,
Seu flauent, placuit croceis Aurora capillis.
Omnibus historiis se meus aptat amor.
Me noua sollicitat, me tangit serior aetas.
Haec melior specie corporis, illa sapit.
Denique quas tota quisquam probet urbe puellas,
Noster in has omnis ambitiosus amor.

V.

Nullus amor tantist — abeas, pharetrate Cupido —,
Vt mihi sint totiens maxima uota mori.
Vota mori mea sunt, cum te peccare recordor,
Ei mihi perpetuum nata puella malum!
Non mihi delatae nudant tua facta tabellae,
Nec data furtiue munera crimen habent.
O utinam arguerem sic ut non uincere possem!
Me miserum, quare tam bona causa meast?
Felix, qui quod amat defendere fortiter audet,
Cui sua 'non feci' dicere amica potest.
Ferreus est nimiumque suo fauet ille dolori,
Cui petitur uicta palma cruenta rea.
Ipse miser uidi, cum me dormire putares,
Sobrius apposito crimina uestra mero.
Multa supercilio uidi uibrante loquentes.
Nutibus in uestris pars bona uocis erat.
Non oculi tacuere tui, conscriptaque uino
Mensa, nec in digitis littera nulla fuit.

Sermonem agnoui quod non uideatur agentem
Verbaque pro certis iussa ualere notis
Iamque frequens ierat mensa conuiua relicta.
Compositi iuuenes unus et alter erant.
Inproba tum uero iungentes oscula uidi —
Illa mihi lingua nexa fuisse liquet —,
Qualia non fratri tulerit germana seuero,
Sed tulerit cupido mollis amica uiro,
Qualia credibilest non Phoebum ferre Dianae,
Sed Venerem Marti saepe tulisse suo.
'Quid facis?' exclamo 'quo nunc mea gaudia differs
Iniciam dominas in mea iura manus.
Haec tibi sunt mecum, mihi sunt communia tecum
In bona cur quisquam tertius ista uenit?'
Hoc ego, quaeque dolor linguae dictauit. at illi
Conscia purpureus uenit in ora pudor,
Quale coloratum Tithoni coniuge caelum
Subrubet aut sponso uisa puella nouo,
Quale rosae fulgent inter sua lilia mixtae
Aut ubi cantatis Luna laborat equis
Aut quod, ne longis flauescere possit ab annis,
Maeonis Assyrium femina tinxit ebur.
Hic erat aut alicui color ille simillimus horum,
Et numquam casu pulchrior illa fuit.
Spectabat terram. terram spectare decebat.
Maesta erat in uultu. maesta decenter erat.
Sicut erant — et erant culti —, laniare capillos
Et fuit in teneras impetus ire genas.

Vt faciem uidi, fortes cecidere lacerti.
Defensast armis nostra puella suis.
Qui modo saeuus eram, supplex ultroque rogaui,
Oscula ne nobis deteriora daret.
Risit, et ex animo dedit optima. qualia possent
Excutere irato tela trisulca Ioui.
Torqueor infelix, ne tam bona senserit alter,
Et uolo non ex hac illa fuisse nota.
Haec quoque, quam docui, multo meliora fuerunt,
Et quiddam uisast addidicisse noui.
Quod nimium placuere, malumst. quod tota labellis
Lingua tuast nostris, nostra recepta tuis.
Nec tamen hoc unum doleo. non oscula tantum
Iuncta queror. quamuis haec quoque iuncta queror.
Illa nisi in lecto nusquam potuere doceri.
Nescio quis pretium grande magister habet.

VI.

Psittacus, eois imitatrix ales ab Indis,
Occidit. exequias ite frequenter, aues.
Ite, piae uolucres, et plangite pectora pinnis,
Et rigido teneras ungue notate genas.
Horrida pro maestis lanietur pluma capillis,
Pro longa resonent carmina uestra tuba.
Quod scelus Ismarii quereris, Philomela, tyranni,
Expletast annis ista querella suis.
Alitis in rarae miserum deuertere funus.

Magna sed antiquast causa doloris Itys.
Omnes, quae liquido libratis in aere cursus,
Tu tamen ante alios, turtur amice, dole.
Plena fuit uobis omni concordia vita,
Et stetit ad finem longa tenaxque fides.
Quod fuit Argolico iuuenis Phoceus Orestae,
Hoc tibi, dum licuit, psittace, turtur erat.
Quid tamen ista fides, quid rari forma coloris,
Quid uox mutandis ingeniosa sonis,
Quid iuuat, ut datus es, nostrae placuisse puell
Infelix auium gloria, nempe iaces.
Tu poteras fragiles pinnis hebetare zmaragdos
Tincta gerens rubro Punica rostra croco.
Non fuit in terris uocum simulantior ales.
Reddebas blaeso tam bene uerba sono.
Raptus es inuidia. non tu fera bella mouebas.
Garrulus et placidae pacis amator eras.
Ecce, coturnices inter sua proelia uiuunt,
Forsitan et fiant inde frequenter anus.
Plenus eras minimo. nec prae sermonis amore
In multos poteras ora uacare cibos.
Nux erat esca tibi causaeque papauera somni,
Pellebatque sitim simplicis umor aquae.
Viuit edax uultur ducensque per aera gyros
Miluus et pluuiae graculus auctor aquae,
Viuit et armiferae cornix inuisa Mineruae,
Illa quidem saeclis uix moritura nouem.
Occidit ille loquax, humanae uocis imago,

Psittacus, extremo munus ab orbe datum.
Optima prima fere Parcis rapiuntur auaris.
Implentur numeris deteriora suis.
Tristia Phylacidae Thersites funera uidit,
Iamque cinis uiuis fratribus Hector erat.
Quid referam timidae pro te pia uota puellae,
Vota procelloso per mare rapta noto?
Septima lux aderat, non exhibitura sequentem,
Et stabat uacuo iam tibi Parca colo.
Nec tamen ignauo stupuerunt uerba palato.
Clamauit moriens lingua 'Corinna, uale!'
Colle sub Elysio nigra nemus ilice frondet,
Vdaque perpetuo gramine terra uiret.
Siqua fides dubiis, uolucrum locus ille piarum
Dicitur, obscenae quo prohibentur aues.
Illic innocui late pascuntur olores
Et uiuax phoenix unica semper auis.
Explicat ipsa suas ales Iunonia pinnas,
Oscula dat cupido blanda columba mari.
Psittacus has inter nemorali sede receptus
Conuertit uolucres in sua uerba pias.
Ossa tegit tumulus, tumulus pro corpore magnus,
Quo lapis exiguus par sibi carmen habet
'Colligor ex ipso dominae placuisse sepulchro.
Ora fuere mihi plus aue docta loqui.'

VII.

Ergo sufficiam reus in noua crimina semper?
Vt uincam, totiens dimicuisse piget.
Siue ego marmorei respexi summa theatri,
Eligis e multis, unde dolere uelis.
Candida seu tacito uidit me femina uultu,
In uultu tacitas arguis esse notas.
Siquam laudaui, misero petis ungue capillos,
Si culpo, crimen dissimulare putas.
Siue bonus color est, in te quoque frigidus esse,
Seu malus, alterius dicor amore mori.
Atque ego peccati uellem mihi conscius essem.
Aequo animo poenam, qui meruere, ferunt.
Nunc temere insimulas credendoque omnia frustra
Ipsa uetas iram pondus habere tuam.
Aspice, ut auritus miserandae sortis asellus
Adsiduo domitus uerbere lentus eat.
Ecce, nouum crimen, sollers ornare Cypassis
Obicitur dominae contemerasse torum.
Di melius, quam me, si sit peccasse libido,
Sordida contemptae sortis amica iuuet!
Quis ueneris famulae conubia liber inire
Tergaque conplecti uerbere secta uelit?
Adde quod ornandis illast operata capillis,
Et tibi perdoctaest grata ministra manus.
Scilicet ancillam, quae tam tibi fida, rogarem?
Quid, nisi ut indicio iuncta repulsa foret?
Per Venerem iuro puerique uolatilis arcus
Me non admissi criminis esse reum.

VIII.

Ponendis in mille modos perfecta capillis
  Comere sed solas digna Cypassi deas
Et mihi iucundo non rustica cognita furto
  Apta quidem dominae sed magis apta mihi,
Quis fuit inter nos sociati corporis index?
  Sensit concubitus unde Corinna tuos?
Num tamen erubui? num uerbo lapsus in ullo
  Furtiuae ueneris conscia signa dedi?
Quid quod, in ancilla siquis delinquere possit,
  Illum ego contendi mente carere bona?
[Thessalus ancillae facie Briseidos arsit.
  Serua Mycenaeo Phoebas amata duci.
Nec sum ego Tantalide maior nec maior Achille.
  Quod decuit reges, cur mihi turpe putem?]
Vt tamen iratos in te defixit ocellos,
  Vidi te totis erubuisse genis.
At quanto, si forte refers, praesentior ipse
  Per Veneris feci numina magna fidem!
Tu, dea, tu iubeas animi periuria puri
  Carpathium tepidos per mare ferre notos.
Pro quibus officiis pretium mihi dulce repende
  Concubitus hodie, fusca Cypassi, tuos.
Quid renuis fingisque nouos, ingrata, timores?
  Vnumst e dominis emeruisse satis.
Quod si stulta negas, index ante acta fatebor,
  Et ueniam culpae proditor ipse meae,

Quoque loco tecum fuerim quotiensque, Cypassi,
Narrabo dominae quotque quibusque modis.

VIIII.

O numquam pro me satis indignate Cupido,
O in corde meo desidiose puer,
Quid me, qui miles numquam tua signa reliqui,
Laedis, et in castris uulneror ipse meis?
Cur tua fax urit, figit tuus arcus amicos?
Gloria pugnantes uincere maior erat.
Quid, non Haemonius, quem cuspide perculit, hero
Confossum medica postmodo iuuit ope?
Venator sequitur fugientia, capta relinquit,
Semper et inuentis ulteriora petit.
Nos tua sentimus, populus tibi deditus, arma.
Pigra reluctanti cessat in hoste manus.
Quid iuuat in nudis hamata retundere tela
Ossibus? ossa mihi nuda relinquit amor.
Tot sine amore uiri, tot sunt sine amore puellae.
Hinc tibi cum magna laude triumphus eat.
Roma, nisi immensum uires mouisset in orbem,
Stramineis esset nunc quoque tecta casis.
Fessus in acceptos miles deducitur agros,
Mittitur in saltus carcere liber equus,
Longaque subductam celant naualia pinum,
Tutaque deposito poscitur ense rudis.
Me quoque, qui totiens merui sub amore puellae,
Defunctum placide uiuere tempus erat.

VIIII b.

'Viue' deus 'posito' siquis mihi dicat 'amore',
  Deprecer. usque adeo dulce puella malumst.
Cum bene pertaesumst, animoque relanguit ardor,
  Nescio quo miserae turbine mentis agor.
Vt rapit in praeceps dominum spumantia frustra
  Frena retentantem durior oris equus,
Vt subitus prope iam prensa tellure carinam
  Tangentem portus uentus in alta rapit,
Sic me saepe refert incerta cupidinis aura,
  Notaque purpureus tela resumit Amor.
Fige, puer. positis nudus tibi praebeor armis.
  Hic tibi sunt uires. hic tua dextra facit.
Huc, tamquam iussae, ueniunt iam sponte sagittae.
  Vix illis prae me nota pharetra suast.
Infelix, tota quicumque quiescere nocte
  Sustinet et somnos praemia magna uocat.
Stulte, quid est somnus gelidae nisi mortis imago?
  Longa quiescendi tempora fata dabunt.
Me modo decipiant uoces fallacis amicae —
  Sperando certe gaudia magna feram –,
Et modo blanditias dicat, modo iurgia nectat,
  Saepe fruar domina, saepe repulsus eam.
Quod dubius Mars est, per te priuigne Cupidost,
  Et mouet exemplo uitricus arma tuo.
Tu leuis es multoque tuis uentosior alis,
  Gaudiaque ambigua dasque negasque fide.

Si tamen exaudis pulchra cum matre rogantem,
Indeserta meo pectore regna geres.
Accedant regno nimium uaga turba puellae.
Ambobus populis sic uenerandus eris.

X.

Tu mihi, tu certe — memini —, Graecine, negabas
Vno posse aliquem tempore amare duas.
Per te ego decipior. per te deprensus inermis,
Ecce, duas uno tempore turpis amo.
Vtraque formosast. operosae cultibus ambae.
Artibus in dubiost haec sit an illa prior.
Pulchrior hac illast. haec est quoque pulchrior illa.
Et magis haec nobis et magis illa placet.
Errant ut uentis discordibus acta phaselos
Diuiduumque tenent alter et alter amor.
Quid geminas, Erycina, meos sine fine dolores?
Non erat in curas una puella satis?
Quid folia arboribus, quid pleno sidera caelo,
In freta collectas alta quid addis aquas?
Sed tamen hoc melius, quam si sine amore iacerem.
Hostibus eueniat uita seuera meis.
Hostibus eueniat uiduo dormire cubili
Et medio laxe ponere membra toro.
At mihi saeuus amor somnos abrumpat inertes,
Simque mei lecti non ego solus onus.
Me mea disperdat nullo prohibente puella,

Si satis una potest. si minus una, duae.
Sufficiam. graciles, non sunt sine uiribus artus.
Pondere, non neruis corpora nostra carent.
Et lateri dabit in uires alimenta uoluptas.
Deceptast opera nulla puella mea.
Saepe ego lasciue consumpsi tempora noctis,
Vtilis et forti corpore mane fui.
Felix, quem Veneris certamina mutua perdunt!
Di faciant, leti causa sit ista mei!
Induat aduersis contraria pectora telis
Miles et aeternum sanguine nomen emat.
Quaerat auarus opes et quae lassarit arando
Aequora periuro naufragus ore bibat.
At mihi contingat ueneris languescere motu,
Cum moriar, medium soluar et inter opus.
Atque aliquis nostro lacrimans in funere dicat
'Conueniens uitae mors fuit ista tuae.'

XI.

Prima malas docuit mirantibus aequoris undis
Peliaco pinus uertice caesa uias,
Quae concurrentis inter temeraria cautes
Conspicuam fuluo uellere uexit ouem.
O utinam, nequis remo freta longa moueret,
Argo funestas pressa bibisset aquas!
Ecce, fugit notumque torum sociosque penates
Fallacisque uias ire Corinna parat.

Quid tibi – me miserum — zephyros eurosque timebo
Et gelidum borean egelidumque notum?
Non illic urbes, non tu mirabere siluas.
Vnast iniusti caerula forma maris.
Nec medius tenuis conchas pictosque lapillos
Pontus habet. bibuli litoris illa morast.
Litora marmoreis pedibus signate, puellae.
Hactenus est tutum. cetera caeca uiast.
Et uobis alii uentorum proelia narrent,
Quas Scylla infestet, quasue Charybdis aquas,
Et quibus emineant uiolenta Ceraunia saxis,
Quo lateant Syrtes magna minorque sinu.
Haec alii referant. at uos quod quisque loquetur
Credite. credenti nulla procella nocet.
Sero respicitur tellus, ubi fune soluto
Currit in inmensum panda carina salum,
Nauita sollicitus quom uentos horret iniquos,
Et prope tam letum quam prope cernit aquam.
Quod si concussas Triton exasperet undas,
Quam tibi sit toto nullus in ore color!
Tum generosa uoces fecundae sidera Ledae,
Et 'felix', dicas 'quem sua terra tenet'!
Tutius est fouisse torum legisse libellos
Threiciam digitis increpuisse lyram.
At si uana ferunt uolucres mea dicta procellae,
Aequa tamen puppi sit Galatea tuae.
Vestrum crimen erit talis iactura puellae,
Nereidesque deae Nereidumque pater.

Vade memor nostri uento reditura secundo.
  Impleat illa tuos fortior aura sinus.
Tum mare in haec magnus proclinet litora Nereus,
  Huc uenti spirent, huc agat aestus aquas.
Ipsa roges, zephyri ueniant in lintea soli,
  Ipsa tua moueas turgida uela manu.
Primus ego aspiciam notam de litore puppim
  Et dicam 'nostros aduehit illa deos'.
Excipiamque umeris, et multa sine ordine carpam
  Oscula. pro reditu uictima uota cadet.
Inque tori formam molles sternentur harenae,
  Et tumulus mensae quilibet esse potest.
Illic adposito narrabis multa lyaeo,
  Paene sit ut mediis obruta nauis aquis,
Dumque ad me properas, neque iniquae tempora noctis
  Nec te praecipites extimuisse notos.
Omnia pro ueris credam, sint ficta licebit.
  Cur ego non uotis blandiar ipse meis?
Haec mihi quamprimum caelo nitidissimus alto
  Lucifer admisso tempora portet equo.

XII.

Ite triumphales circum mea tempora laurus.
  Vicimus. in nostrost ecce Corinna sinu,
Quam uir, quam custos, quam ianua firma, tot hostes,
  Seruabant, nequa posset ab arte capi.
Haec est praecipuo uictoria digna triumpho,

In qua, quaecumquest, sanguine praeda caret.
Non humiles muri, non paruis oppida fossis
Cincta, sed est ductu capta puella meo.
Pergama cum caderent bello superata bilustri,
Ex tot in Atridis pars quota laudis erat?
At mea sepositast et ab omni milite dissors
Gloria, nec titulum muneris alter habet.
Me duce ad hanc uoti finem, me milite ueni.
Ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui.
Nec casum fortuna meis inmiscuit actis.
Huc ades, o cura parte triumphe mea!
Nec bellist noua causa mei. nisi rapta fuisset
Tyndaris, Europae pax Asiaeque foret.
Femina siluestris Lapithas populumque biformem
Turpiter adposito uertit in arma mero.
Femina Troianos iterum noua bella mouere
Impulit in regno, iuste Latine, tuo.
Femina Romanis etiam nunc urbe recenti
Inmisit soceros armaque saeua dedit.
Vidi ego pro niuea pugnantes coniuge tauros,
Spectatrix animos ipsa iuuenca dabat.
Me quoque, qui multos, sed me sine caede, Cupido
Iussit militiae signa mouere suae.

XIII.

Dum labefactat onus grauidi temeraria uentris,
In dubio uitae lassa Corinna iacet.

Illa quidem clam me tantum molita pericli
  Ira digna mea. sed cadit ira metu.
Sed tamen aut ex me conceperat, aut ego credo.
  Est mihi pro facto saepe, quod esse potest.
Isi, Paraetonium genialiaque arua Canopi
  Quae colis et Memphin palmiferamque Pharon
Quaque celer Nilus lato delapsus in alueo
  Per septem portus in maris exit aquas,
Per tua sistra precor, per Anubidis ora uerendi,
  Sic tua sacra pius semper Osiris amet,
Pigraque labatur circa donaria serpens,
  Et comes in pompa corniger Apis eat.
Huc adhibe uultus et in una parce duobus.
  Nam uitam dominae tu dabis, illa mihi.
Saepe tibi sedit certis operata diebus,
  Qua tingit laurus Gallica turma tuas.
Tuque laborantes utero miserata puellas,
  Quarum tarda latens corpora tendit onus,
Lenis ades precibusque meis faue, Ilithyia.
  Dignast, quam iubeas muneris esse tui.
Ipse ego tura dabo fumosis candidus aris,
  Ipse feram ante tuos munera uota pedes.
Adiciam titulum 'seruata Naso Corinna.'
  Tu modo fac titulo muneribusque locum.
Si tamen in tanto fas est monuisse timore,
  Hac tibi sit pugna dimicuisse satis.

XIIII.

Quid iuuat inmunes belli cessare puellas
Nec fera peltatas agmina uelle sequi,
Si sine marte suis patiuntur uulnera telis
Et caecas armant in sua fata manus?
Quae prima instituit teneros conuellere fetus,
Militia fuerat digna perire sua.
Scilicet, ut careat rugarum crimine uenter,
Sternetur pugnae tristis arena tuae?
Si mos antiquis placuisset matribus idem,
Gens hominum uitio deperitura fuit,
Quique iterum iaceret generis primordia nostri
In uacuo lapides orbe, parandus erat.
Quis Priami fregisset opes, si numen aquarum
Iusta recusasset pondera ferre Thetis?
Ilia si tumido geminos in uentre necasset,
Casurus dominae conditor urbis erat.
Si Venus Aenean grauida temerasset in aluo,
Caesaribus tellus orba futura fuit.
Tu quoque, cum posses nasci formosa, perisses,
Temptasset, quod tu, si tua mater opus.
Ipse ego, cum fuerim melius periturus amando,
Vidissem nullos matre necante dies.
Quid plenam fraudas uitem crescentibus uuis
Pomaque crudeli uellis acerba manu?
Sponte fluant matura sua. sine crescere nata.
Est pretium paruae non leue uita morae.

Vestra quid effoditis subiectis uiscera telis,
Et nondum natis dira uenena datis?
Colchida respersam puerorum sanguine culpant
Aque sua caesum matre queruntur Ityn.
Vtraque saeua parens. sed tristibus utraque causis
Iactura socii sanguinis ulta uirum.
Dicite, quis Tereus, quis uos inritet Iaso
Figere sollicita corpora uestra manu?
Hoc neque in Armeniis tigres fecere latebris,
Perdere nec fetus ausa leaena suos.
At tenerae faciunt sed non impune puellae.
Saepe, suos uteros quae necat, ipsa perit.
Ipsa perit ferturque rogo resoluta capillos,
Et clamant 'merito', qui modo cumque uident.
Ista sed aetherias uanescant dicta per auras,
Et sint ominibus pondera nulla meis.
Di faciles, peccasse semel concedite tuto,
Et — satis est — poenam culpa secunda ferat.

XV.

Anule formosae digitum uincture puellae,
In quo censendum nil nisi dantis amor,
Munus eas gratum. te laeta mente receptum
Protinus articulis induat illa suis.
Tam bene conuenias, quam mecum conuenit illi,
Et digitum iusto commodus orbe teras.
Felix a domina tractaberis anule nostra.

Inuideo donis iam miser ipse meis.
O utinam fieri subito mea munera possem
Artibus Aeaeae Carpathiiue senis!
Tunc ego, si subeat dominae tetigisse papillas
Et laeuam tunicis inseruisse manum,
Elabar digito quamuis angustus et haerens,
Inque sinum mira laxus ab arte cadam.
Idem ego, ut arcanas possim signare tabellas,
Neue tenax ceram siccaque gemma trahat,
Vmida formosae tangam prius ora puellae.
Tantum ne signem scripta dolenda mihi.
Si dabor, ut condar loculis, exire negabo,
Adstringens digitos orbe minore tuos.
Non ego dedecori tibi sim, mea uita, futurus
Quodue tener digitus ferre recuset onus.
Me gere, cum calidis perfunderis imbribus artus,
Damnaque sub gemmam perfer euntis aquae.
Sed, puto, te nuda mea membra libidine surgent,
Et peragam partes anulus ille viri.
Inrita quid uoueo? paruum proficiscere munus.
Illa datam tecum sentiat esse fidem.

XVI.

Pars me Sulmo tenet Paeligni tertia ruris,
Parua, sed inriguis ora salubris aquis.
Sol licet et moto tellurem sidere findat,
Et micet Icarii stella proterua canis.

Arua pererrantur Paeligna liquentibus undis,
Et uiret in tenero fertilis herba solo.
Terra ferax cereris multoque feracior uuis,
Dat quoque baciferam Pallada rarus ager.
Perque resurgentes riuis labentibus herbas
Gramineus madidam caespes obumbrat humum.
At meus ignis abest. uerbo peccauimus uno.
Quae mouet ardores, est procul. ardor adest.
Non ego, si medius Polluce et Castore ponar,
In caeli sine te parte fuisse uelim.
Solliciti iaceant terraque premantur iniqua,
In longas orbem qui secuere uias.
Aut iuuenum comites iussissent ire puellas,
Si fuit in longas terra secanda uias.
Tum mihi, si premerem uentosas horridus Alpes,
Dummodo cum domina, molle fuisset iter.
Cum domina Libycas ausim perrumpere Syrtes,
Et dare non aequis uela ferenda notis.
Non quae uirgineo portenta sub inguine latrant,
Nec timeam uestros, curua Malea, sinus,
Non qua submersis ratibus saturata Charybdis
Fundit et effusas ore receptat aquas.
Quod si Neptunum uentosa potentia uincit,
Et subuenturos auferet unda deos,
Tu nostris niueos umeris inpone lacertos.
Corpore nos facili dulce feremus onus.
[Saepe petens Heron iuuenis transnauerat undas.
Tum quoque transnasset. sed uia caeca fuit.]

At sine te, quamuis operosi uitibus agri
  Me teneant, quamuis amnibus arua natent,
Et uocet in riuos currentem rusticus undam,
  Frigidaque arboreas mulceat aura comas,
Non ego Paelignos uideor celebrare salubres,
  Non ego natalem, rura paterna, locum,
Sed Scythiam Cilicasque feros uiridesque Brita
  Quaeque Prometheo saxa cruore rubent.
Vlmus amat uitem, uitis non deserit ulmum.
  Separor a domina cur ego saepe mea?
At mihi te comitem iuraras usque futuram
  Per me perque oculos, sidera nostra, tuos.
Verba puellarum foliis leuiora caducis
  Inrita, qua uisumst, uentus et unda ferunt.
Siqua mei tamen est in te pia cura relicti,
  Incipe pollicitis addere facta tuis,
Paruaque quamprimum rapientibus esseda man
  Ipsa per admissas concute lora iubas.
At uos, qua ueniet, tumidi subsidite montes,
  Et faciles curuis uallibus este uiae.

XVII.

Siquis erit, qui turpe putet seruire puellae,
  Illo conuincar iudice turpis ego.
Sim licet infamis, dum ne moderatius urat,
  Quae Paphon et fluctu pulsa Cythera tenet.
Atque utinam dominae miti quoque praeda fui
  Formosae quoniam praeda futurus eram.

Dat facies animos. facie uiolenta Corinnast.
Me miserum, cur est tam bene nota sibi?
Scilicet a speculi sumuntur imagine fastus,
Nec nisi conpositam se prius illa uidet.
Non tibi si facies nimium dat in omnia regni
O facies oculos nata tenere meos,
Collatum idcirco tibi me contemnere debes.
Aptari magnis inferiora licet.
Traditur et nymphe mortalis amore Calypso
Capta reluctantem detinuisse uirum.
Creditur aequoream Phthio Nereida regi,
Egeriam iusto concubuisse Numae.
[Volcano Venerem, quamuis incude relicta
Turpiter obliquo claudicet ille pede.]
Carminis hoc ipsum genus impar. sed tamen apte
Iungitur herous cum breuiore modo.
Tu quoque me, mea lux, in quaslibet accipe leges.
Te deceat medio iura dedisse toro.
Non tibi crimen ero, nec quo laetere remoto.
Non erit hic nobis infitiandus amor.
Sunt mihi pro magno felicia carmina censu,
Et multae per me nomen habere uolunt.
Noui aliquam, quae se circumferat esse Corinnam.
Vt fiat, quid non illa dedisse uelit?
Sed neque diuersi ripa labuntur eadem
Frigidus Eurotas populiferque Padus,
Nec, nisi tu, nostris cantabitur ulla libellis.
Ingenio causas tu dabis una meo.

XVIII.

Carmen ad iratum dum tu perducis Achillen
Primaque iuratis induis arma uiris,
Nos, Macer, ignaua Veneris cessamus in umbra,
Et tener ausuros grandia frangit Amor.
Saepe meae 'tandem' dixi 'discede' puellae.
In gremio sedit protinus illa meo.
Saepe 'pudet' dixi. lacrimis uix illa retentis
'Me miseram, iam te' dixit 'amare pudet?'
Implicuitque suos circum mea colla lacertos
Et, quae me perdunt, oscula mille dedit.
Vincor, et ingenium sumptis reuocatur ab armis,
Resque domi gestas et mea bella cano.
Sceptra tamen sumpsi, curaque tragoedia nostra
Creuit, et huic operi quamlibet aptus eram.
Risit Amor pallamque meam pictosque cothurnos
Sceptraque priuata tam cito sumpta manu.
Hinc quoque me dominae numen deduxit iniquae,
Deque cothurnato uate triumphat Amor.
Quod licet, aut artes teneri profitemur Amoris
Ei mihi, praeceptis urgeor ipse meis —,
Aut quod Penelopes uerbis reddatur Vlixi
Scribimus et lacrimas, Phylli relicta, tuas,
Quod Paris et Macareus et quod male gratus Iaso
Hippolytique parens Hippolytusque legant,
Quodque tenens strictum Dido miserabilis ensem
Dicat et Aoniae Lesbis amica lyrae.

Quam cito de toto rediit meus orbe Sabinus,
Scriptaque diuersis rettulit ille locis!
Candida Penelope signum cognouit Vlixis.
Legit ab Hippolyto scripta nouerca suo.
Iam pius Aeneas miserae rescripsit Elissae.
Quodque legat Phyllis, si modo uiuit, adest.
Tristis ad Hypsipylen ab Iasone littera uenit.
Det uotam Phoebo Lesbis amata lyram.
Nec tibi, qua tutum uati, Macer, arma canenti
Aureus in medio marte tacetur Amor.
Et Paris est illic et adultera, nobile crimen,
Et comes extincto Laodamia uiro.
Si bene te noui, non bella libentius istis
Dicis et a uestris in mea castra uenis.

XVIIII.

Si tibi non opus est seruata, stulte, puella,
At mihi fac serues, quo magis ipse uelim.
Quod licet, ingratumst. quod non licet, acrius urit.
Ferreus est, siquis quod sinit alter, amat.
Speremus pariter, pariter metuamus amantes,
Et faciat uoto rara repulsa locum.
Quo mihi fortunam, quae numquam fallere curet?
Nil ego, quod nullo tempore laedat, amo.
Viderat hoc in me uitium uersuta Corinna,
Quaque capi possem, callida norat opem.
A, quotiens sani capitis mentita dolores

Cunctantem tardo iussit abire pede!
A, quotiens finxit culpam, quantumque licebat
Insonti, speciem praebuit esse nocens!
Sic ubi uexarat tepidosque refouerat ignis,
Rursus erat uotis comis et apta meis.
Quas mihi blanditias, quam dulcia uerba parabat!
Oscula, di magni, qualia quotque dabat!
[Tu quoque, quae nostros rapuisti nuper ocellos,
Saepe time insidias, saepe rogata nega,
Et sine me ante tuos proiectum in limine postis
Longa pruinosa frigora nocte pati.]
Sic mihi durat amor longosque adolescit in annos.
Hoc iuuat, haec animi sunt alimenta mei.
Pinguis amor nimiumque patens in taedia nobis
Vertitur et stomacho, dulcis ut esca, nocet.
Si numquam Danaen habuisset aenea turris,
Non esset Danae de Ioue facta parens.
Dum seruat Iuno mutatam cornibus Io,
Factast, quam fuerat, gratior illa Ioui.
Quod licet et facilest quisquis uelit, arbore frondis
Carpat et e magno flumine portet aquam.
Siqua uolet regnare diu, deludat amantem.
Ei mihi, ne monitis torquear ipse meis!
Quidlibet eueniat, nocet indulgentia nobis.
Quod sequitur, fugio. quod fugit, ipse sequor.
At tu, formosae nimium secure puellae,
Incipe iam prima claudere nocte forem.
Incipe, quis totiens furtim tua limina pulset,

Quaerere, quid latrent nocte silente canes,
Quas ferat et referat sollers ancilla tabellas,
Cur totiens uacuo secubet ipsa toro.
Mordeat ista tuas aliquando cura medullas,
Daque locum nostris materiamque dolis.
Ille potest uacuo furari litore arenas,
Vxorem stulti siquis amare potest.
Iamque ego praemoneo, nisi tu seruare puellam
Incipis, incipiet desinere esse mea.
Multa diuque tuli. speraui saepe futurum,
Cum bene seruasses, ut bene uerba darem.
Lentus es et pateris nulli patienda marito.
At mihi concessa finis amoris erit.
Scilicet infelix numquam prohibebor adire?
Nox mihi sub nullo uindice semper erit?
Nil metuam? per nulla traham suspiria somnos?
Nil facies, cur te iure perisse uelim?
Quid mihi cum facili, quid cum lenone marito?
Corrumpit uitio gaudia nostra suo.
Quin alium, quem tanta iuuet patientia, quaeris?
Me tibi riualem si iuuat esse, ueta.

LIBER TERTIVS.

I.

Stat uetus et multos incaedua silua per annos.
  Credibilest illi numen inesse loco.
Fons sacer in medio speluncaque pumice pendens,
  Et latere ex omni dulce queruntur aues.
Hic ego dum spatior tectus nemoralibus umbris,
  Quod mea quaerebam musa moueret opus.
Venit odoratos Elegeia nexa capillos,
  Et, puto, pes illi longior alter erat.
Forma decens, uestis tenuissima, uultus amantis,
  Et pedibus uitium causa decoris erat.
Venit et ingenti uiolenta Tragoedia passu.
  Fronte comae torua. palla iacebat humi.
Laeua manus sceptrum late regale mouebat,
  Lydius alta pedum uincla cothurnus erat.
Et prior 'ecquis erit' dixit 'tibi finis amandi,
  O argumenti lente poeta tui?
Nequitiam uinosa tuam conuiuia narrant,
  Narrant in multas compita secta uias.
Saepe aliquis digito uatem designat euntem
  Atque ait "hic hic est, quem ferus urit Amor."
Fabula — nec sentis — tota iactaris in urbe,
  Dum tua praeterito facta pudore refers.

Tempus erat thyrso pulsum grauiore moueri.
Cessatum satis est. incipe maius opus.
Materia premis ingenium. cane facta uirorum.
"Haec animo" dices "area facta meost."
Quod tenerae cantent lusit tua musa puellae,
Primaque per numeros acta iuuenta suos,
Nunc habeam per te Romana Tragoedia nomen
Implebit leges spiritus iste meas.'
Hactenus. et mouit pictis innixa cothurnis
Densum caesarie terque quaterque caput.
Altera, si memini, limis subrisit ocellis.
Fallor, an in dextra myrtea uirga fuit?
'Quid grauibus uerbis, animosa Tragoedia,' dixit
'Me premis? an numquam non grauis esse potes?
Inparibus tamen es numeris dignata moueri.
In me pugnasti uersibus usa meis.
Non ego contulerim sublimia carmina nostris.
Obruit exiguas regia uestra fores.
Sum leuis, et mecum leuis est, mea cura, Cupido.
Non sum materia fortior ipsa mea.
Rustica sit sine me lasciui mater Amoris.
Huic ego proueni lena comesque deae.
Quam tu non poteris duro reserare cothurno.
Haec est blanditiis ianua laxa meis.
Et tamen emerui plus quam tu posse ferendo
Multa supercilio non patienda tuo.
Per me decepto didicit custode Corinna
Liminis adstricti sollicitare fidem

Delabique toro tunica uelata soluta
  Atque impercussos nocte mouere pedes.
Vel quotiens foribus duris incisa pependi,
  Non uerita a populo praetereunte legi.
Quin ego me memini, dum custos saeuus abiret,
  Ancillae missam delituisse sinu.
Quid, cum me munus natali mittis, at illa
  Rumpit et adposita barbara mersit aqua?
Prima tuae moui felicia semina mentis.
  Munus habes, quod te iam petit, ista meum.'
Desierat. coepi 'per uos utramque rogamus,
  In uacuas aures uerba timentis eant.
Altera me sceptro decoras altoque cothurno
  Iam nunc contacto magnus in ore sonus.
Altera das nostro uicturum nomen amori.
  Ergo ades, et longis uersibus adde breuis.
Exiguum uati concede, Tragoedia, tempus.
  Tu labor aeternus. quod petit illa, breuest.'
Mota dedit ueniam. teneri properentur amores,
  Dum uacat. a tergo grandius urguet opus.

II.

'Non ego nobilium sedeo studiosus equorum.
  Cui tamen ipsa faues, uincat ut ille, precor.
Vt loquerer tecum, ueni, tecumque sederem,
  Ne tibi non notus, quem facis, esset amor.
Tu currus spectas, ego te. spectemus uterque

Quod iuuat, atque oculos pascat uterque suos.
O cuicumque faues, felix agitator equorum!
Ergo illi curae contigit esse tuae?
Hoc mihi contingat! sacro de carcere missis
Insistam forti mente uehendus equis.
Et modo lora dabo, modo uerbere terga notabo,
Nunc stringam metas interiore rota.
Si mihi currenti fueris conspecta, morabor,
Deque meis manibus lora remissa fluent.
A, quam paene Pelops Pisaea concidit hasta,
Dum spectat uultus, Hippodamea, tuos.
Nempe fauore suae uicit tamen ille puellae.
Vincamus dominae quisque fauore suae.
Quid frustra refugis? cogit nos linea iungi.
Haec in lege loci commoda Circus habet.
Tu tamen a dextra, quicumque es, parce puellae.
Contactu lateris laeditur ista tui.
Tu quoque, qui spectas post nos, tua contrahe crura,
Si pudor est, rigido nec preme terga genu.
Sed nimium demissa iacent tibi pallia terra.
Collige! uel digitis en ego tollo meis.
Inuida uestis eras, quae tam bona crura tegebas!
Quoque magis spectes — inuida uestis eras!
Talia Milanion Atalantes crura fugacis
Optauit manibus sustinuisse suis.
Talia pinguntur succinctae crura Dianae,
Cum sequitur fortes fortior ipsa feras.
His ego non uisis arsi. quid fiet ab ipsis?

In flammam flammas, in mare fundis aquas.
Suspicor ex istis et cetera posse placere,
Quae bene sub tenui condita ueste latent.
Vis tamen interea faciles arcessere uentos,
Quos faciet nostra mota tabella manu?
An magis hic meus est animi, non aeris, aestus,
Captaque femineus pectora torret amor?
Dum loquor, alba leui sparsast tibi puluere uestis.
Sordide de niueo corpore puluis abi!
Sed iam pompa uenit. linguis animisque fauete!
Tempus adest plausus. aurea pompa uenit.
Prima loco fertur passis Victoria pinnis.
Huc ades et meus hic fac, dea, uincat amor.
Plaudite Neptuno, nimium qui creditis undis.
Nil mihi cum pelago. me mea terra capit.
Plaude tuo Marti, miles. nos odimus arma.
Pax iuuat, et media pace repertus amor.
Auguribus Phoebus, Phoebe uenantibus adsit.
Artifices in te uerte, Minerua, manus.
Ruricolae Cereri teneroque adsurgite Baccho.
Pollucem pugiles, Castora placet eques.
Nos tibi, blanda Venus, puerisque potentibus arcu
Plaudimus. inceptis adnue, diua, meis,
Daque nouae mentem dominae, patiatur amari.
Annuit, et motu signa secunda dedit!
Quod dea promisit, promittas ipsa, rogamus.
Pace loquar Veneris, tu dea maior eris.
Per tibi tot iuro testes pompamque deorum

Te dominam nobis tempus in omne peti.
Sed pendent tibi crura. potes, si forte iuuabit,
Cancellis primos inseruisse pedes.
Maxima iam uacuo praetor spectacula Circo
Quadriiugos aequo carcere misit equos.
Cui studeas, uideo. uincet, cuicumque fauebis.
Quid cupias, ipsi scire uidentur equi.
Me miserum! metam spatioso circuit orbe.
Quid facis? admoto proxumus axe subit.
Quid facis, infelix? perdis bona uota puellae.
Tende, precor, ualida lora sinistra manu!
Fauimus ignauo. sed enim reuocate, Quirites,
Et date iactatis undique signa togis.
En, reuocant. at, ne turbet toga mota capillos,
In nostros abdas te licet usque sinus.
Iamque patent iterum reserato carcere postes.
Euolat admissis discolor agmen equis.
Nunc saltem supera, spatioque insurge patenti.
Sint mea, sint dominae fac rata uota meae!
Sunt dominae rata uota meae. mea uota supersunt.
Ille tenet palmam. palma petenda meast.'
Risit et argutis quiddam promisit ocellis.
Hoc satis hic. alio cetera redde loco.

III.

Esse deos i crede! fidem iurata fefellit,
Et facies illi, quae fuit ante, manet.
Quam longos habuit nondum periura capillos,
Tam longos, postquam numina laesit, habet.
Candida candorem roseo suffusa rubore
Ante fuit. niueo lucet in ore rubor.
Pes erat exiguus. pedis est artissima forma.
Longa decensque fuit. longa decensque manet.
Argutos habuit, radiant ut sidus ocelli,
Per quos mentitast perfida saepe mihi.
Scilicet aeterno falsum iurare puellis
Di quoque concedunt, formaque numen habet.
Perque suos illam nuper iurasse recordor
Perque meos oculos, et doluere mei.
Dicite, di, si uos impune fefellerat illa,
Alterius meriti cur ego damna tuli?
At non inuidiae uobis Cepheia uirgost
Pro male formosa iussa parente mori?
Non satis est, quod uos habui sine pondere testis
Et mecum lusos ridet inulta deos?
Vt sua per nostram redimat periuria poenam,
Victima deceptus decipientis ero?
Aut sine re nomen deus est frustraque timetur
Et stulta populos credulitate mouet,
Aut, siquis deus est, teneras amat ille puellas,
Et nimium solas omnia posse iubet.

Nobis fatifero Mauors accingitur ense.
Nos petit inuicta Palladis hasta manu,
Nobis flexibiles curuantur Apollinis arcus,
In nos alta Iouis dextera fulmen habet,
Formosas superi metuunt offendere laesas
Atque ultro quae se non timuere timent
Et quisquam pia tura focis inponere curat?
Certe plus animi debet inesse uiris.
Iuppiter igne suos lucos iaculatur et arces.
Missaque periuras tela ferire uetat.
[Tot meruere peti. Semele miserabilis arsit.
Officiost illi poena reperta suo.
At si uenturo se subduxisset amanti,
Non pater in Baccho matris haberet opus.]
Quid queror et toto facio conuicia caelo?
Di quoque habent oculos, di quoque pectus habent.
Si deus ipse forem, numen sine fraude liceret
Femina mendaci falleret ore meum.
Ipse ego iurarem uerum iurare puellas
Et non de tetricis dicerer esse deus.
Tu tamen illorum moderatius utere dono
Aut oculis certe parce, puella, meis.

IIII.

Dure uir, inposito tenerae custode puellae
Nil agis. ingeniost quaeque tuenda suo.
Siqua metu dempto castast, ea denique castast.

Quae, quia non liceat, non facit, illa facit.
Vt iam seruaris bene corpus, adultera mens es
Nec custodiri, ni uelit, illa potest.
Nec corpus seruare potes, licet omnia claudas.
Omnibus exclusis intus adulter erit.
Cui peccare licet, peccat minus. ipsa potestas
Semina nequitiae languidiora facit.
Desine — crede mihi — uitia inritare uetando
Obsequio uinces aptius illa tuo.
Vidi ego nuper equum contra sua uincla tenac
Ore reluctanti fulminis ire modo.
Constitit, ut primum concessas sensit habenas
Frenaque in effusa laxa iacere iuba.
Nitimur in uetitum semper cupimusque negata.
Sic interdictis imminet aeger aquis.
Centum fronte oculos, centum ceruice gerebat
Argus. et hos unus saepe fefellit Amor.
In thalamum Danae ferro saxoque perennem
Quae fuerat uirgo tradita, mater erat.
Penelope mansit, quamuis custode carebat,
Inter tot iuuenes intemerata procos:
Quidquid seruatur, cupimus magis, ipsaque fur
Cura uocat. pauci quod sinit alter amant.
Nec facie placet illa sua sed amore mariti.
Nescio quid, quod te ceperit, esse putant.
Non proba fit, quam uir seruat, sed adultera c
Ipse timor pretium corpore maius habet.
Indignere licet, iuuat inconcessa uoluptas.

Sola placet, 'timeo' dicere siqua potest.
Nec tamen ingenuam ius est seruare puellam.
Hic metus externae corpora gentis agat.
Scilicet ut possit custos 'ego' dicere 'feci',
In laudem serui casta sit illa tui?
Rusticus est nimium, quem laedit adultera coniux,
Et notos mores non satis urbis habet,
In qua Martigenae non sunt sine crimine nati
Romulus Iliades Iliadesque Remus.
Quo tibi formosam, si non nisi casta placebat?
Non possunt ullis ista coire modis.
Si sapis, indulge dominae uultusque seueros
Exue nec rigidi iura tuere uiri.
Et cole quos dederit — multos dabit — uxor amicos.
Gratia sic minimo magna labore uenit.
Sic poteris iuuenum conuiuia semper inire
Et quae non dederis multa uidere domi.

V.

OVIDII IVNIORIS.

Nox erat, et somnus lassos summisit ocellos.
Terruerunt animum talia uisa meum.
Colle sub aprico creberrimus ilice lucus.
Stabat, et in ramis multa latebat auis.
Area gramineo suberat uiridissima prato,
Vmida de guttis lene sonantis aquae.
Ipse sub arboreis uitabam frondibus aestum,

Fronde sub arborea sed tamen aestus erat.
Ecce, petens uariis immixtas floribus herbas
Constitit ante oculos candida uacca meos,
Candidior niuibus, tunc cum cecidere recentes,
In liquidas nondum quas mora uertit aquas:
Candidior, quod adhuc spumis stridentibus alb(
Et modo siccatam lacte reliquit ouem.
Taurus erat comes huic, feliciter ille maritus,
Cumque sua teneram coniuge pressit humum.
Dum iacet et lente reuocatas ruminat herbas
Atque iterum pasto pascitur ante cibo,
Visus erat somno uires adimente feraci
Cornigerum terra deposuisse caput.
Huc leuibus cornix pinnis delapsa per auras
Venit, et in uiridi garrula sedit humo,
Terque bouis niueae petulanti pectora rostro
Fodit et albentis abstulit ore iubas.
Illa locum taurumque diu cunctata relinquit.
Sed niger in uaccae pectore liuor erat.
Vtque procul uidit carpentes pabula tauros —
Carpebant tauri pabula laeta procul —,
Illuc se rapuit gregibusque inmiscuit illis
Et petiit herbae fertilioris humum.
Dic age, nocturnae quicumque es imaginis aug
Siquid habent ueri, uisa quid ista ferant.'
Sic ego. nocturnae sic dixit imaginis augur,
Expendens animo singula dicta suo
'Quem tu mobilibus foliis uitare uolebas,

Sed male uitabas, aestus amoris erat.
Vacca puella tuast. aptus color ille puellae.
Tu uir et in uacca conpare taurus eras.
Pectora quod rostro cornix fodiebat acuto,
Ingenium dominae lena mouebat anus.
Quod cunctata diu taurum sua uacca reliquit,
Frigidus in uiduo destituere toro.
Liuor et aduerso maculae sub pectore nigrae
Pectus adulterii labe carere negant.'
Dixerat interpres. gelido mihi sanguis ab ore
Fugit, et ante oculos nox stetit alta meos.

VI.

Amnis arundinibus limosas obsite ripas,
Ad dominam propero. siste parumper aquas!
Nec tibi sunt pontes nec quae sine remigis ictu
Concaua traiecto cumba rudente uehat.
Paruus eras, memini, nec te transire refugi,
Summaque uix talos contigit unda meos.
Nunc ruis adposito niuibus de monte solutis
Et turpi crassas gurgite uoluis aquas.
Quid properasse iuuat, quid parca dedisse quieti
Tempora, quid nocti conseruisse diem,
Si tamen hic standumst, si non datur artibus ullis
Vlterior nostro ripa premenda pedi?
Nunc ego quas habuit pinnas Danaeius heros,
Terribili densum cum tulit angue caput,

Nunc opto currum, de quo Cerealia primum
Semina uenerunt in rude missa solum.
Prodigiosa loquor ueterum mendacia uatum.
Nec tulit haec umquam nec feret ulla dies.
Tu potius, ripis effuse capacibus amnis, —
Sic aeternus eas —, labere fine tuo!
Non eris inuidiae, torrens, — mihi crede — ferendae,
Si dicar per te forte retentus amans.
Flumina deberent iuuenes in amore iuuare.
Flumina senserunt ipsa, quid esset amor.
Inachus in Melie Bithynide pallidus isse
Dicitur et gelidis incaluisse uadis.
Nondum Troia fuit lustris obsessa duobus,
Cum rapuit uultus, Xanthe, Neaera tuos.
Quid, non Alpheon diuersis currere terris
Virginis Arcadiae certus adegit amor?
Te quoque promissam Xantho, Penee, Creusam
Phthiotum terris occuluisse ferunt.
Quid referam Asopon? quem cepit Martia Thebe,
Natarum Thebe quinque futura parens.
Cornua si tua nunc ubi sint, Acheloe, requiram,
Herculis irata fracta querere manu.
Nec tanti Calydon nec tota Aetolia tanti,
Vna tamen tanti Deianira fuit.
Ille fluens diues septena per ostia Nilus,
Qui patriam tantae tam bene celat aquae,
Fertur in Euadne collectam Asopide flammam
Vincere gurgitibus non potuisse suis.

Siccus ut amplecti Salmonida posset Enipeus,
Cedere iussit aquam. iussa recessit aqua.
Nec te praetereo, qui per caua saxa uolutans
Tiburis Argei pomifera arua rigas.
Ilia cui placuit, quamuis erat horrida cultu,
Vngue notata comas, ungue notata genas.
Illa gemens patruique nefas delictaque Martis
Errabat nudo per loca sola pede.
Hanc Anien rapidis animosus uidit ab undis
Raucaque de mediis sustulit ora uadis
Atque ita 'quid nostras' dixit 'teris anxia ripas,
Ilia, ab Idaeo Laomedonte genus?
Quo cultus abiere tui? quid sola uagaris,
Vitta nec euinctas impedit alba comas?
Quid fles et madidos lacrimis corrumpis ocellos
Pectoraque insana plangis aperta manu?
Ille habet et silices et uiuum in pectore ferrum,
Qui tenero lacrimas lentus in ore uidet.
Ilia, pone metus. tibi regia nostra patebit,
Teque colent amnes. Ilia, pone metus.
Tu centum aut plures inter dominabere nymphas.
Nam centum aut plures flumina nostra tenent.
Ne me sperne, precor, tantum, Troiana propago.
Munera promissis uberiora feres.'
Dixerat. illa oculos in humum deiecta modestos
Spargebat teneros flebilis imbre sinus.
Ter molita fugam ter ad altas restitit undas
Currendi uires eripiente metu.

Sera tamen scindens inimico pollice crinem
  Edidit indignos ore tremente sonos
'O utinam mea lecta forent patrioque sepulchro
  Condita, cum poterant uirginis ossa legi!
Cur, modo Vestalis, taedas inuitor ad ullas,
  Turpis et Iliacis infitianda focis?
Quid moror et digitis designor adultera uolgi?
  Desint famosus quae notet ora pudor'.
Hactenus, et uestem tumidis praetendit ocellis,
  Atque ita se in rapidas perdita misit aquas.
Supposuisse manus ad pectora lubricus amnis
  Dicitur et socii iura dedisse tori.
Te quoque credibilest aliqua caluisse puella.
  Sed nemora et siluae crimina uestra tegunt.
Dum loquor, increuit latis spatiosius undis,
  Nec capit admissas alueus altus aquas.
Quid mecum, furiose, tibi? quid mutua differs
  Gaudia? quid coeptum, rustice, rumpis iter?
Quid, si legitimum flueres, si nobile flumen,
  Si tibi per terras maxima fama foret?
Nomen habes nullum, riuis collecte caducis,
  Nec tibi sunt fontes nec tibi certa domus.
Fontis habes instar pluuiamque niuesque solutas,
  Quas tibi diuitias pigra ministrat hiemps.
Aut lutulentus agis brumali tempore cursus
  Aut premis arentem puluerulentus humum.
Quis te tum potuit sitiens haurire uiator?
  Quis dixit grata uoce 'perennis eas'?

Damnosus pecori curris, damnosior agris.
  Forsitan haec alios, me mea damna mouent.
Huic ego — uae demens — narrabam fluminum amores?
  Iactasse indigne nomina tanta pudet.
Nescio quem hunc spectans Acheloon et Inachon amnem
  Et potui nomen, Nile, referre tuum?
At tibi pro meritis opto, non candide torrens,
  Sint rapidi soles siccaque semper hiemps.

VII.

At non formosast, at non bene culta puella,
  At, puto, non uotis saepe petita meis?
Hanc tamen in nullos tenui male languidus usus,
  Sed iacui pigro crimen onusque toro.
Nec potui cupiens pariter cupiente puella
  Inguinis effeti parte iuuante frui.
Illa quidem nostro subiecit eburnea collo
  Bracchia, Sithonia candidiora niue,
Osculaque inseruit cupide luctantia linguis
  Lasciuum femori supposuitque femur
Et mihi blanditias dixit dominumque uocauit
  Et quae praeterea publica uerba iuuant.
Tacta tamen ueluti gelida mea membra cicuta
  Segnia propositum destituere meum.
Truncus iners iacui, species et inutile pondus,
  Et non exactum, corpus an umbra forem.
Quae mihi uenturast, siquidem uentura, senectus,

Cum desit numeris ipsa iuuenta suis?
A, pudet annorum. cur me iuuenemque uirumque
Nec iuuenem nec me sensit amica uirum?
Sic flammas aditura pias aeterna sacerdos
Surgit et a caro fratre uerenda soror.
At nuper bis flaua Chlide, ter candida Pitho,
Ter Libas officio continuata meost.
Exigere a nobis angusta nocte Corinnam,
Me memini numeros sustinuisse nouem.
Num mea Thessalico languent deuota ueneno
Corpora? num misero carmen et herba nocent?
Sagaue poenicea defixit nomina cera
Et medium tenuis in iecur egit acus?
Carmine laesa ceres sterilem uanescit in herbam,
Deficiunt laesi carmine fontis aquae,
Ilicibus glandes cantataque uitibus uua
Decidit, et nullo poma mouente fluunt.
Quid uetat et neruos magicas torpere per artes?
Forsitan impatiens sit latus inde meum.
Huc pudor accessit. facti pudor ipse nocebat.
Ille fuit uitii causa secunda mei.
At qualem uidi tantum tetigique puellam —
Sic etiam tunica tangitur illa sua —.
Illius ad tactum Pylius iuuenescere possit,
Tithonosque annis fortior esse suis.
Haec mihi contigerat. sed uir non contigit illi.
Quas nunc concipiam per noua uota preces?
Credo etiam magnos, quo sum tam turpiter usı

Muneris oblati paenituisse deos.
Optabam certe recipi. sum nempe receptus.
Oscula ferre. tuli. proximus esse. fui.
Quo mihi fortunae tantum? quo regna sine usu?
Quid, nisi possedi diues auarus opes?
Sic aret mediis taciti uulgator in undis,
Pomaque, quae nullo tempore tangat, habet.
A tenera quisquam sic surgit mane puella,
Protinus ut sanctos possit adire deos?
Sed puto, non blanda a, non optima perdidit in me
Oscula? non omni sollicitauit ope?
Illa graues potuit quercus adamantaque durum
Surdaque blanditiis saxa mouere suis.
Digna mouere fuit certe uiuosque uirosque.
Sed neque tum uixi nec uir, ut ante, fui.
Quid iuuet, ad surdas si cantet Phemius aures?
Quid miserum Thamyran picta tabella iuuat?
At quae non tacita formaui gaudia mente!
Quos ego non finxi disposuique modos!
Nostra tamen iacuere uelut praemortua membra
Turpiter, hesterna languidiora rosa.
Quae nunc, ecce, uigent intempestiua ualentque,
Nunc opus exposcunt militiamque suam.
Quin istic pudibunda iaces, pars pessima nostri!
Sic sum pollicitis captus et ante tuis.
Tu dominum fallis. per te deprensus inermis
Tristia cum magno damna pudore tuli.
Hanc etiam non est mea dedignata puella

Molliter admota sollicitare manu?
Sed postquam nullas consurgere posse per artes
Inmemoremque sui procubuisse uidet,
'Quid me ludis?' ait 'quis te, male sane, iubebat
Inualidum nostro ponere membra toro?
Aut te traiectis Aeaea uenefica lanis
Deuouet, aut alio lassus amore uenis.'
Nec mora, desiluit tunica uelata soluta —
Et decuit nudos proripuisse pedes —,
Neue suae possent intactam scire ministrae,
Dedecus hoc sumpta dissimulauit aqua.

VIII.

Et quisquam ingenuas etiamnunc suscipit artes,
Aut tenerum dotes carmen habere putat?
Ingenium quondam fuerat pretiosius auro.
At nunc barbariast grandis habere nihil.
Cum pulchre dominae nostri placuere libelli,
Quo licuit libris, non licet ire mihi.
Cum bene laudauit, laudato ianua clausast.
Turpiter huc illuc ingeniosus eo.
Ecce, recens diues parto per uulnera censu
Praefertur nobis sanguine pastus eques.
Hunc potes amplecti formosis, uita, lacertis?
Huius in amplexu, uita, iacere potes?
Si nescis, caput hoc galeam portare solebat.
Ense latus cinctum, quod tibi seruit, erat.

Laeua manus, cui nunc serum male conuenit aurum,
Scuta tulit. dextram tange, cruenta fuit.
Qua periit aliquis, potes hanc contingere dextram?
Heu, ubi mollities pectoris illa tui?
Cerne cicatrices ueteris uestigia pugnae.
Quaesitumst illi corpore, quicquid habet.
Forsitan et, quotiens hominem iugulauerit, ille
Indicet. hoc fassas tangis, auara, manus.
Ille ego Musarum purus Phoebique sacerdos
Ad rigidas canto carmen inane fores?
Discite, qui sapitis, non, quae nos scimus inertes,
Sed trepidas acies et fera castra sequi,
Proque bono uersu primum deducite pilum.
Hoc tibi, si uelles, possit, Homere, dari.
Iuppiter admonitus nihil esse potentius auro
Corruptae pretium uirginis ipse fuit.
Dum merces aberat, durus pater, ipsa seuera,
Aerati postes, ferrea turris erat.
Sed postquam sapiens in munera uertit adulter,
Praebuit ipsa sinus et dare iussa dedit.
At cum regna senex caeli Saturnus haberet,
Omne lucrum tenebris alta premebat humus.
Aeraque et argentum cumque auro pondera ferri
Manibus admorat nullaque massa fuit,
At meliora dabat curuo sine uomere fruges
Pomaque et in quercu mella reperta caua.
Nec ualido quisquam terram scindebat aratro,
Signabat nullo limite mensor humum,

Non freta demisso uerrebant eruta remo,
Vltima mortali tum uia litus erat.
Contra te sollers, hominum natura, fuisti
Et nimium damnis ingeniosa tuis.
Quo tibi turritis incingere moenibus urbes?
Quo tibi discordes addere in arma manus?
Quid tibi cum pelago. terra contenta fuisses.
Cur non et caelum, tertia regna, rapis?
Qua licet, adfectas caelum quoque. templa Quirir
Liber et Alcides et modo Caesar habent.
Eruimus terra solidum pro frugibus aurum.
Possidet inuentas sanguine miles opes.
Curia pauperibus clausast. dat census honores.
Inde grauis iudex, inde seuerus eques.
Omnia possideant. illis campusque forumque
Seruiat. hi pacem crudaque bella gerant.
Tantum ne nostros auidi liceantur amores
Et — satis est — aliquid pauperis esse sinant
At nunc, exaequet tetricas licet illa Sabinas,
Imperat ut captae, qui dare multa potest.
Me prohibet custos. in me timet illa maritum.
Si dederim, tota cedet uterque domo.
O si neglecti quisquam deus ultor amantis
Tam male quaesitas puluere mutet opes!

VIIII.

Memnona si mater, mater plorauit Achillem,
Et tangunt magnas tristia fata deas,
Flebilis indignos, Elegeia, solue capillos.
A, nimis ex uero nunc tibi nomen erit!
Ille tui uates operis, tua fama, Tibullus
Ardet in extructo, corpus inane, rogo.
Ecce, puer Veneris fert euersamque pharetram
Et fractos arcus et sine luce facem.
Aspice, demissis ut eat miserabilis alis
Pectoraque infesta tundat aperta manu.
Excipiunt lacrimas sparsi per colla capilli,
Oraque singultu concutiente sonant.
Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
Egressum tectis, pulcher Iule, tuis.
Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,
Quam iuueni rupit cum ferus inguen aper.
At sacri uates et diuum cura uocamur.
Sunt etiam, qui nos numen habere putent.
Scilicet omne sacrum mors inportuna profanat.
Omnibus obscuras inicit illa manus.
Quid pater Ismario, quid mater profuit Orpheo?
Carmine quid uictas obticuisse feras?
Aelinon in siluis idem pater, Aelinon altis
Dicitur inuita concinuisse lyra.
Adice Maeoniden, a quo ceu fonte perenni
Vatum Pieriis ora rigantur aquis.

Hunc quoque summa dies nigro snbmersit Auerno.
Diffugiunt auidos carmina sola rogos.
Durat opus uatum Troiani fama laboris
Tardaque nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebunt,
Altera cura recens, altera primus amor.
Quid uos sacra iuuant? quid nunc Aegyptia prosunt
Sistra? quid in uacuo secubuisse toro?
Cum rapiant mala fata bonos — ignoscite fasso —,
Sollicitor nullos esse putare deos.
Viue pius, moriere pius. cole sacra, colentem
Mors grauis a templis in caua busta trahet.
Carminibus confide bonis. iacet, ecce, Tibullus.
Vix manet e toto, parua quod urna capit.
Tene, sacer uates, flammae rapuere rogales,
Pectoribus pasci nec timuere tuis?
Aurea sanctorum potuissent templa deorum
Vrere, quae tantum sustinuere nefas.
Auertit uultus, Erycis quae possidet arces.
Sunt quoque, qui lacrimas continuisse negant.
Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
Ignotum uili supposuisset humo.
Hinc certe madidos fugientis pressit ocellos
Mater et in cineres ultima dona tulit,
Hinc soror in partem misera cum matre doloris
Venit inornatas dilaniata comas,
Cumque tuis sua iunxerunt Nemesisque priorque
Oscula nec solos destituere rogos.

Delia descendens 'felicius' inquit 'amata
  Sum tibi. uixisti, dum tuus ignis eram.'
Cui Nemesis 'quid' ait 'tibi sunt mea damna dolori?
  Me tenuit moriens deficiente manu.'
Si tamen e nobis aliquid nisi nomen et umbra
  Restat, in Elysia ualle Tibullus erit.
Obuius huic uenias hedera iuuenalia cinctus
  Tempora cum Caluo, docte Catulle, tuo,
Tu quoque, si falsumst temerati crimen amici,
  Sanguinis atque animae prodige Galle tuae.
His comes umbra tuast. siquast modo corporis umbra,
  Auxisti numeros, culte Tibulle, pios.
Ossa quieta, precor, tuta requiescite in urna,
  Et sit humus cineri non onerosa tuo!

X.

Annua uenerunt Cerealis tempora sacri.
  Secubat in uacuo sola puella toro.
Flaua Ceres, tenues spicis redimita capillos,
  Cur inhibes sacris commoda nostra tuis?
Te, dea, munificam gentes ubiquaque locuntur,
  Nec minus humanis inuidet ulla bonis.
Ante nec hirsuti torrebant farra coloni,
  Nec notum terris area nomen erat,

Sed glandem quercus, oracula prima, ferebant.
Haec erat et teneri caespitis herba cibus.
Prima Ceres docuit turgescere semen in agris
Falce coloratas subsecuitque comas.
Prima iugis tauros supponere colla coegit
Et ueterem curuo dente reuellit humum.
Hanc quisquam lacrimis laetari credit amantum
Et bene tormentis secubituque coli?
Nec tamen est, quamuis agros amet illa feraces,
Rustica, nec uiduum pectus amoris habet.
Cretes erunt testes. nec fingunt omnia Cretes.
[Crete, nutrito terra superba Ioue.
Illic, sideream mundi qui temperat arcem,
Exiguus tenero lac bibit ore puer.
Magna fides testi. testis laudatur alumno.]
Fassuram Cererem crimina nota puto.
Viderat Iasium Cretaea diua sub Ida
Figentem certa terga ferina manu.
Vidit, et ut tenerae flammam rapuere medullae,
Hinc pudor, ex illa parte trahebat amor.
Victus amore pudor. sulcos arere uideres
Et sata cum minima parte redire sui.
Cum bene iactati pulsarant arua ligones,
Ruperat et duram uomer aduncus humum,
Seminaque in latos ierant aequaliter agros,
Inrita decepti uota colentis erant.
Diua potens frugum siluis cessabat in altis,
Deciderant longae spicea serta comae.

Sola fuit Crete fecundo fertilis anno.
Omnia, qua tulerat se dea, messis erat.
Ipse locus nemorum canebat frugibus Idae,
Et ferus in silua farra metebat aper.
Optauit Minos similes sibi legifer annos.
Optasset, Cereris longus ut esset amor.
Quod tibi secubitus tristes, dea flaua, fuissent,
Hoc cogor sacris nunc ego ferre tuis.
Cur ego sim tristis, cum sit tibi nata reperta,
Regnaque quam Iuno sorte minore regat?
Festa dies Veneremque uocat cantusque merumque.
Haec decet ad dominos munera ferre deos.

XI.

Multa diuque tuli. uitiis patientia uictast.
Cede fatigato pectore, turpis amor.
Scilicet adserui iam me fugique catenas,
Et quae non puduit ferre tulisse pudet.
Vicimus et domitum pedibus calcamus amorem.
Venerunt capiti cornua sera meo.
Perferre obdura! dolor hic tibi proderit olim.
Saepe tulit lassis sucus amarus opem.
Ergo ego sustinui, foribus tam saepe repulsus,
Ingenuum dura ponere corpus humo?

Ergo ego nescio cui, quem tu conplexa tenebas
Excubui clausam, seruus ut, ante domum?
Vidi, cum foribus lassus prodiret amator,
Inualidum referens emeritumque latus.
Hoc tamen est leuius, quam quod sum uisus ab
Eueniat nostris hostibus ille pudor!
Quando ego non fixus lateri patienter adhaesi,
Ipse tuus custos, ipse uir, ipse comes?
Scilicet et populo per me comitata placebas.
Causa fuit multis noster amoris amor.
Turpia quid referam uanae mendacia linguae
Et periuratos in mea damna deos?
Quid iuuenum tacitos inter conuiuia nutus
Verbaque conpositis dissimulata notis?
Dicta erat aegra mihi. praeceps amensque cucu
Veni, et riuali non erat aegra meo.
His et quae taceo duraui saepe ferendis.
Quaere alium, pro me qui queat ista pati.
Iam mea uotiua puppis redimita corona
Lenta tumescentes aequoris audit aquas.
Desine blanditias et uerba potentia quondam
Perdere. non ego sum stultus, ut ante fui.

XIb.

Luctantur pectusque leue in contraria tendunt
Hac amor, hac odium. sed, puto, uincit amo

Odero, si potero. si non, inuitus amabo.
  Nec iuga taurus amat. quae tamen odit, habet.
Nequitiam fugio. fugientem forma reducit.
  Auersor morum crimina. corpus amo.
Sic ego nec sine te nec tecum uiuere possum,
  Et uideor uoti nescius esse mei.
Aut formosa fores minus aut minus inproba uellem.
  Non facit ad mores tam bona forma malos.
Facta merent odium, facies exorat amorem.
  Me miserum, uitiis plus ualet illa suis.
Parce, per o lecti socialia iura, per omnis,
  Qui dant fallendos se tibi saepe, deos,
Perque tuam faciem, magni mihi numinis instar,
  Perque tuos oculos, qui rapuere meos.
Quidquid eris, mea semper eris. tu selige tantum,
  Me quoque uelle uelis, anne coactus amem.
Lintea dem potius uentisque ferentibus utar,
  Vt, quamuis nolim, cogar, amare uelim.

XII.

Quis fuit ille dies, quo tristia semper amanti
  Omina non albae concinuistis aues?
Quodue putem sidus nostris occurrere fatis,
  Quosue deos in me bella mouere querar?
Quae modo dicta meast, quam coepi solus amare,
  Cum multis uereor ne sit habenda mihi.

Fallimur, an nostris innotuit illa libellis?
Sic erit ingenio prostitit illa meo.
Et merito. quid enim formae praeconia feci?
Vendibilis culpa facta puella meast.
Me lenone placet. duce me perductus amator.
Ianua per nostras est adaperta manus.
An prosint, dubium. nocuerunt carmina semper.
Inuidiae nostris illa fuere bonis.
Cum Thebe, cum Troia foret, cum Caesaris acta,
Ingenium mouit sola Corinna meum.
Auersis utinam tetigissem carmina Musis,
Phoebus et inceptum destituisset opus!
Nec tamen ut testes mos est audire poetas.
Malueram uerbis pondus abesse meis.
Per nos Scylla patri canos furata capillos
Pube premit rabidos inguinibusque canes.
Nos pedibus pinnas dedimus, nos crinibus angues.
Victor Abantiades alite fertur equo.
Idem per spatium Tityon porreximus ingens
Et tria uipereo fecimus ora cani.
Fecimus Enceladum iaculantem mille lacertis,
Ambiguae captos uirginis ore uiros.
Aeolios Ithacis inclusimus utribus euros,
Proditor in medio Tantalus amne sitit.
De Niobe silicem, de uirgine fecimus ursam.
Concinit Odrysium Cecropis ales Ityn.
Iuppiter aut in aues aut se transformat in aurum
Aut secat inposita uirgine taurus aquas.

Protea quid referam Thebanaque semina dentes,
Qui uomerent flammas ore, fuisse boues,
Flere genis electra tuas, auriga, sorores,
Quaeque rates fuerint, nunc maris esse deas,
Auersumque diem mensis furialibus Atrei,
Duraque percussam saxa secuta lyram?
Exit in inmensum fecunda licentia uatum,
Obligat historica nec sua uerba fide.
Et mea debuerat falso laudata uideri
Femina. credulitas nunc mihi uestra nocet!

XIII.

Cum mihi pomiferis coniunx foret orta Faliscis,
Moenia contigimus uicta, Camille, tibi.
Casta sacerdotes Iunoni festa parabant
Per celebres ludos indigenamque bouem.
Grande morae pretium ritus cognoscere, quamuis
Difficilis cliuis huc uia praebet iter.
Stat uetus et densa praenubilus arbore lucus.
Aspice, concedas numen inesse loco.
Accipit ara preces uotiuaque tura piorum,
Ara per antiquas facta sine arte manus.
Hinc ubi praesonuit sollemni tibia cantu,
It per uelatas annua pompa uias.
Ducuntur niueae populo plaudente iuuencae,
Quas aluit campis herba Falisca suis,

Et uituli nondum metuenda fronte minaces
  Et minor ex humili uictima porcus hara
Duxque gregis cornu per tempora dura recuruo.
  Inuisast dominae sola capella deae.
Illius indicio siluis inuenta sub altis
  Dicitur inceptam destituisse fugam.
Nunc quoque per pueros iaculis incessitur index,
  Et pretium auctori uulneris ipsa datur.
Qua uentura deast, iuuenes timidaeque puellae
  Praetexunt latas ueste iacente uias.
Virginei crines auro gemmaque premuntur,
  Et tegit auratos palla superba pedes.
More patrum Graio uelatae uestibus albis
  Tradita supposito uertice sacra ferunt.
Ore fauent populi, tunc cum uenit aurea pompa,
  Ipsa sacerdotes subsequiturque suas.
Argiuast pompae facies. Agamemnone caeso
  Et scelus et patrias fugit Halaesus opes,
Iamque pererratis profugus terraque fretoque
  Moenia felici condidit alta manu.
Ille suos docuit Iunonia sacra Faliscos.
  Sint mihi, sint populo semper amica suo!

XIIII.

Non ego ne pecces, cum sis formosa, recuso,
  Sed ne sit misero scire necesse mihi.

Nec te nostra iubet fieri censura pudicam,
Sed tamen, ut temptes dissimulare, rogat.
Non peccat, quaecumque potest peccasse negare,
Solaque famosam culpa professa facit.
Quis furor est, quae nocte latent, in luce fateri
Et quae clam facias facta referre palam?
Ignoto meretrix corpus iunctura Quiriti
Opposita populum summouet ante sera.
Tu tua prostitues famae peccata sinistrae,
Commissi perages indiciumque tui?
Sit tibi mens melior, saltemue imitare pudicas,
Teque probam, quamuis non eris, esse putem.
Quae facis, haec facito. tantum fecisse negato,
Nec pudeat coram uerba modesta loqui.
Est qui nequitiam locus exigat. omnibus illum
Deliciis inple. stet procul inde pudor.
Hinc simul exieris, lasciuia protinus omnis
Absit, et in lecto crimina pone tuo.
Illic nec tunicam tibi sit posuisse pudori
Nec femori inpositum sustinuisse femur.
Illic purpureis condatur lingua labellis,
Inque modos uenerem mille figuret amor.
Illic nec uoces nec uerba iuuantia cessent,
Spondaque lasciua mobilitate tremat.
Indue cum tunicis metuentem crimina uultum,
Et pudor obscenum diffiteatur opus.
Da populo, da uerba mihi. sine, nescius errem,
Et liceat stulta credulitate frui.

Cur totiens uideo mitti recipique tabellas?
  Cur pressus prior est interiorque torus?
Cur plus quam somno turbatos esse capillos
  Collaque conspicio dentis habere notam?
Tantum non oculos crimen deducis ad ipsos.
  Si dubitas famae parcere, parce mihi.
Mens abit et morior, quotiens peccasse fateris,
  Perque meos artus frigida gutta fluit.
[Tunc amo. tunc odi frustra, quod amare necesse
  Tunc ego, sed tecum, mortuus esse uelim.]
Nil equidem inquiram. nec quae celare parabis
  Insequar. et falsum muneris instar erit.
Si tamen in media deprensa tenebere culpa,
  Et fuerint oculis probra uidenda meis,
Quae bene uisa mihi fuerint, bene uisa negato.
  Concedent uerbis lumina nostra tuis.
Prona tibi uinci cupientem uincere palmast.
  Sit modo 'non feci' dicere lingua memor.
Cum tibi contingat uerbis superare duobus,
  Etsi non causa, iudice uince tuo.

XV.

Quaere nouum uatem, tenerorum mater Amorum.
  Raditur hic elegis ultima meta meis.
Quos ego conposui Paeligni ruris alumnus —
  Nec me deliciae dedecuere meae —,

Siquid id est, usque a proauis uetus ordinis heres,
Non modo militiae turbine factus eques.
Mantua Vergilio gaudet, Verona Catullo.
Paelignae dicar gloria gentis ego,
Quam sua libertas ad honesta coegerat arma,
Cum timuit socias anxia Roma manus.
Atque aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi
Moenia, quae campi iugera parua tenent,
'Quae tantum' dicet 'potuistis ferre poetam,
Quantulacumque estis, uos ego magna uoco.'
Culte puer puerique parens Amathusia culti,
Aurea de campo uellite signa meo.
Corniger increpuit thyrso grauiore Lyaeus.
Pulsandast magnis area maior equis.
Imbelles elegi, genialis musa, ualete,
Post mea mansurum fata superstes opus!

CORRIGENDA.

A. Am. I, 588 post putat adde punctum.

A. Am. III, 164 pro mileor lege melior.

R. Am. 644 post refers adde comma.

Am. I, 11, 15 post tabellas adde punctum.

Am. II, 7, 4 post uelis pro puncto pone comma.

Am. III, 1, 63 post cothurno adde punctum.

Am. III, 5, 12 post aquas pro colo pone comma.

Typis expressit Gustauus Langius.